

RIIGIKOGU

IV koosseis.

170—207 koosoleku täielikkude protokollide

LISAD.

Riigikogu komisjonide ettepanekud on jäetud välja käesolevatest lisadest, kui need ühtlased või ainult redaktsiooniliselt erinevad Vabariigi Valitsuse vastavatest ettepanekutest Viimased vaata „Vabariigi Valitsuse ettepanekud“ Riigikogule.

390. Administratiiv-sissenõudmise seadus.
391. Aktsiisimaksu määrade seaduse muutmise seadus.
392. } A/S. G. Scheel & Co moratooriumi seadus. (Moratooriumi seadus A/s. G. Scheel & Co.
393. } kohta.)
394. } Avarii ja dispashi seadus.
395. }
396. Bensiinimaksu seaduse muutmise seadus.
397. } Eesti apostliku-õigeusu kiriku (liidu) kinnisvarade korraldamise seadus.
398. }
399. Eesti ja Nõukogude Sotsialistlikkude Vabariikide Liidu vahelisele piirivahejuhtumiste lahendamise kokkuleppele juurdeliselatud protokollide muutmise protokollide kinnitamise seadus.
400. Eesti maapanga kaheksaprotsendiliste ümberlaenustamise pantkirjade väljaandmise seadus.
401. Eesti-Pärsia sõpruslepingu ja selle lõpp-protokollide kinnitamise seadus.
402. Eesti Vabariigi 1931./1932. aasta kulude ja tulude lisaelarve nr. 1 arvel eelkrediitide määramise seadus nr. 1.
403. Eesti Vabariigi 1932./1933. aasta kulude ja tulude eelarve arvel lepingute sõlmimise ja eelkrediitide määramise seadus. (Riigi 1932./33. aasta kulude ja tulude eelarve arvel eelkrediitide avamise seadus.)
404. Eesti Vabariigi 1932./1933., 1933./1934. ja 1934./1935. aasta kulude ja tulude eelarvete arvel lepingute sõlmimise seadus.
405. } Ehituseseaduse muutmise ja täiendamise seadus.
406. }
407. } Elustapaloomade ja loomaliha alaliste turgude korraldamise seadus.
408. }
409. Jõuvankrite seaduse § 15 muutmise seadus.
410. Kaitseisukorra kestuse asjas (Estitis).
411. } Kaitseväelaste ja nende perekondade pensioniseaduse täiendamise seadus.
412. }
413. } Karjakasvatuse edendamise ja või hindade kindlustamise fondi seadus.
414. }
415. } Kaubalaevajahi kutse omandamise seaduse § 4, § 5 märkus 1 ja § 8 muutmise
416. } seadus.
417. Kaupade sisseveo korralduse seadus.
418. Kohtumaksude ja -kulude seaduse muutmise seadus.
419. Kriminaalkohtupidamise seaduse § 33-a muutmise seadus.
420. Laeval veetavate suurte kolide kaalu tähendamise konventsiooni eelnõu, vastu võetud kaheteistkümnenda rahvusvahelise töökonverentsi poolt, kinnitamise seadus. (Kaheteistkümnenda rahvusvahelise töökonverentsi poolt vastuvõetud laeval veetavate suurte kolide kaalu tähendamise kohta käiva konventsiooni eelnõu kinnitamise seadus.)
421. } Maal asuvate kinnisvarade kinnisvaramaksu seaduse muutmise seadus. (Maal asu-
422. } vate kinnisvarade kinnisvaramaksu seaduse § 4 muutmise seadus.)

-
423. Maal asuvate kinnisvarade kinnisvaramaksu seaduse täiendamise seadus.
424. }
425. } Maaseadusega võõrandatud maadele kinnistatud hüpoteekide kustutamise seadus.
426. Maavalitsuste ja maavolikogude kaotamise seadus.
427. Maksustamiskorralduse seadus.
428. Maksustamiskorralduse seaduse maksmapanemise seadus.
429. Naiste töötamise kohta enne ja pärast sünitamist käiva konventsiooni eelnõu as-
jas (Esitis).
430. Palkade vähendamise seadus.
431. Patendimaksude tariifi muutmise seadus
432. Raadio saate- ja -vastuvõtuseadete loata ülesseadmise ja kasutamise kohta käi-
vate karistuseeskirjade muutmise seadus.
433. Rahandusliku abiandmise konventsiooni kinnitamise seadus.
434. Raudteede seaduse § 7. muutmise seadus.
435. Raudtee tarbeteks krediidi määramise seadus.
436. }
437. } Riigiasutuste koosseisude ja riigiteenijate palkade seaduse muutmise seadus.
438. Riigi eelarve seaduse § 34 põhjal määratud eelkrediidi asjas (Esitis).
439. Riigi eelarve seaduse § 34 põhjal Põllu tööministeeriumile määratud eelkrediidi as-
jas (Esitis).
440. Riigikogu kantselei koosseisu muutmise seadus.
441. }
442. } Riigimõisade valitsuse põhimäärus.
443. Riigi ärimaksu seaduse muutmise seadus.
444. Schmidt'i, Th., vahialla võtmise asjas (Esitis).
445. Sunni ehk sundusliku töö kohta käiva konventsiooni eelnõu asjas (Esitis).
446. Tartu-Võru ja Viljandi-Pärnu rahukogude ringkondade muutmise seadus.
447. }
448. } Tollipõhitariifide seaduse täiendamise seadus.
449. Tubakamaksu seaduse muutmise ja täiendamise seadus.
450. Töö kestvuse korraldamise kohta kaubanduses ja kontorites käiva konventsiooni
eelnõu asjas (Esitis).
451. Vallasvara aresti alla panemise ja müügi asjus Tsiviilkohtupidamise seaduse muut-
mise ja täiendamise seadus.
452. }
453. } Välismaksuvahendite ja väärtmetallide liikumise korraldamise seadus. (Maksuva-
hendite liikumise korraldamise seadus.)
454. Välismaksuvahendite liikumise seadus.
-

390.

Üldkomisjoni ettepanek.

ADMINISTRATIIV-SISSENÕUDMISE SEADUS.

1. peatükk.

Ü l d e e s k i r j a d.

§ 1. Administratiiv-korras nõutakse sisse:

1) riigi- ja omavalitsuse avalikud maksud, lõivud ja nendega seotud trahvid, viivituse- ja lisarahad ning protsendid;

2) muud maksud, trahvid, võlad, kahjud ja nende protsendid, mis vastavate seaduste või seadluste järgi alluvad sissenõudmisele administratiiv-korras.

§ 2. Administratiiv-sissenõudmist käesoleva seaduse järgi toimetab politsei kui seaduses ettenähtud korras ei ole selleks määratud erilist asutust või ametnikku.

§ 3. Riiklikud asutused võivad sissenõudmist toimetada politsei asemel eriti selleks vastava ministri poolt Majanduseministri nõusolekul määratud ametnikkude kaudu, millest avaldatakse Riigi Teatajas üldiseks teadmiseks.

§ 4. Omavalitsuste volikogud võivad Kohtu- ja siseministri nõusolekul otsustada toimetada oma ametnikkude kaudu nii omavalitsuse kui ka riigimaksude, milledest omavalitsused osa saavad, sissenõudmist omavalitsuse ringkonnas.

Eelmises lõikes nimetatud maksude sissenõudmise korda võib Kohtu- ja siseminister omavalitsustele ka sunduslikuks teha.

§ 5. Paragrahvides 3 ja 4 nimetatud ametnikkudel on sissenõudmiste teostamisel käesolevas seaduses ettenähtud politsei õigused ja kohused. Kui nad ei kanna ametlikku vormiriiet, siis peavad nad ametitluste juures kandma Kohtu- ja siseministri poolt kinnitatud rinnamärki riigi vapiga. Maksuinspektoril on õigus revideerida omavalitsuse ametnikkude tegevust riigi maksude sissenõudmise alal.

§ 6. Kohtuasutiste poolt määratud trahvide ja teiste summade sissenõudmisel toimetab politseiametnik, kelle peale otsuse täitmine pandud kohtupristavi asemel, Kohtute- ja Tsiviil kohtupidamise seadustes ettenähtud korras ja alustel.

§ 7. Krediidiasutustes laenude kindlustuseks panditud varade realiseerimist võla katteks toimetatakse nende asutuste kohta käivate seaduste kohaselt.

§ 8. Riigi- ja teiste maksude administratiivkorras sissenõudmist teise riigi ka-

suks Eesti Vabariigis asuvatelt isikutelt või nende varandustest toimetatakse käesoleva seaduse alusel ainult siis, kui välisriikidega on sõlmitud sellekohased konventsioonid.

§ 9. Politsei asub administratiiv-sissenõudmise teostamisele ainult sissenõudmist korraldava asutuse kirjaliku nõudmise peale, mis antud eraldi iga üksiku maksuvõlglaste kohta.

Nõudmises märgitakse, kelle poolt, kellele ja mis aja eest maks määratud, selle seaduslik alus administratiivkorras sissenõudmiseks, maksumäär, ja kuhu sissenõud summa tuleb sisse maksta, samuti viivituseprotsent ja lisaraha, kui neid võetakse, ja märkus, et maksuvõlglane ei ole oma maksuvõlga määratud tähtajaks vabatahtlikult õiendanud.

Maksuvõlglasel on õigus nõuda sissenõudmist korraldava asutuse kirja ettenäitamist.

§ 10. Kui maksu sissenõudmine sünnib politsei kaudu, siis saadetakse maksunõudmised maksuvõlglaste elukoha politseikomissarile, kuna vallavalitsused saavad maksunõudmised oma valla elanikkudelt vahetult kohalikule konstaablile.

§ 11. Kui politseiametnik leiab, et nõue on esitatud seaduslikul alusel, asub ta võla sissenõudmisele; vastasel korral saadab nõude asutusele tagasi, ära näidates põhjused, mis ei võimalda nõude täitmist.

§ 12. Sissenõutava võlasumma tasumiseks juhib politsei võlglaste sinna asutusse, kust nõudmine välja saadatud, Eesti Panga osakonda või postkontori raha ära saatmiseks. Politsei võtab ka ise raha vastu:

- 1) kui maksetav summa on alla 500 krooni;
- 2) piiramata summas:
 - a) oksjonipäeval või varanduse müügil,
 - b) kui maks nõutakse sisse kolmanda isiku juures keelu alla pandud rahasummadest või sissetulekutest.

§ 13. Vastuvõetud raha üle annab politseiametnik maksjale pitseriga varustatud vormilise kviitungi sellekohasest kviitungiraamatust, kuna ta raha linnas samal või hiljemalt järgmisel tööpäeval, maal hiljemalt ühe nädala jooksul vastavasse kassasse edasi annab või postiga saadab.

§ 14. Kui maksuvõlg tasutud, saadab politsei maksunõudelehe tagasi asutusele, kust nõudeleht saadatud, märkusega, miljal, kuhu ja missuguse kviitungi vastu raha makstud. Maksunõudelehe tagasisaamisel

kontrollib see asutus ühe kuu jooksul, kas maks on õieti tasutud ja kas raha ka tõelikult saadud, juhul kui kviitung pole juurde lisatud.

§ 15. Kaebused sissenõudmist toimetava ametniku tegevuse üle esitatakse era-kaebe korras rahukohtunikule, kelle piirkonnas sissenõudmist toimetatakse, kahe nädala jooksul, arvates kaevatava toimingu päevast.

Sundsissenõudmist võib panna seisma ainult maksumääraja asutus või rahukoh- tunik, kui vastavas erilises maksuseaduses ei ole ette nähtud teist korda.

2. peatükk.

S i s s e n õ u d m i n e k i n n i s v a r a s t .

§ 16. Sissenõudmisele võlgniku kinnis- varast asutakse ainult siis, kui ei ole vallas- vara või sissetulekuid, millest võiks täieli- kult katta võlasumma.

§ 17. Sissenõudmisel kinnisvarast on sissenõudmist toimetav ametnik kohustat- ud kinnistusejaoskonna poole pöörduma Notariaalseaduse § 316 punkt 4 põhjal vas- tava märkuse kandmiseks kinnistuseraa- matutesse.

§ 18. Sissenõudmist kinnisvarast, selle kinnisvara üleskirjutamist ja hindamist toimetatakse, kohaldades Tsiviil kohtupida- mise seaduse nõudeid (Ts. Kp. S. §§ 1845 —1864) eranditega, mis käesolevas seadu- ses ette nähtud.

Asjatundjaid kutsutakse hindamise juur- de ainult siis, kui seda nõuavad sissenõud- ja, võlgnik või hüpoteegi võlausaldajad.

Üleskirjutuse ja hindamise akt esita- takse rahukogu esimehele vastavate kor- ralduste tegemiseks kinnisvara müümiseks.

§ 19. Üleskirjutatud kinnisvara jääb avaliku müügini võlgniku valdusse.

§ 20. Sissenõuete pööramisel kinnis- tatud laeva peale toimetatakse käesoleva seaduse §§ 17—18 ja Laevakinnistusesea- duse kohaselt.

§ 21. Kui kinnisvara peale on juba pööratud nõudmine kohtupristavi poolt või kui viimane on müügile määratud kohtu poolt, siis saadetakse nõue kas kohtupris- tavile või kohtule saadud summa jagami- sel arvesse võtmiseks (Tsiviil kohtupida- mise seaduse § 1890).

3. peatükk.

S i s s e n õ u d m i n e v a l l a s v a r a s t .

A. Varanduse üleskirjutamine ja aresti- mine.

§ 22. Täitmisele kuuluv nõudmine esi- tatakse maksuvõlgnikule või tema seadus-

likule esindajale (hooldajale, asutuse juha- tajale j.n.e.) tema elukohas või ettevõtte asukohas ettepanekuga, tasuda võla summa või esitada kviitung vastavalt asutuselt, Eesti Panga osakonnalt või postkontorilt nõutava summa sissemaksmise või ärasaat- mise üle, milleks antakse tähtaega kuni 1 kuuni. Maksuvõlgniku või tema seadus-liku esindaja äraolekul omast alalisest elu- kohast jäetakse ta kodustele kirjalik tea- daanne sama tähtaja määramisega võla tasumiseks. Kui võlglastele korda ei lähe kutset kätte anda käesolevas paragrahvis ettenähtud korras, siis käiakse Tsiviil koh- tupidamise seaduse §§ 967¹—967¹³ järgi.

§ 23. Kui tekib kahtlus, et võlgnik § 22. ettenähtud tähtaega saades, võiks kõrvaldada vara, millest võlga saaks nõuda sisse, siis arestib ametnik viivitamata selle vara.

§ 24. Kui maksuvõlgnik nõude esita- misel võla tasumisest keeldub või määra- tud tähtajal (§ 22) ei esita nõutavat sum- mat rahas või selle asemel kviitungi vasta- valt asutuselt, asub sissenõudmist toimetav ametnik sundsissenõudmisele võlgniku vara arestimisega.

§ 25. Vara arest teostatakse selle üles- kirjutamisega. Üleskirjutamise protokoll peab sisaldama Tsiviilkohtupidamise sea- duse §§ 980—993 ettenähtud andmed üles- kirjutatud varanduse kohta. Samas proto- kollis märgitakse kõik ettevõetud toimetu- sed, võlgniku ja teiste isikute avaldused nendele kuuluvate õiguste suhtes üleskir- jutatud asjade peale ja üleskirjutaja mär- kused, miks neid avaldusi arvesse ei ole võetud.

Protokollile kirjutavad alla juuresolev maksuvõlgnik ja üleskirjutamist toimetav ametnik. Võlgnikule antakse ta soovil ära- kiri protokollist. Võlgniku äraolek ei ta- kista vara arestimist.

§ 26. Arestitakse ainult niipalju vara, et selle müügiks hinnatud väärtusega kat- tub võla summa, kuid arestimisel ei või la- hutada asju, mis ei ole jagatavad või mis selle tõttu väärtuses langevad.

Võlgnikul on õigus nõuda, et üleskirju- tamisel arestimata jääksid mõned asjad, kui teised hindamise järgi küllaldaselt kindlus- tavad võla sissenõudmise.

§ 27. Arestitud asjade või nende hoiu- paikade külge kinnitatakse papist või pa- berist sedelid pitseriga ja üleskirjutamise protokollil järjekorra numbriga või riputa- takse nimetatud sedelid niidi või nõõriga asja või hoiupaiga külge, mille juures tuleb hoiduda asjade rikkumisest.

§ 28. Arestimisele ja üleskirjutamisele ei kuulu Tsiviilkohtupidamise seaduse § 973 nimetatud asjad. Samuti kohaldatakse üleskirjutamisel sama seaduse §§ 974, 975 ja 1842 ühes märkusega.

§ 29. Kui on näha ette, et arestitud vara müümiselega paratamatult võetakse võlgnikult ära võimalus äri või tööstust edasi pidada, kuna tal hea tahtmine ei puudu võlga tasuda, siis võib maksu sissenõudmist korraldav asutus võlgniku palvel maksutähtaega pikendada, sellest sissenõudvale ametnikule teatades.

§ 30. Vara arestimine jääb ära, kui selgesti näha, et sissenõudmise kulud ületavad müügist saadava summa. Selle üle seatakse kahe tunnistaja juuresolekul kokku vastav akt, milles märgitakse vara koosseis ja umbkaudne väärtus.

§ 31. Aresti ei või peale panna alimentidele, mis võlgnikule enesele määratud kohtuotsusega, samuti ka teistele perioodilistele summadele, mis võlgnik saab toetusena sihtkapitalidest, heategevatelt asutustelt j. n. e., kui need summad on määratud ta enese, abikaasa või laste ülalpidamiseks ning ei ületa 40 krooni isiku kohta kuus. Summadest, mis ületavad selle normi, toimetatakse kinnipidamist Tsiviilkohtupidamise seaduse § 1086 ettenähtud määral.

§ 32. Arestist on vabad:

1) pensionid, toetusrahad ja muud maksud, mis määratud vastavate seaduste järgi õnnetuste puhul kannatanud töölistele ja nende perekonnaliikmetele Tööstusliku töö seaduse alusel;

2) sõja- ja tööinvalidide pensionid;

3) õppestipendiumid;

4) riigiteenijatele ja nende perekondadele surma ja sünnituse puhul määratud toetused ja lasteabirahad;

5) riigi- ja omavalitsuse teenijate sõidu- ja päevarahad ametisõitude puhul.

§ 33. Sissenõudmisel ühelt abikaasalt toimetatakse vallasvara üleskirjutamist ja müümist silmas pidades tsiviilseadustiku eeskirju abikaasade varanduslikkude vahetkordade kohta.

§ 34. Sissenõudmine riigi või omavalitsuse teenistuses seisva isiku vastu esitatakse vastavale asutusele palgast ja muust rahalistest tasudest kinnipidamiseks Tsiviilkohtupidamise seaduse § 1086 ettenähtud määral ainult siis, kui ametnik teadaande kättesaamise järele määratud tähtajal ei tasu maksuvõlga. Teenistuse vahetkorrast riigi- või omavalitsuseasutusega tekkivad võlad nõutakse sisse palgast teenija ülemuse korraldusel.

§ 35. Lesele määratud pensionist võib surnud abikaasa riigi- või omavalitsuse võlgasid sisse nõuda ainult Tsiviilkohtupidamise seaduse § 1088 ettenähtud juhul ja määral.

§ 36. Erasteenistuses seisva isiku teenistuse ja töötasu peale pannakse arest Tsiviilkohtupidamise seaduse § 1086 ettenähtud määral. Tööstusetöölise suhtes on maksev Tööstuse seaduse § 100 täiendus.

§ 37. Kui teadupärast on, et teiste isikute või asutuste käes või hoiul on maksuvõlglastele kuuluvaid rahasummasid või asju või varandusi, või tal on saada neilt perioodilisi maksusid, siis võetakse neilt isikutelt või asutustelt juhatajatelt allkirjad, millega nad deklareerivad, missugused need summad või varandused on, ja kohustavad neid kõiki sundsissenõude summa ulatuses välja andma mitte võlgniku, vaid sissenõudmist toimetavale ametnikule või maksma viimase juhatause järgi vastavasse deppiiti.

Käesoleva paragrahvi määrused ei muuda krediitasutiste põhikirjades ja nende kohta käivates seadustes ettenähtud erandeid ja eesõigusi.

§ 38. Asutis või isik, kes keeldub seesuguse (§ 37) allkirja andmisest või annab valeandmeid tema käes olevate võlgniku vara või rahasummade või temalt saadaolevate perioodiliste maksude kohta või annab välja võlgnikule arestitud vallasvara või rahasummad, või üldse talitab vastupidiselt antud allkirjale, vastutab selle tõttu saamatajäänud summade eest kahekordselt.

§ 39. Võla ja kulude tasumise järele vabastab poliitsei viivitamata üleskirjutatud varanduse nii aresti alt kui ka avalikust müügist.

§ 40. Kui üleskirjutamisele asumisel selgub, et võlglaste vara juba arestitud kohtupristavi poolt, siis kirjutatakse üles ainult need asjad, mis arestist vabad; kui aga nende hindamise väärtus on vähem, kui kattaolev summa, siis arestitakse ka varemalt üleskirjutatud vara ilma uue hindamiseta ja tehakse märkus üleskirjutamise akti ärakirjal. Sellest teatatakse kohtupristavile, kes on kohustatud müügist saadud raha mitte välja andma, vaid esitama jagamisele Tsiviilkohtupidamise seaduse § 1214 ja järgmiste korras.

§ 41. Kui administratiiv-sissenõudmine sünnib samal ajal mitme riigi- või omavalitsuseasutuste nõudmistele katteks, kusjuures saadud summaga ei kattu tähendatud nõudmised, siis jagab sissenõudja ametnik saadud summa nende asutuste vahel proportsionaalselt võlgade summale.

Kui samal ajal teostatakse administraatiiv-sissenõudmisi politsei ning mõne teise §§ 3 ja 4 ettenähtud ametniku poolt, siis toimetab müüki ning jagab raha see ametnik, kes kõige enne vara arestinud.

§ 42. Võlgniku vara avalikuks tegemiseks, niivõrra kui seda aresti alla panemiseks vaja, on sissenõudmist teostaval ametnikul õigus avada lukustatud uksi, ruume ja hoiupaiku, kus aresti alla pandav varandus varjul, kui neid vabatahtlikult ei avata või kui võlgnikku kohal ei ole. Nende toimingute juurde kutsutakse 2 tunnistajat, kes ka kokkuseatavale aktile alla kirjutavad.

Mitteilmumise eest ilma seadusliku takistusega karistatakse tunnistajat Rk. N. S. § 29 järgi.

§ 43. Isik, kes leiab, et temale kuulub mõnesugune õigus võlgniku valdusel oleva üleskirjutatud vara või selle vara osa peale, peab tähendatud vara avaliku müügi või müügil saadud raha väljaandmise ärastamiseks arestimise koha kohtus nõude tõstma võlgniku ja vastava riikliku või omavalitsuse asutuse vastu, kes sissenõudmise korralduse teinud.

B. Vara hindamine.

§ 44. Arestitud vara hinnatakse üleskirjutamisel ja hind märgitakse protokollisiga asja või grupi kohta eraldi.

§ 45. Hinna määrab üleskirjutamist toimetav ametnik, kes vajaduse korral või ka võlgniku soovil võib asjatundjaid juurde kutsuda. Asjatundjate suhtes on maksvad Tsiviilkohtupidamise seaduse §§ 1004—1006.

§ 46. Vara hindamisel võetakse aluseks keskmisi hindu, kaupade juures ka käepärastolevaid arveid.

C. Vara hoid.

§ 47. Arestitud vara jäetakse kuni oksjonini võlglaste kätte hoiule, kellel ei ole õigust ilma mõjuva põhjusega keelduda hoiulevõtmisest.

Kui on kahtlus, et arestitud vara omaniku poolt toimetatakse kõrvale või kui võlgnikku ei ole kohal, siis võib asju ka kõrvalistele isikutele hoiule anda ja teistesse ruumidesse paigutada või politsei jaoskonda hoiule viia.

§ 48. Vara hoidjateks ei või määrata:

1) sissenõudva ametniku abikaasat ja esimese ning teise astme sugulasi ning hõimlasi;

2) isikut, kes seaduse järgi ei või olla tunnistajaks.

§ 49. Hoidja ei vabane vastutusest enne, kui asjad tagasi on andnud allkirja vastu.

§ 50. Hoidja vastutuse ja tasu ning varanduse hoidmise muude kulude suhtes on maksvad Tsiviilkohtupidamise seaduse §§ 1015—1020. Omanik hoidmise eest tasu ei saa.

§ 51. Sissenõudja ametnik on kohustatud võimalikult hoiduma sellest, et kulud, mis tekivad varanduse hindamisest ja hoiule andmisest, ei tõuseks üle 25% selle väärtusest.

§ 52. Kui aresti alla pandud asjad jäävad võlgniku enese hoiule, ei ole talle keelatud neid endisel viisil tarvitada, kui selle läbi asjade väärtus tunduvalt ei vähene.

D. Üleskirjutatud asjade müük.

§ 53. Arestitud asjad määratakse müügile enampakkumise teel varanduse asupaias või hoiukohas. Asjad, mis on kergesti ja suurema kuluta transporteeritavad, müüakse prefektuuris, politseijaoskonnas või vallamajas või eraldi selleks määratud ruumides, kui selle läbi loodetakse saada kõrgemat hinda.

Avaliku müügi tähtaeg määratakse Tsiviilkohtupidamise seaduse §§ 1027 ja 1028 ettenähtud korras.

§ 54. Enampakkumise kuulutuste suhtes on maksev Tsiviilkohtupidamise seaduse §§ 1030—1032, 1035 ja 1039 ettenähtud kord. Varanduse müügist, mille hinnatud väärtus ületab 100 krooni, kuulutatakse ühes kohtukuulutuste jaoks määratud eraajalehes ja peale selle ka Riigi Teatajas, kui müüdav varandus on hinnatud üle 300 krooni. Samuti toimitakse ka enampakkumise äramuutmisel või uue määramisel. Võlglane võib ka omal kulul kuulutusi ajalehtedesse mahutada igal juhul.

§ 55. Väikeste, alla viie krooni, summade sissenõudmisel tuleb siis, kui üleskirjutamine ja müük enampakkumisel vajalikuks saanud, toimetada müüki võimalikult ühel ja samal päeval mõne teise enampakkumisega ning müügiks määratud asjad tulevad koguda ühisesse müügi kohta.

§ 56. Müük enampakkumisel sünnib Tsiviilkohtupidamise seaduse §§ 1046—1050 ja 1052—1056 korras.

§ 57. Vara üleskirjutaja või selle müüja enampakkumisel, samuti võlgnik ise või ta eestkostja või volinik ei või enampakkumisest osa võtta.

§ 58. Kirjanduslike, muusikaliste, kunsti- ja päevapilditeoste ja käsikirjade müümisel on maksvad Tsiviilkohtupidamise seaduse §§ 1040—1042 määrused.

§ 59. Enampakkumise tagajärgede kohta on maksvad Tsiivilkohtupidamise seaduse §§ 1057—1061.

§ 60. Müük enampakkumisel loetakse mittekordaläinuks Tsiivilkohtupidamise seaduse § 1062 ettenähtud juhtudel, mille järele määratakse müügiks uus tähtaeg.

§ 61. Müük enampakkumisel loetakse tühiseks, kui asjad on ostetud isikute poolt, kellele see keelatud (§ 57).

§ 62. Paragrahvides 60 ja 64 ettenähtud juhtudel lähevad ostjate poolt sisse makstud summad sissenõutava võla katteks.

§ 63. Teistkordsel müügil võib varandust müüa ka alla hinnatud väärtuse.

Asjad, milledele ei leidu ostjat kahel enampakkumisel, antakse võlgnikule tagasi, kui maksunõudja asutus ei soovi neid omale jätta hinnatud summa eest.

§ 64. Väärt- ja protsentpabereid, aktsiaid ja osatähti ning teisi väärtpabereid võib enampakkumisel müüa kuni 25% alla nende nominaalhinna või hinna, mis Majanduseministri poolt Riigi Teatajas iga poole aasta eest välja kuulutatud nende paberite pantimiseks. Kui enampakkumisel ei leidu selle hinnaga ostjaid, siis saadetakse need väärtpaberid Tallinna börsikomiteele müümiseks vaba hinnaga.

Väärtpaberite omanikule võlgnikule peab võimaldatama võõrandada, kuni enampakkumisel müümiseni tema enese korraldusel pabereid ülevalpool tähendatud hinnaga ja sel tingimusel, et müügist saadud summa enne paberite väljaandmist deponeeritaks Eesti Panga osakonda maksu sissenõudmist korraldava asutuse arvele.

§ 65. Väärtpaberite ja pantkirjade müümisel annavad sissenõudmist toimetavad ametnikud ostjale tarvilikud tunnistused nende paberite uue omaniku nimele ümberkirjutamiseks, kui see vajalik.

§ 66. Kui korda ei lähe maksuvõlglast maksu sisse nõuda või kui ta võla maksmisest kõrvale hoiab või varjab oma sissetulekuid või teisi maksuvõimalusi, siis võetakse temalt, kui võlg ületab 200 krooni, maksu sissenõudmist korraldava asutuse nõudel allkiri Eesti Vabariigi piiridest mittelahkumise üle ja saadetakse Kohtu- ja siseministeriumile vastava korralduse tegemiseks piiri sulgemiseks võlgnikule ja temale välispassi mitte andmiseks. Allkiri on maksev seni kui võlg tasutud, või kuni maksu sissenõudmist korraldava asutus teatab, et ta võlgniku väljasõiduks takistusi ei tee.

§ 67. Kui on olemas võlgniku suhtes seaduses ettenähtud maksujõuetuse tundemärgid, siis võib sissenõudmist toimetav

asutus esitada võlgniku maksujõuetuks tunnistamise palve vastavale kohtule üldises korras.

4. peatükk.

E r i m ä ä r u s e d.

§ 68. Juhtudel, kus tarvilik on kinnis- või vallasvara üleskirjutamine või hindamine nende pantimiseks riigile või riigi administratiiv nõudmiste kindlustamiseks või kautsjoniks (tollitrahvid ja maksud, aktsiisimaksud j. n. e.), toimetatakse üleskirjutamist ja aresti alla panemist ning hindamist käesoleva seaduse kohaselt.

§ 69. Juhtudel, kus riigiasutistele on panditud vallas- või kinnisvara või nende asutuste deposiitidesse kautsjonitena makstud rahalised summad või väärtpaberid, kaetakse nendest pantija või võlgniku kohustused asutiste eneste korraldusel. Kinnisvarade müük sünnib § 18. ettenähtud korras.

§ 70. Riigile ja omavalitsustele võlgu olevatele summadele arvatakse juurde kuus protsenti aastas, kui vastavas seaduses ei ole nähtud ette eriprotsendi määra.

Protsent arvatakse maksu tähtpäevast kuni maksmise päevani, kusjuures poolikud kuud arvatakse terveteks.

§ 71. Käesoleva seaduse maksamahakamisega kaotab maksvuse Kroonu vastuvaidlemata sissenõute seadus (VSK XVI k. II j. 1910. a. väljaanne).

SELETUSKIRI.

Administratiiv-sissenõudmise seaduseel nõus on üldkomisjon teinud muudatusi alljärgnevas ulatuses:

Valitsuse eelnõu järele pidi õigus olema administratiiv-korras sissenõudmist panna politsei kõrval ka teiste ametiasutuste peale, ühes arvatud ka omavalitsuste asutused, kusjuures see õigus pidi isegi nõnda laialdane olema, et omavalitsused võisid sisse nõuda ka neid maksusi, millest nad ise sugugi osa ei saa. Selle viimase laialise õiguse andmisega ei ühinenud üldkomisjon, vaid komisjoni poolt vastuvõetud eelnõu lubab ainult nende maksude sissenõudmist panna omavalitsuste peale, millest viimased osa saavad. Vastavalt sellele muudeti § 4.

§ 12. Suurendati sissenõudmist teostava politsei ametniku õigusi selles, et ta võib valitsuse eelnõus ettenähtud 100 krooni asemel ise maksu vastu võtta kuni 500 kroonini, mis hõlbustaks sissenõudmist ja vähendaks kirjavahetust.

§ 15. Siin muutis üldkomisjon valitsuse ettepanekus ettenähtud administratiiv-

kaebekorra ja seadis sisse uue kaebekorra tsiviilkohtupidamise seaduse alusel.

§ 18 kustutati kui liigne, kuna see kõik on ette nähtud tsiviilkohtupidamise seaduses.

§ 18, endine § 19 täiendati uue lõikega, milles ära tähendati juhud, millal ja kes võivad asjatundjaid kutsuda üleskirjutamisele kuuluva kinnisvara hindamisele.

§ 19. Täiendati uue paragrahvi, mille alusel igal juhul üleskirjutatud kinnisvara jääb võlgniku valdusse.

Teistes paragrahvides tegi üldkomisjon vaid redaktsioonilisi parandusi.

391.

Rahaasjanduse komisjoni ettepanek.

AKTSIISIMAKSU MÄÄRADE SEADUSE MUUTMISE SEADUS.

I.

Aktiisimaksu määrade seaduse (RT 104 — 1928 ja RT 59 — 1931) §§ 6, 7, 11 ja 12 muudetakse ning pannakse maksma järgmises redaktsioonis:

§ 6. Sisemaal müügiks valmistatud ja välismaalt sisseveetud tubakasaadustelt võetakse aktiisimaksu:

§ 7. Sisemaal müügiks valmistatud paberossikestadelt ja paberossipaberilt võetakse aktiisimaksu:

A. Kestadelt: 1) 100 kestalt — 4 senti.
2) 250 „ — 10 „

B. Paberilt: raamatukeselt sisaldusega mitte üle 200 lehe suurusega mitte üle 30 ruutsentimeetri — 4 senti.

§ 11. Iga tubakavabrik peab maksma aastas vähemalt 24.000 krooni aktiisimaksu. Aasta kestel avatud vabrikud maksavad käesolevas paragrahvis ettenähtud aktiisimaksu proportsionaalselt kuudele, arvates selle kuu esimesest päevast, millal vabrik lunastas patendi.

Vabrik, kes ei ole maksnud esimesel pool-aastal 12.000 krooni või vastavat osa, suletakse. Suletud vabrikute omanikul ei ole lubatud 2 aasta jooksul avada tubakavabrikut.

§ 12. Iga paberossikestade ja paberossipaberi tehas peab maksma aastas kogusummas vähemalt 1.200 krooni aktiisimaksu. Aasta kestel avatud vabrikud maksavad käesolevas paragrahvis ettenähtud aktiisimaksu proportsionaalselt kuudele,

A. Tubakalt:

Sort.	Müügihind 1 kilogrammilt krooni.	Aktiisimaks 1 kilogrammilt krooni.
1) kõrgem a)	üle 32,00	— 22,00
2) „ b)	„ 25,00 kuid mitte üle 32,00	— 16,40
3) „ c)	„ 20,00 „ „ „ 25,00	— 12,20
4) I	„ 16,00 „ „ „ 20,00	— 9,50
5) II	„ 12,00 „ „ „ 16,00	— 7,40
6) III a)	„ 8,00 „ „ „ 12,00	— 5,30
7) „ b)	mitte üle 8,00, lõike laiussega vähemalt 2 mm	— 2,30

B. Paberossidelt ja sigarettidelt:

Sort.	Müügihind 1000 tükki krooni.	Aktiisimaks 1000 tükkilt krooni.
1) kõrgem a)	üle 25,00	— 16,00
2) „ b)	„ 20,00 kuid mitte üle 25,00	— 12,50
3) I	„ 14,00 „ „ „ 20,00	— 9,20
4) II	„ 8,00 „ „ „ 14,00	— 7,00
5) III	mitte üle 8,00	— 3,50

C. Sigaritelt ja sigarillõdelt:

Sort.	Müügihind 1000 tükki krooni.	Aktiisimaks 1000 tükkilt krooni.
1) kõrgem a)	üle 400,00	— 200,00
2) „ b)	„ 250,00 kuid mitte üle 400,00	— 120,00
3) I	„ 100,00 „ „ „ 250,00	— 70,00
4) II	„ 50,00 „ „ „ 100,00	— 25,00
5) III	mitte üle	50,00 — 10,00

arvates selle kuu esimesest päevast, millal vabrik lunastas patendi.

Vabrik, kes ei ole maksnud esimesel pool-aastal 600 krooni või vastavat osa, suletakse. Suletud vabrikute omanikkudel ei ole lubatud 2 aasta jooksul avada paberossikestade ja paberossipaberi tehast.

II.

Kultuurkapitali maksu võetakse tubakasaadustelt 2% aktsiisimaksust.

III.

Käesoleva seaduse §§ 6 ja 7 hakkavad maksma avaldamisega, §§ 11 ja 12 --- alates 1. jaanuarist 1932.

SELETUSKIRI.

Vabariigi Valitsuse täiendava ettepaneku põhjal muutis komisjon § 6-t ja eelnõu III osa.

Muudatused § 6-s on tingitud 1) vahepealsest tubaka tolli tõstmisest endise Kr. 2.25 pealt Kr. 3.00 peale, kuna eelnõu aktsiisimäärad olid koostatud aluseks võttes endist tollitariifi; 2) tubakatöösturite soovidega arvestamisest tubakasaaduste liigituse, sortide arvu ja hinna suhtes.

III osa muudeti nõnda, et uued aktsiisimaksu määrad maksma hakkavad seaduse avaldamisega, kuna vastasel korral kannataks riik osa aktsiisitulude ärajäämise tagajärjel kahju.

392.

Rahaasjanduse komisjoni ettepanek.

MORATOORIUMI SEADUS A/S. G. SCHEEL & CO KOHTA.

§ 1. Majanduseministril on õigus maksma panna A/S. G. Scheel & Co kohta moratorium. Moratoriumi kestvuse määrab Majanduseminister.

§ 2. A/S. G. Scheel & Co ei tohi moratoriumi kestvusel täita rahalisi kohustusi, mis tekkinud enne moratoriumi maksmahakkamist ja peab realiseerima oma aktiivaid ning mahutama realiseeritud summad Majanduseministril poolt määratud krediitasutustesse, kusjuures vajaduse korral, Majanduseministril poolt määratud alustel pank võib realiseeritavaid nõudmisi pikendada ja uuendada. Erandina sellest võib Majanduseminister lubada A/S. G. Scheel & Co täita osaliselt oma rahalisi kohustusi Majanduseministril poolt määratud proportsioonis või lubada rahuldada

mõnda üksikut liiki kohustusi täies ulatuses või osaliselt.

Moratoriumi kestvusel võib A/S. G. Scheel & Co toimetada uusi põhikirjapäraseid operatsioone. Need operatsioonid ei käi käesoleva seaduse alla.

§ 3. Moratoriumi kestusel ei ole kreditooridel õigust:

1) pöörduda kohtu poole nõudmistega, mis panga poolt tunnustatud,

2) teostada sunniviisil sissenõudmisi nende kohustuste järgi, mis tekkinud panga vastu enne moratoriumi maksmahakkamist.

§ 4. Moratoriumi kestusel on Majanduseministril õigus korraldada järelevalvet panga tegevuse järgi, samuti kõrvaldada ametist kas kõiki või üksikuid A/S. G. Scheel & Co juhatusse liikmeid ja määrata nende asemele teisi isikuid, kes saavad tasu Majanduseministril määramisel A/S. G. Scheel & Co arvel, kuid mitte suuremal määral, kui kõrvaldatud panga juhatusse liikmed.

SELETUSKIRI.

Rahaasjanduse komisjon üldiselt ühines Vabariigi Valitsuse ettepanekuga ja motiividega. Muudatusi tegi komisjon vaid § 4-das paigutades selle lõpulause — („Peale selle on Majanduseministril õigus korraldada järelevalvet panga tegevuse järgi.“) — sama paragrahvi alguseks silmas pidades, et komisjoni arvates panga juhatusse liikmete kõrvaldamine oleks erakorraline abinõu järelevalve teostamisel.

Peale selle kustutas komisjon eelnõust § 5-da, leides, et võimalik pole käesolev seadus maksma panna telegraafi teel.

393.

Rahaasjanduse komisjoni

TÄIENDAV ETTEPANEK

moratoriumi seadusele A/S. G. Scheel & Co kohta.

Täiendada seaduseelnõu uue paragrahvi viga:

„§ 5. Majanduseministril on õigus maksma panna moratoriumi käesoleva seaduse alusel ka Pärnu krediitpanga ja Tartu tööstuspanga kohta.“

SELETUSKIRI.

Nagu valitsuse esindaja komisjonis seletas, on Vabariigi Valitsus moratoriumi õiguse laiendamise küsimust uuesti kaalu-

des asunud seisukohale, et seda õigust tuleks laiendada Pärnu krediitpanga ja Tartu tööstuspanga kohta. Komisjon ühines valitsuse seisukohaga ja esitab vastava täiendus-ettepaneku Riigikogule vastuvõtmiseks.

394.

Üldkomisjoni ettepanek.

AVARII JA DISPASHI SEADUS.

I.

Avarii.

§ 1. Üldavariitoiminguks loetakse sihilikult ja põhjendatult erakorralise ohvri toomist või erakorralisi kulutusi mereühisreisis olevate varade ühisest hädaohust ärahoidmise otstarbel.

§ 2. Üldavarii ohvrid ja kulud langevad asjaosalistele huvidele alljärgnevatel alustel.

§ 3. Üldavarii alla kuuluvad ainult need vigastused, kaotused või kulud, mis on üldavariitoimingu otseseks tagajärjeks.

Üldavarii alla ei kuulu vigastused või kaotused, mis laevale või laadungile on tekkinud reisi viivituse tagajärjel, ega sellest olenevad kaudsed kaotused, nagu need, mis tingitud laevaseisust või turuhindade vahest.

§ 4. Asjaolu läbi, et ohvriks või kulusteks põhjust andnud juhtumus oli mõne asjaosalise pahatahtlikkuse või hooletuse tagajärjeks, ei kao õigus osa saada tasust; kuid see ei takista esitamast nõudeid selle asjaosalise vastu tähendatud pahatahtlikkuse või hooletuse pärast.

§ 5. Asjaosaline, kes nõuab vigastuse kaotuse või kulu tasumist üldavarii alusel, peab tõendama, et vigastus, kaotus või kulu tõeliselt kuulub üldavariina tasumisele.

§ 6. Lisakulud, mis on tehtud mõne teise kulu asemel, milline oleks kuulunud tasumisele üldavariina, loetakse üldavariiks ning tasutavaiks niisugusena, kuid ainult niiviisi ärahoitud üldavariikulude summani.

§ 7. Üldavarii dispashid seatakse kokku nii kaotuste hindamise kui ka kontributsiooni arvutamise suhtes väärtuste alusel, mis on maksvad sel ajal ja selles kohas, millal ja kus lõpeb mereühisreis.

See eeskiri ei käi dispashi kokkuseadmise koha määramise kohta.

§ 8. Laadungi merrehteid tasutakse üldavariina ainult siis, kui laadungit veeti

kooskõlas kaubanduse tunnustatud kommetega.

§ 9. Üldavariina tasutakse vigastused, mis tehtud laevale ja laadungile või kummalegi nendest ühiseks julgeolekuks toodud ohvri läbi või ohvri toomise tagajärjel, samuti ka vigastused, mis tekkinud luukide või teiste avauste kaudu sissetungivast veest, kui luugid olid avatud ja avauseid tehtud eesmärgiga, et ühiseks julgeolekuks teostada merrehteid.

§ 10. Üldavariina tasutakse vigastused, mis laeval tulekustutamisel on tekitatud laevale ja laadungile või kummalegi nendest vee läbi või teisiti, hulka arvatud vigastused, mis tekkinud põleva laeva randaajamisest või ruumide uputamisest; kuid tasumisele ei kuulu sääraised laeva ja hulklaadungi osade või tükklaadungi kolide vigastused, mis on tekkinud tulest.

§ 11. Üldavariina ei tasuta kaotust või vigastust, mis tekitatud laeva taglase või teiste asjade rusude või jäänuste äralõikamisega, kui need asjad olid juba varem mereõnnetuse läbi kõlbmatuks muutunud või lahti kistud.

§ 12. Kui laev on tahtlikult aetud randa ja asjaolud on niisugused, et ka ilma tahtliku randaajamiseta laev oleks möödapääsematult kantud randa, madalikule või kaljudele, siis ei tasuta üldavariina kaotusi või vigastusi, mis niisugusest tahtlikust randaajamisest on tekkinud laevale, laadungile ja veorahale koos või ühele nendest eraldi.

Kõigil teistel juhtudel, kui laev ühiseks julgeolekuks on tahtlikult aetud randa, tasutakse sellest tekkinud kaotused ja vigastused üldavariina.

§ 13. Üldavariina tasutakse vigastused või kaotused, mis on tekitatud purjetele ja taglasele või mõnele nendest ühise julgeoleku otstarbel liigse pingutuse tagajärjel laeva lahtitõmbamisel põhja pealt või kõrgemale ajamisel. Üldavariina ei tasuta aga vigastusi või kaotusi, mis laevale, laadungile ja veorahale koos või mõnele nendest eraldi on tekkinud purjede liigpingutusest juhul, kui laev oli ujuvil.

§ 14. Üldavariina tasutakse vigastused, mis tekitatud kinnijoosnud ning hädaohtlikus seisukorras viibiva laeva masinatele ja kateldel katse puhul laeva uuesti ujuvile viia, kui on tõendatud, et need vigastused on tekkinud tõelise tahte tagajärjel viia laeva ujuvile ühise julgeoleku otstarbel mainitud kahjude riisikol.

Üldavariina ei tasuta aga kaotusi ega vigastusi, mis on tekkinud masinate ja katelde töötamisest juhul, kui laev on ujuvil.

§ 15. Kui laev on joonsnud kinni ja tema laadung, küttematerjal ja varustis või mõni nendest lossitakse nii, et seda tuleb lugeda üldavariitoiminguks, siis tasutakse üldavariina lisakulud, mis tekkinud kergendamisest, kergendamishandite rentimisest ja tagasilaadimisest, samuti ka selle tagajärjel tekkinud kaotused ja vigastused.

§ 16. Üldavariina tasutakse laeva inventar ja varustis või osa nendest, mis hädatarvidust mööda põletati kütteinena ühise julgeoleku otstarbel hädaohu korral, kuid ainult siis, kui laevale oli võetud küllaldane tagavara kütteainet. Kuid üldavariina tasutavast summast arvutatakse maha selle kütteaine väärtus, mis oleks ära tarvitatud, arvutatult selle turuhinnaga, mis oli maksev laeva viimases väljasõidusadamasse laeva ärasõidu päeval.

§ 17. Kui laev on sisse sõitnud pelgusadamasse või -kohta või sõitnud tagasi laadimissadamasse või -kohta õnnetuse, ohvri või muude erakorraliste olude tagajärjel, mis tegid selle tarvilikuks ühise julgeoleku huvides, siis tasutakse üldavariina kulud, mis tekkinud sissesõidust tähendatud sadamasse või kohta; kui laev sealt oma alglaadungiga või selle osaga sõidab ära, siis tasutakse samuti üldavariina tähendatud sadamast või kohast vastavad väljasõidu kulud, mis olid niisuguse sissesõidu või tagasisõidu tagajärjeks.

§ 18. Laadungi, kütteainete või tagavarade ümberseadmise kulud laevas või nende lossimise kulud laadimis-, peatus- või pelgusadamasse või -kohas, tasutakse üldavariina, kui ümberseadmine või lossimine oli tarvilik ühiseks julgeolekuks või selleks, et võimaldada parandada laeva vigastusi, mis olid tekkinud ohvri või õnnetuse tagajärjel, kui parandus oli tarvilik reisi julgeks jätkamiseks.

§ 19. Kui laadungi kütteainete või varustise ümberseadmise või lossimise kulud tasutakse üldavariina, siis tasutakse samuti üldavariina tähendatud laadungi, kütteainete või tagavarade tagasilaadimise ning kohaleasetamise (stowing) kulud laeval, ühes kõigi laokuludega, hulka arvatud tulekindlustus. Kui aga laev tunnustatakse kõlbmatuks või oma algreisi enam ei jätkata, siis ei tasuta üldavariina mingisuguseid laokulusid, mis tekkinud pärast laeva kõlbmatuks tunnustamise või reisi katkestamise päeva. Kui aga laev enne laadungi lossimise lõpetamist tunnustatakse merekõlbmatuks või katkestab reisi, tasutakse üldavariina ülaltähendatud laokulud kuni laadungi lossimise lõpetamise päevani.

§ 20. Kui avariiis olev laev asub sadamasse või kohas, kus on otstarbekohane parandada teda nii, et ta kogu laadungiga võib jätkata reisi, ja kui kulude kokkuhoidmiseks laev pukseeritakse mõnesse teise parandussadamasse või -kohta või sihtsadamasse või kui laadung või osa sellest mõne teise laevaga edasi veetakse või muul viisil edasi toimetatakse, siis kantakse niisuguse pukseerimise, edasivedamise ja edasitoimetamise lisakulud koos või mõned neist eraldi, kuni ärahoitud lisakulude määrani, vastavate asjaosaliste poolt, proportsionaalselt kokkuhoitud erakorralistele kuludele.

§ 21. Kui laev asjaoludel või parandustööde läbiviimiseks, mis tähendatud §§ 17—20, on sõitnud sisse sadamasse või kohta või seal peetud kinni, siis tasutakse üldavariina laevajuhile ja laevaperele makstavad palgad koos nende ülalpidamiskuludega kinnipidamise lisaja eest selles sadamasse või kohas, kuni laev on seatud või oleks pidanud seatama niisugusesse seisukorda, et võib jätkata reisi.

Kui aga laev tunnustatakse merekõlbmatuks või ei jätkata oma algreisi, siis ei tasuta üldavariina laevajuhile ja laevaperele palku ega ülalpidamiskulusid, mis tekkinud pärast merekõlbmatuks tunnustamise või reisi katkestamise päeva.

Laeva merekõlbmatuks tunnustamise või reisi katkestamise korral enne laadungi lossimise lõpetamist tasutakse üldavariina ülaltähendatud laevajuhile ja laevaperele palgad ja ülalpidamiskulud kuni lossimise lõpetamise päevani.

§ 22. Üldavariina tasutakse laadungile, kütteainetele või varustisele ümberseadmisel, lossimisel, ladustamisel, tagasilaadimisel ja kohaleasetamisel (stowing) tekkitud kaotused või vigastused ainult siis, kui vastavalt üldavariina tasutakse tähendatud toimingute kulud.

§ 23. Paranduskuludest, mis üldavariini dispasheerimisel on tasutavad üldavariina, tehakse järgmised mahaarvutused, silmas pidades vana ja uue erinevat väärtust:

1) Raud- või teraslaevadel, arvates esimesest registreerimise päevast kuni õnnetuspäevani:

a) Vanusega kuni 1 aastani: — Kõik paranduskulud tasutakse täielikult, välja arvatud laeva põhja värvimise kulud, millest arvutatakse maha $\frac{1}{3}$.

b) 1 kuni 3 aastani: — Arvutatakse maha $\frac{1}{3}$: laevakere, mastide ja taglase puust osade, mööbli, sadulsepa- ja tapetseerimistööde, kivi- ja savinõude, metall-

ja klaasasjade, purjede, taglase, köiestiku, purjeköite ja trosside (peale nende, mis on metalltraatidest või kettidest), päeva-presentide, katepresentide ja värvimistööde parandamise ja uuendamise kuludest.

Arvutatakse maha $\frac{1}{6}$: taglase traat-osa, traatköite ja -trosside, traadita telegraafi aparaatide, ankrukettide ja muude kettide, isolatsioonide, abimasinade, auru-roolmasinate ja nende päraldiste, auruvintside ja nende päraldiste, auru-tõstekraanide ja nende päraldiste ja elektrimasinade parandamise ja uuendamise kuludest.

Kõik muud parandused arvestatakse täielikult.

c) 3 kuni 6 aastani: -- Mahaarvutused tehakse p. b alusel selle erandiga, et $\frac{1}{3}$ arvutatakse maha isolatsioonidest ja $\frac{1}{6}$ arvutatakse maha mastide ja taglasepuude metallosadest ja kõigist masinaist, siia kaasa arvatud ka katlad ühes päraldistega.

d) 6 kuni 10 aastani: — Mahaarvutused tehakse p. c alusel selle erandiga, et $\frac{1}{3}$ arvutatakse maha mastide ja taglasepuude raudosadest, abimasinast, auru-roolseadistest, vintsidest, tõstekraanidest ja nende päraldistest, samuti kõigist masinaist kaasa arvatud ka katlad ühes päraldistega, traadita telegraafi sisseadeist ja kõigist köitest, trossidest ja taglasest.

e) 10 kuni 15 aastani: — Arvutatakse maha $\frac{1}{3}$ kõigi paranduste ja uuenduste kuludest, välja arvatud laevakere metall-osa, tsementeerimine ja ankruketid, millest maha arvutatakse $\frac{1}{6}$. Ankrud arvestatakse täielikult.

f) Üle 15 aasta: — Arvutatakse maha $\frac{1}{3}$ kõigi paranduste ja uuenduste kuludest. Ankrud arvestatakse täielikult. Ankrukettidest arvutatakse maha $\frac{1}{6}$.

g) Üldiselt: — Mahaarvutused (välja arvatud proviandist ja varustisest, isolatsioonidest, traadita telegraafi aparaatidest, masinast ja kateldest) tehakse laeva vanuse järgi, mitte aga nende üksikute osade vanuse järgi, mille kohta mahaarvutus käib. Laevapõhja värvimine ei kuulu tasumisele üldavariina, kui värvimine on teostatud rohkem kui kuus kuud enne avariijuhtu. Mahaarvutusi ei tehta vanadest materjalidest, mis on parandatud, ilma et neid oleks asendatud uutega, samuti tagavaradest, varustisest ja aparaatidest, mis ei ole olnud tarvitamisel.

2) P u u- ja k o m p o s i i t l a e v a d e l:

Kui laev on õnnetuse momendil alla ühe aasta vana arvates esimesest registreerimise päevast, ei tehta mingit maha-

arvutust „vana ja uue väärtuse vahe“ alusel.

Laevadel, mis on vanemad kui üks aasta, arvutatakse maha $\frac{1}{3}$, välja arvatud järgmised erandid:

Ankrud arvestatakse täielikult. Ankrukettidest arvutatakse maha ainult $\frac{1}{6}$.

Mahaarvutusi ei tehta tagavaradest ega varustisest, mis ei ole olnud tarvitamisel.

Metall, millega laev kaetud, kuulub täielikult tasumisele raskuses, mis võrdub mahavõetud metalli brutto-kaaluga, kusjuures selle väärtusest tuleb maha arvutada vana metalli müügist saadud summa. Naelt, vildist ja metalliga katmise töötasust arvutatakse maha $\frac{1}{3}$.

Kui laev on varustatud peamasinatega, jahutus-, elektri- või muude masinatega, isolatsioonidega või traadita telegraafiga, tehakse nende masinate ja seadiste parandamise kuludest samad mahaarvutused nagu raud- ja teraslaevades.

3) L a e v a d e l ü l d i s e l t:

Kõigis laevades arvestatakse täielikult kulud, mis on seotud paindunud või sisse-muljutud raudosade õiendamisega, kaasa arvatud töötasu säärase osade äravõtmise ning tagasipanemise eest.

Arvestatakse täielikult dokkimiskulud, kaasa arvatud ümberpaigutamise, tõsteabinõude, talaste ja muude dokkimisabinõude ning materjalide tarvitamise kulud.

§ 24. Kui laeva on tehtud ajutised parandused laadimis-, vahe- või pelgusadamas ühise julgeoleku otstarbel või üld-avarii ohvritoomisega tekitatud vigastuste kõrvaldamiseks, tasutakse niisuguste paranduste kulud üldavariina; kui aga juhusliku vigastuse ajutised parandused teostatakse ainult selleks, et võimaldada reisi lõpetada, siis kuuluvad ka niisuguste paranduste kulud tasumisele üldavariina, kuid ainult ärahoitud kulude määrani, mis oleksid tekkinud ja üldavariina kuulunud tasumisele siis, kui niisuguseid ajutisi parandusi ei oleks teostatud seal sadamas.

Üldavariina tasutavate ajutiste paranduste kuludest ei tehta mahaarvutusi „uue ja vana väärtuse vahe“ arvel.

§ 25. Veoraha kaotus, mis on tekkinud laadungi vigastuse või kaotuse tagajärjel, tasutakse üldavariina, kui veoraha kaotus on tekitatud üldavariitoiminguga või kui laadungi vigastus või kaotus on tasutav üldavariina.

Brutto-veorahast arvutatakse maha kulud, mis veoraha omanik oleks pidanud kandma veoraha ärateenimiseks, kuid mis ära jäid ohvritoomise tagajärjel.

§ 26. Üldavariina tasutakse ohvriks toodud kaupade vigastusest või kaotusest tekkinud kahju, mis kaupade omanik on kandnud selle ohvri tagajärjel, summas, mille arutamise aluseks võetakse turuhinnad laeva kohalejõudmise päeval või ühisreisi lõpul, kui see lõpeb teises kohas, kui esialgu määratud.

Kui niiviisi vigastatud kaubad müüakse peale laeva kohalejõudmist, siis arvutatakse üldavariina tasumisele kuuluv kahjsumma kauba hinna järgi kauba rikkumata seisukorras laeva kohalejõudmise päeval, korrutades seda kaotusprotsendiga, mis tuleb arvutada müügist saadud summa võrdlemise kauba hinnaga kauba rikkumata seisukorras müügi päeval.

§ 27. Üldavarii kontributsioon määratakse kindlaks varade tegelikkude nettoväärtuste alusel ühisreisi lõpul, millistele väärtustele tuleb arvutada juurde ohverdatud varade eest üldavariina tasumisele kuuluv summa, kui see ei ole juba kaasa arvatud. Laevaomaniku riisikos olevast veoja sõidurahast arvutatakse maha kulud ja laevapere palgad, mida ei oleks tulnud välja anda veoraha ärateenimiseks, kui laev ja laadung oleksid läinud täielikult kaotsi üldavariitoiminguga ajal, ning mida ei loetud tasutavateks üldavariina. Samuti arvutatakse varade väärtusest maha kõik need kulud, mis varade suhtes on tehtud pärast üldavariitoimingut, välja arvatud need kulud, mis kuuluvad tasumisele üldavariina.

Reisijate pagas ja isiklikud esemed, mis laeval on konossementida, ei võta osa üldavariist.

§ 28. Laeva, tema masinate ja aparaatide vigastuse ja kaotuse eest üldavariina tasumisele kuuluv summa, kui need on parandatud või asendatud teistega, võrdub parandamise ja asendamise tegelikkude ratsionaalsete kuludega, kusjuures vana materjali uuega asendamise korral tehakse § 23 ettenähtud mahaarvutused. Kui parandusi ei ole tehtud, siis tasutakse üldavariina väärtuse õiglaselt arvutatud kahinemine, kuid mitte kõrgemalt kui paranduskulude hinnatud summa.

Laeva tõelise või oletatava täiskaotuse korral võrdub üldavariitoiminguga laevale tekitatud vigastuste või kaotuste eest üldavariina tasutav summa laeva hinnatava väärtusega laeva terves seisukorras, arvutades sellest maha nende vigastuste parandamise hinnatav kulu, millistel ei ole üldavariis iseloomu, samuti ka müügist saadud summa, kui seda on.

§ 29. Vigastused või kaotused, millised on tekitatud kaupadele, mis peale laaditud

laevaomaniku või tema esindaja teadmata, või mis pealelaadimisel tahtlikult valesti deklareeritud, ei kuulu tasumisele üldavariina, kuid niisugused kaubad langevad kontributsioonikohustuse alla juhul, kui nad on päästetud.

Vigastused või kaotused, millised on tekitatud kaupadele, mis pealelaadimisel valesti deklareeritud vähema väärtusega kui nende tegelik väärtus, kuuluvad üldavariina tasumisele deklareeritud väärtuse alusel, kuid kaubad langevad kontributsioonikohustuse alla nende tegelikus väärtuses.

§ 30. Tarvitatud kütteained ning muu varustis ja laevajuhi ja laevapere palgad ning ülalpidamiskulud reisi pikenduse kestel, mis oli tingitud sellest, et laev oli sunnitud sõitma pelgusadamasse või -kohta või pöörduma tagasi oma laadimissadamasse või -kohta, tasutakse üldavariina, kui sissesõidu kulud niisugusesse sadamasse või kohta kuuluvad tasumisele üldavariina vastavalt § 17 eeskirjadele.

Kütteained ja muu varustis, mis on tarvitatud lisapeatuse kestel laadimis-, vahe- või pelgusadamasse või -kohas, kuuluvad samuti tasumisele üldavariina selle aja eest, mille eest laevajuhi ja laevapere palgad ning ülalpidamiskulud on § 21 eeskirjade järgi tasutavad üldavariina, välja arvatud need kütteained ja muu varustis, mida on tarvitatud niisuguste paranduste tegemisel, mis ei kuulu tasumisele üldavariina.

§ 31. Üldavariina tasutakse komisjonitasu 2% suuruses üldavariis arvel tehtud väljamaksudest; kui aga rahasummasid mõnel kontributsiooniosaliselt ei saadud, siis kuuluvad üldavariina tasumisele tehtud tarvilikud kulud raha nõutamiseks kas bodmereilaenu teel või muul viisil, kui ka kahju, mis selleks otstarbeks müüdüd laadungi omanikud on kandnud.

Üldavariis väljaminekute tasumiseks ettemakstud summade kindlustamise kulud kuuluvad samuti tasumisele üldavariina.

§ 32. Üldavariina kuuluvad tasumisele protsendid üldavariina arvestatud kulutustelt, ohvritelt ja tasudelt aastaprotsentide seaduslikus suuruses, mis on maksvad lõplikus sihtsadamasse, kus reis lõpeb või seal, kus ei ole seaduslikku protsendimäära, 5 protsendi suuruses aastas, kuni üldavariis dispashi kokkuseadmise päevani, kusjuures tuleb võtta arvesse makseid, mis vahepeal on saadud kontributiivväärtustelt või üldavariis deponiid-fondilt.

§ 33. Kui on nõutud sisse sularaha laadungil lasuva üldavariikontributsiooni, päästmis- või erikulude arvel, siis kantakse

see raha võimalikult protsente kandvale kahe usaldusmehe (üks laevaomaniku, teine raha sissemaksjate poolt) ühisele eriarvele, niisuguses pangas, mis kiidetakse heaks usaldusmeeste poolt. Niiviisi sissemaksitud summad ühes juurdekasvanud protsentidega, kui need olemas, hoitakse nende maksete kindlustuseks, mis tehakse nendele pooltele, kes selleks õigustatud üldavarii, päästmise- või erikulude tõttu, mis maksetavad laadungi poolt, millede suhtes mainitud sissemaksed nõutud. Usaldusmehed on õigustatud tegema osalisi maksleid või tagasimaksleid sissemaksitud rahast, kuivõrd neid selleks kirjalikult volitanud dispashöör. Niisugused sissemaksed või maksed või tagasimaksed sünnivad ilma poolte lõplikku vastutust vähendamata.

Kui eelmises lõikes ettenähtud usaldusmehi ei ole valitud, makstakse sissetulnud sularaha dispashööri eriarvele mõnda pank, mis kiidetud heaks laevaomaniku ja dispashööri poolt. Dispashöör on niisugusel korral õigustatud tegema osalisi maksleid või tagasimaksleid sissemaksitud summast eelmises lõikes ettenähtud alustel.

§ 34. Laeva, tema päraldiste ja laadungi erakorralised vigastused, kaotused ja kulud, mis ei vasta üldavarii tingimustele, loetakse eraavariiks.

§ 35. Eraavarii kantakse ja tasutakse selle asja omaniku poolt, mis kannatas vigastuse või kaotuse all või mis põhjustas kulu.

§ 36. Dispashi tegemise nõude õigus aegub kahe aasta möödumisel arvates kauba sihtsadamasse jõudmise päevast, sinna mittejõudmise korral aga päevast, mil kaup sinna pidi jõudma.

Üldavarii tasude nõude õigus aegub kahe aasta möödumisel arvates dispashi jõusseastumise päevast.

§ 37. Käesoleva seaduse eeskirjad tulevad kohaldamisele kaubalaevade sõidule ka sisevetes.

II.

Dispashi kokkuseadmine ja dispashöör.

§ 38. Avarii iseloomu kindlakstegemist ja üldavarii korral kahjude arvutamist ning nende jaotamist (dispashi) toimetab ametlik dispashöör.

§ 39. Üldavarii kohta seatakse dispash kokku kohas, kus lõpeb ühisreis.

§ 40. Dispash seatakse kokku kokkuseadmise kohal maksivate seaduste järgi, niivõrd kui asjaosalised ei ole kokku leppinud teisiti.

Seaduste vastavate eeskirjade puudumisel järgib dispashöör dispashi kokkuseadmisel laevasõidus maksivaid kombeid.

Dispashi puhul tarvilikud eksperttsid tehakse Kaubandus-tööstuskoja ekspertide poolt, kui asjaosalised omavahel ekspertide valiku kohta teisiti kokku ei ole leppinud.

§ 41. Laevaperemees on kohustatud viivituseeta laskma ette võtta üldavarii dispashi tegemist. Laevaperemehe viivituse korral on õigus nõuda dispashi tegemist ka igal teisel asjaosalisel.

§ 42. Laevajuht või laevaperemees ei tohi asju, millel lasub kontributsiooni kohustus, enne välja anda, kui nendele langet kontributsioon on makstud või on antud kindlustis, missuguse suurus vaidluse korral määratakse dispashööri poolt, kellele allus dispashi tegemine. Selle eeskirja rikumise eest vastutavad vastavalt laevajuht või laevaperemees.

Üldavarii alusel tasuõiguslistel isikutel on õigus nõuda kohtu teel laeva aresti alla panemist, kui laevaperemehe poolt ei anta neile küllaldast kindlustust.

Laevaomanikul, kellel on õigus saada tasu üldavarii alusel, on pandiõigus asjade peale, millel lasuvad kontributsioonikohustused.

Laadungi omanikud saavad eesõigustatud rahuldamise järjekorras, nagu pandihoidjad, teistelt laadungi omanikkudelt avarii tasu.

§ 43. Iga asjaosaline on kohustatud esitama dispashöörile kõik temal olevad üldavariisse puutuvad dokumendid, nagu veolepingud, konossementid ja faktuurad, ja ka teisiti dispashöörile abiks olema asja selgitamisel.

§ 44. Dispashöör on kohustatud pärast seda, kui on nõutud dispashi tegemist, nii ruttu kui võimalik kuulutuse kaudu Riigi Teatajas kutsuma kõiki asjaosalisi kuulutuses äramärgitava kohase aja jooksul teatama kõik, mis nad oma õiguse kaitseks tarvilikuks peavad, samuti esitama kõik dokumendid, mida nad soovivad võtta oma õiguse tõenduseks; kui esitatud dokumendid ei ole küllalt täielikud, peab dispashöör võimalikult lühikese aja jooksul nõutama asjaosalistelt tarvilikku selgitust.

Peale tarvilikkude andmete saamist on dispashöör kohustatud dispashi kokku seadma hiljemalt kolme kuu jooksul. Algeksemplar jääb dispashööri kätte, kuna asjaosalistele antakse nende soovil dispashist ära kirjad.

Dispashi valmisamisest teatab dispashöör kuulutuse kaudu Riigi Teatajas.

§ 45. Kui vara, mis dispashi järgi on arvatud kadunuks; osutub tegelikult päästetuks, siis seatakse kokku lisadispash.

Lisadispashile ei kohtaldata § 44 esimese lõike eeskirju.

§ 46. Dispashitoimetused on igale asjaosalisele avalik. Igal asjaosalisel on õigus saada dispashitoimetusest ja temas olevatest dokumentidest dispashööri poolt tõestatud ära kirju, kui ta tasub nende valmistamise kulud.

§ 47. Dispashöör võib asjaosaliste palvel dispashi kokku seada ka mitte-riigikeeles.

§ 48. Dispashi peale võib kaevata Tsiv. kp. seaduse §§ 2097¹—2097⁹ ettenähtud korras ühe kuu jooksul arvates § 44 viimases lõikes märgitud kuulutuse ilmumise päevast Riigi Teatajas.

Kui dispashi peale ei ole mainitud korras edasi kaevatud, astub ta seadusjõusse.

§ 49. Dispashi tegemise eest maksetakse dispashöörile järgmist tasu:

1) kui kontributiivväärtused ei ulatu üle 40.000 kr. — 1% kontributiivväärtuste kogusummast;

2) kui kontributiivväärtused ulatavad üle 40.000 kr. esimese 40.000 kr. pealt 1%, ülejäänud osas — ½%, kontributiivväärtuste kogusummast.

Tasu alamäär dispashi tegemise eest on 50 krooni.

Tasu üldsumma ei või tõusta üle 10% kontributsiooni üldsummast.

§ 50. Dispashöör ei tohi peale eelmises (49) paragrahvis määratud tasunormi nõuda mingisugust muud kõrvalist tasu ega kulusid, välja arvatud tempelmaksud, kulud sõitude eest väljapoole dispashööri asukohta, telegrammid, dispashi ja dokumentide tõlkimise ja ekspertiisi kulud ja dispashi paljundamise ning köitmise kulud.

§ 51. Dispashi kokkuseadmise seotud kulud arvestatakse üldvariina ja kuuluvad asjaosaliste poolt tasumisele proportsionaalselt nende kontributsiooni suurusele.

§ 52. Dispashöörile esitatud avaldused ja nende lisad ning vastused avaldustele ei kuulu tempelmaksustamisele.

§ 53. Dispashööri ja tema asetäitja määrab ametisse Majanduseminister, ära kuulata Kaubandus-tööstuskoja arvamise, kõrgema õigusteadlise või majandusteadlise haridusega isikute hulgast, kel on vajalik asjatundmine, mis tehakse kindlaks Majanduseministri määratud eksamineerimise komisjoni poolt.

Dispashöör annab oma ametivande Ma-

janduseministri ees riigiametnikkude ametivande valemiga järgi.

Majanduseminister annab vannutatud dispashöörile ametipatendi ja pitsati peal kirjaga „Vannutatud dispashöör NN“.

§ 54. Dispashöör kuulub oma tegevuses Majanduseministri ja Kaubandus-tööstuskoja järelevalve alla.

Kaubandus-tööstuskoja nõukogu ettepanekul on Majanduseministril õigus ametist vabastada dispashööri, kes ei täida dispashide tegemisel tema peale pandud kohustusi.

Dispashöör võib ametist lahkuda sellest Majanduseministrile Kaubandus-tööstuskoja kaudu kolm kuud ette teatades.

§ 55. Dispashöör saab ametisse astumisel Kaubandus-tööstuskojalt nõorraamatu, kuhu ta on kohustatud sisse kandma alatud ja tehtud dispashide lühida sisu, dispashi tegemise alguse ja lõpu aasta ja kuupäeva ja asjaosalistelt saadud tasusumma.

Ametist lahkumisel annab dispashöör nõorraamatu Kaubandus-tööstuskojale tagasi.

§ 56. Dispashöör vastutab oma tegevuse alal ühel alusel riigiteenijatega.

III.

Tsiviilkohtupidamise seaduse (VSK XVI k., 1914. a. väljaanne) § 849¹ (RT 81/82 — 1924) muudetakse ning pannakse maksma järgmises redaktsioonis:

§ 849¹. Hoiuasjus, mis ette nähtud §§ 1928—1939, 1940—1955, 1956—1970, 2019—2023, 2024—2029, 2030—2034, 2035—2046, 2075—2078, 2081—2086, 2087—2093 ja 2097¹—2097⁹ võetakse kohtulõivu järgmiselt: 1) kui kohtutoimetusei oleva vara või õiguse väärtust võidakse hinnata rahas, siis ½% sellest hinnast, kuid mitte alla 1 kr. ja mitte üle 100 krooni, 2) kui nimetatud vara või õiguse väärtust rahas hinnata ei saa, siis 1—100 krooni kohtu määramise järgi. Mõlemal juhul määratakse kohtulõiv kindlaks kohtuotsuses ja nõutakse sisse asjaalgatajalt või huvitatud isikult või kohtutoimetusel olevast varast.

IV.

Tsiviilkohtupidamise seaduse (VSK XVI k., 1914. a. väljaanne) V raamatu III osa III peatükk täiendatakse järgmise XVII jaotisega:

XVII jaotis.

Edasikaebused dispashide peale.

§ 2097¹. Dispashööri poolt kokkusea-

tud dispashide peale võivad asjaosalised kaevata Tallinna-Haapsalu Rahukogule.

Samas korras kaevatakse ka dispashööri otsuse peale, millega viimane on keeldunud dispashi kokkuseadmistest üldavarii tunnuste puudumise põhjendusel.

§ 2097². Pärast kaebuse saamist nõuab kohus dispashöörilt välja dispashitoimetuse ühes dokumentidega.

§ 2097³. Asjaosaliste kohtusse kutsu- mist toimetatakse kuulutamise teel § 295 tähendatud korras.

Kuulutuses kohtusse ilmumiseks määratav aeg ei või ületada kuut kuud arvates kuulutuse avaldamise päevast.

Asjaosalistele, kelle elukohad on kaebaja poolt üles antud või kohtule teada, saadetakse kutsed harilikus korras rippumatult väljakutsumisest kuulutuse teel.

Kuulutuses kui ka kutses peab märgitama:

- 1) avarii olnud laeva nimetus;
- 2) avarii aeg ja koht, ja
- 3) kohtusse mitteilmumise tagajärg.

§ 2097⁴. Kui asjaosaline ei ilmu määratud päeval kohtusse või ei esita kohtule kirjalikku vastuvaidlust dispashi või dispashööri otsuse kohta, siis oletatakse tema nõusolekut dispashiga või dispashööri otsusega.

§ 2097⁵. Kui kohus leiab, et dispashi või dispashööri otsuse aluseks olevate tõenduste täiendamine on tarvilik, võib ta kohustada asjaosalisi esitama tarvilikke dokumente ning määrata selleks kohase tähtaja.

Kui asjaosaline, kellel kohus on nõudnud dokumentide esitamist, ei eita nende dokumentide tema käes olemist, kuid siiski seda nõuet ei täida, võib kohus lugeda tõendatuks need asjaolud, mille tõendamiseks pidi dokumente esitatama.

§ 2097⁶. Kohus võib asjaosaliste palvel kutsuda kohtusse asjatundjaid. Tunnistajaid kohus ise välja ei kutsu, kuid ta võib üle kuulata asjaosaliste poolt kaasa- toodud tunnistajaid.

Asjatundjad ja tunnistajad kuulatakse üle nõudekorra kohta ettenähtud eeskirjade järgi.

§ 2097⁷. Esitatud seletuste ja tõenduste põhjal võib kohus: a) tühistada dispashi, kui kohus leiab, et üldavarii tunnuseid ole- mas ei ole; b) kinnitada dispashi dispashööri poolt esitatud kujul või muude- tud kujul; dispashi muutmist võib kohus toimetada ise või teha selle muutmise dis- pashööri ülesandeks; viimasel juhul esitab dispashöör dispashi muudetud kujul uuesti kohtule; c) tühistada § 2097¹ teises lõikes

ettenähtud dispashist keeldumise otsuse, dispashöörile ette kirjutades kokku seada dispashi.

§ 2097⁸. Eelmises paragrahvis väljen- datud rahukogu määrused on lõplikud.

Nende määruste peale võib kaevata kassatsiooni teel Riigikohtule kahe nädala jooksul käesoleva seaduse § 793 ettenäh- tud alustel.

§ 2097⁹. Ei ole lubatud tõsta nõude- korras vaidlust ei dispashööri poolt kokku- seatud dispashi või dispashööri otsuse ega kohtu poolt kinnitatud või tühistatud dis- pashi või dispashööri otsuse vastu.

V.

Käesoleva seaduse maksma hakkamise- ga kaotavad maksvuse:

1) Kaubandusseaduse (VSK XI k. 2 j., 1903. a. väljaanne ja 1912. a. järg) §§ 438—465;

2) Seadus Eesti Vabariigi dispashööri ameti sisseseadmise kohta (RT 53/54 — 1920).

SELETUSKIRI.

Asja harutamisel üldkomisjonis, millest võtsid osa asjatundjatena ja vastavate hu- viringkondade esitajatena vabariigi dispa- shöör ja Kaubandus-tööstuskoja laevan- dussektiooni esitajad, tehti käesolevas eelnõus rida redaktsioonilisi parandusi, kui ka mõnesuguseid sisulikke muudatusi ja täiendusi.

Tähtsamatest redaktsioonilistest paran- dustest võiks nimetada seda, et terves reas paragrahves sõna „kahjud“ asetati sõna- ga „vigastused“, mis täpsemalt väljendab York-Antwerpeni reeglite vastavais artik- leis tarvitatud mõistet. §§ 19 ja 22-ses asetati ingliskeelsest laenatud sõna „stoovi- mine“ eestikeelse nimetusega „kohale ase- tamine“, millele selguseks klambrites lisati juurde ingliskeelne sõna „stowing“.

Sisulistest täiendustest ja muudatustest oleks nimetada järgmist:

1) Tallinna börsikomitee algatusel täiendati eelnõu uue § 33-ga, mis käsitab sularahas sisse makstud avariigarantii küsi- must, vastavalt York-Antwerpeni reeglite sellekohasele artiklile selle täiendusega, mis paragrahvi teises lõikes ette nähtud.

2) Kuna seaduses võib leiduda tühi- kuid, siis täiendas komisjon § 40-dat (end. 39) kolmanda lõikega, mille järgi seaduse vastavate eeskirjade puudumisel dispashi kokkuseadmisel dispashöör järgib kombe- õigust.

3) § 42-st (end. 41) kaaludes, luges komisjon tarvilikuks lähemalt äramäärata, kes otsustab — vaidluse juhusel — misugune kindlustis on küllaldane. Loomulikult võib seda kõige paremini otsustada dispashöör, mispärast paragrahvi esimesse lõikesse ka vastav täiendus viidi. Teiseks lisas komisjon sõnale „laevajuht“ juurde „ja laevaperemees“, kuna asjade väljaandmist sageli toimetab laevaperemees, kas ise või agendi kaudu. Väljaandmise keelu rikkumise eest vastutab loomulikult vastavalt kas laevajuht või laevaperemees, misjuures vastutuse ulatuse ja aluste kindlaksmääramisel käiakse „Kaubalaevade omanduse ja vastutuse seaduse“ (RT 100 — 1930. a.) eeskirjade järgi. Paragrahvi viimane lõige valitsuse redaktsioonis oli puudulik, kuna pandiõigus võib olla vaid laevaomanikul laevale laaditud asjade suhtes; laadungi omanikkudel selle vastu ei saa loomulikult olla pandiõigust laadungi teise osa suhtes, millel lasub kontributsioonikohustus; küll aga võib neile rahuldamise järjekorra suhtes anda samasugune eesõigustatud seisukord, milline harilikkudes tsiviilvahekordades on pandipidajal, võrreldes teiste kreditooridega. Kuna valitsuse eelnõus just seda oligi tahetud väljendada, siis redigeeris komisjon paragrahvi viimase lõike vastavalt ümber, tehes temast kaks lõiget.

4) § 44-da (end. 43) teises lõikes pani komisjon dispashi kokkuseadmise tähtajaks kolm kuud kahe kuu asemel, kuna dispashööri seletuse järgi kombeks on dispashi esialgset kava saata asjaosalistele tutvunemiseks, et nende põhjendatud märkusi saaks dispashi kokkuseadmisel arvesse võtta, mis kahtlemata aitab pärastisi väielusi ja edasikaebamisi ära hoida. Kuna aga asjaosalised elavad sageli kaugel välismaal, siis on selgunud, et kahekuuline tähtaeg dispashi kokkuseadmisel võib üksikutel juhustel osutada lühikeseks. Teiselt poolt ei ole põhjust arvata, et pikem tähtaeg avatleks dispashööri ka neil juhusel maksimaalset tähtaega ära kasutama, kus on võimalik dispashi lühema aja kestel kokku seada.

5) Harutades § 49-dat (end. 48) komisjon asus seisukohal, et kuna dispashöör on ametlik isik. siis tuleb ka dispashi tegemise eest maksetavaid tasusid lugeda avalikkudeks maksudeks. Avalikkude maksude määramist ei saa aga komisjoni arvates panna administratiivvõimu peale. Sellepärast määras komisjon dispashi tasunormid kindlaks seaduses endas, võttes aluseks praegused normid, mis juba pike-

mat aega maksvad, vähendades neid teataval määral.

6) Valitsuse eelnõus ei olnud puudutatud dispashi toimingutes esinevate avalduste ja dokumentide tempelmaksustamise küsimust. Pidades küsimuse lahendamist vajalikuks, komisjon asus seisukohale, et poleks õiglane mereõnnetuse osalistelt nõuda veel tempelmaksu dispashi tegemise puhul. Pealegi esitatakse dispashide puhul dokumente tihtipeale väga suurel arvul, seejuures sageli teistest riikidest, kus meie Tempelmaksu seaduse nõuete täitmise valmistaks väga suuri praktilisi raskusi.

7) Kuna eelnõu järgi dispashöör on ametlik isik kohtuniku funktsioonidega, siis ei pidanud komisjon võimalikuks, et dispashööri valib Kaubandus-tööstuskoda, mis on vaid teatavate tulundusringkondade huvide esitus, — olgugi avaliku õiguse alusel, — aga mitte riigivõimu organ. Sellepärast määras komisjon § 53-das (end. 51), et dispashööri määrab ametisse Majanduseminister, ärakuulates Kaubandus-tööstuskoja arvamise. Tegelikkuude andmete järgi on kokkuseatavate dispashide arv nii väike, et komisjoni arvates lähimate aastate kestel vähematki vajadust ei ole mitut dispashööri ametisse panna, kuna nendele ei jätkuks tööd. Sellele vastavalt vormuleeris komisjon § 53, misjuures komisjoni arvates on endast mõistetav, et selles paragrahvis ettenähtud dispashööri ja tema asetäitja ametisse määramise kord ning tingimused tulevad käsitusele vaid uue dispashööri ja tema asetäitja määramisel.

8) Tsiv. Kpid. sead. § 2097^s redaktsiooni täiendas komisjon lisalausega, mis on sedavõrd endast mõistetav, et ei vaja põhjendamist.

395.

Üldkomisjoni

PARANDUSE-ETTEPANEKUD

avarii ja dispashi seadusele.

Üldkomisjon paneb ette §§ 39, 53 ja 54 muuta ja vastu võtta järgmiselt:

§ 39. Üldavarii kohta seatakse kokku dispash kohas, kus lõpeb ühisreis, kui avarii osalised ei ole teisiti kokkuleppinud.

§ 53. Dispashööri ja tema asetäitja määrab ametisse Majanduseminister, ärakuulates Kaubandus-tööstuskoja arvamise, kõrgema haridusega isikute hulgast, kel on vajalik asjatundmine, mis tehakse kind-

laks Majanduseministri määratud eksamineerimise komisjoni poolt.

Dispashöör annab oma ametivande Majanduseministri ees riigiametnikkude ametivande valemil järgi.

Majanduseminister annab vannutatud dispashöörile ametipatendi ja pitsati pealkirjaga „Vannutatud dispashöör NN“.

§ 54. Dispashöör kuulub oma tegevuses Majanduseministri ja Kaubandus-tööstuskoja järeelvalve alla.

Majanduseministril on õigus vabastada ametist dispashööri, kes ei täida korralikult temale pandud kohustusi dispashide tegemisel. Kaubandus-tööstuskoja nõukogul on õigus pöörduda vastavate ettepanekutega Majanduseministri poole.

Dispashöör võib ametist lahkuda sellest Majanduseministrile Kaubandus-tööstuskoja kaudu kolm kuud ette teatades.

SELETUSKIRI.

Uuesti kaaludes Avarii ja dispashi seaduse §§ 39 ja järgnevaid, üldkomisjon tegi seaduses kolm muudatust.

Esimene muudatus seisab selles, et § 39 lõppu selguse otstarbel lisati sõnad: „kui avarii osalised ei ole teisiti kokkuleppinud.“ Kokkulepe võib olla sõlmitud niihästi enne, kui ka pärast avarii tekkimise momenti.

Teine muudatus seisab selles, et § 53 esimesest lõikest kustutati sõnad „õigus-teadlise või majandusteadlise“.

Kolmandaks komisjon redigeeris ümber § 54 teise lõike, kuna kolmandal lugemisel vastuvõetud redaktsiooni järgi Majanduseministril ei oleks võimalust dispashööri ametist vabastada, ilma Kaubandus-tööstuskoja vastava ettepanekuta. Seda komisjon igatahes küll ei olnud tahtnud. Uue redaktsiooni järgi on selge, et Majanduseminister võib dispashööri vabastada niihästi Kaubandus-tööstuskoja sellekohasel ettepanekul, kui ka oma enda algatusel, kui ta leiab kindlaks tehtud olevat, et dispashöör ei täida korralikult oma ülesandeid.

396.

Rahaasjanduse komisjoni ettepanek.

BENSIINIMAKSU SEADUSE MUUTMISE SEADUS.

I.

Bensiinimaksu seaduse (RT 3 — 1929) §§ 1, 9 ja 10 muudetakse ja pannakse maksuma järgmises redaktsioonis:

§ 1. Bensiinilt võetakse bensiniimaksu: a) loomulikust naftast, kivi- või pruunsoest või nende tõrvast saadavalt bensiniilt 15 senti igalt nettokilogrammilt ja b) bituumsetest kildkividest (õlikivist, põlevkivist) saadavalt bensiniilt 7 senti igalt netto-kilogrammilt.

§ 9. Kõik isikud, kes valmistavad bensini või kauplevad sellega, kui nende tagavarad ületavad 100 kilogrammi, on kohustatud kolme päeva jooksul, arvates käesoleva bensiniimaksu seaduse muutmise seaduse maksmahakkamisest, teatama kohalikele aktsiiasutustele kõik oma bensini tagavarad seaduse maksmahakkamise päeva seisukorras.

Tagavaradena teatatakse kõik bensini, mis tähendatud isikute korralduses, vaatamata tehingutele, mis nad sõlminud kolmandate isikutega selle bensini kohta.

§ 10. Eelmise (9) paragrahvi põhjal teatamisele kuuluvatelt bensini tagavaradelt määratakse bensiniimaks isikutelt, kellel lasub teatamise kohustus. Nende bensini tagavarade valdajatelt nõutakse sisse bensiniimaks käesoleva muutmise seadusega maksmapandud määral, mahaarvates sellest endise seaduse põhjal sama bensini pealt makstud bensiniimaksu.

Kui teatatav bensini tagavara alla 100 kilogrammi, siis ei määrata bensiniimaksu.

II.

Käesolev seadus hakkab maksuma avaldamisega.

SELETUSKIRI.

Rahaasjanduse komisjon muutis käesoleva seaduseelno § 9. nõnda, et olemasolevad bensini tagavarad tulevad üles anda ühe kuu asemel 3 päeva jooksul, — arvates selle ajavahe küllaldaseks.

Muus osas ühines komisjon Vabariigi Valitsuse ettepanekuga ja motiividega.

397.

Üldkomisjoni ettepanek.

EESTI APOSTLIKU ÕIGEUSU KIRIKU (LIIDU) KINNISVARADE KORRALDAMISE SEADUS.

§ 1. Eesti Apostliku õigeusu kiriku (liidu) omanduseks antakse Eesti Vabariigi piirides leiduvad endise Vene õigeusu (kreeka katoliku) kiriku asutiste järgmised kinnisvarad: 1) Tallinna Toompea I hüpoteegiringkonnas kinnistu nr.nr. 61, 62 ja 63; 2) Tallinna linna I hüpoteegiringkonnas kinnistu nr.nr. 11 ja 12; 3) Keila mõi-

sast lahutatud maatükk kinnistu nr. 819; 4) Jälgimäe mõisast lahutatud maatükk kinnistu nr. 1840; 5) Lihulas kinnistu nr. nr. 28 ja 30; 6) Võisiku mõisast eraldatud maatükk kinnistu nr. 1065; 7) Sindi mõisast eraldatud maatükk kinnistu nr. 1089; 8) Võru-Petseri hüpoteegiringkonnas Võrumaal (talumaade reg.) kinnistu nr. nr. 2932 ja 2870; 9) Valga linnas Friedrichshofi mõisast eraldatud maatükk kinnistu nr. 365; 10) Tartu-Valga hüpoteegi ringkonnas (mõisamaade reg.) kinnistu nr. 1527; 11) Tartu linnas III hüpoteegiringkonnas kinnistu nr. 43; 12) Vaivara kihelkonnas „Vanamõisa“ talust eraldatud maatükk kinnistu nr. 4655; 13) Palmse vallas Võsul kinnistu nr. 1844.

§ 2. Esimeses paragrahvis loendatud kinnisvarasid võib Eesti Apostliku õigeusu kirik kasutada oma äranägemise järgi nende kitsendustega, mis ette nähtud Usuühingute seaduse § 26.

§ 3. Esimeses (1) paragrahvis loendatud kinnisvarad kinnistatakse Eesti Apostliku õigeusu kiriku (liidu) nimele liidu juhatuse (kiriku sinodi) sellekohasel kirjalikul palvel.

Ümberkinnistamised on vabad kinnistustlõivust ja tempelmaksust.

SELETUSKIRI.

Eesti Apostliku õigeusu kiriku (liidu) kinnisvarade korraldamisel on tekkinud praktilises elus mõned ebasoovitavad nähted. Nende kõrvaldamine ja kiriku kasutamisel olevate kinnisvarade suhtes selge seisukorra loomine on teostatav kõige hõlpsamini eriseaduse läbi, milleks tahabki olla esitatav eelnõu.

Üldkomisjon tegi Vabariigi Valitsuse poolt esitatud seaduseelnõus mõningad parandused. Kõik need parandused kannavad rohkem vormilist, kui sisulist laadi.

Kõige pealt pidas üldkomisjon vajalikuks, selguse ning seaduse loetavuse mõttes, jagada seaduseelnõu kolme paragrahvi, kusjuures esimene paragrahv sisaldab nende kinnisvarade üksikasjalise loetelu, mis kirikule (liidule) omanduseks antakse, teine — näitab ära, millistel tingimustel kirik (liit) neid varandusi võib kasutada, ning kolmas — määrab kindlaks selle korra, kuidas kiriku (liidu) omanduseks antavad kinnisvarad kiriku nimele kinnistatakse.

Mis puutub kirikule (liidule) omanduseks antavate varade loetelusse, siis leidis üldkomisjon, et on otstarbekohasem vara

seaduses üles lugeda nende kinnistusnumbrite ja mitte nende omanikkude järele Usuühingute seaduse maksmahakkamise mõmendil. Seeläbi kõrvaldub kahtlus, et seadusega võidakse kirikule anda vast ka mõni sarnane kinnisvara, mida seaduseandja seaduse vastuvõtmisel ise ei ole soovinud. Vastavalt sellele seisukohale ongi eelnõu § 1-sele antud uus kuju, kuna sisult on ta sama, mis Vabariigi Valitsuse omagi.

Lõpuks §§ 2 ja 3 leidsid üldkomisjoni poolt täiendamist selles mõttes, et kirikule antavaid kinnisvarasid kirik võib kasutada Usuühingute seaduse § 26-das ettenähtud tingimustel ja et ümberkinnistamised sünnivad liidu juhatuse — sinodi sellekohasel kirjalikul palvel.

398.

Üldkomisjoni ettepanek.

EESTI APOSTLIKU ÕIGEUSU KIRIKU (LIIDU) KINNISVARADE KORRALDAMISE SEADUS.

§ 1. Eesti Apostliku õigeusu kiriku (liidu) omanduseks antakse allpool loetletud kinnisvarad: 1) Tallinna Toompea I hüpoteegiringkonnas kinnistu nr. nr. 61, 62 ja 63; 2) Tallinna linna I hüpoteegiringkonnas kinnistu nr. nr. 11 ja 12; 3) Keila mõisast lahutatud maatükk kinnistu nr. 819; 4) Jälgimäe mõisast lahutatud maatükk kinnistu nr. 1840; 5) Lihulas kinnistu nr. nr. 28 ja 30; 6) Sindi mõisast eraldatud maatükk kinnistu nr. 1089; 7) Võru-Petseri hüpoteegiringkonnas Võrumaal (talumaade reg.) kinnistu nr. 2932; 8) Valga linnas Friedrichshofi mõisast eraldatud maatükk kinnistu nr. 365; 9) Tartu-Valga hüpoteegi ringkonnas (mõisamaade reg.) kinnistu nr. 1527; 10) Tartu linnas III hüpoteegiringkonnas kinnistu nr. 43; 11) Vaivara kihelkonnas „Vanamõisa“ talust eraldatud maatükk kinnistu nr. 4655; 12) Palmse vallas Võsul kinnistu nr. 1844.

§ 2. Esimeses paragrahvis loendatud kinnisvarasid võib Eesti Apostliku õigeusu kirik kasutada oma äranägemise järgi nende kitsendustega, mis ette nähtud Usuühingute seaduse § 26.

§ 3. Esimeses (1) paragrahvis loendatud kinnisvarad kinnistatakse Eesti Apostliku õigeusu kiriku (liidu) nimele liidu juhatuse (kiriku sinodi) sellekohasel kirjalikul palvel.

Ümberkinnistamised on vabad kinnistustlõivust ja tempelmaksust.

SELETUSKIRI.

Käesolev seaduseelnõu seisab koos kolmest paragrahvist. Esimene paragrahv sisaldab nende kinnisvarade loetelu, mis Eesti Apostliku õigeusu kirikule (liidule) omanduseks antakse, teine — näitab ära, millistel tingimustel kirik (liit) neid varasid võib kasutada. Kuna kolmas — määrab kindlaks korra, kuidas kiriku (liidu) omanduseks antavad kinnisvarad kiriku nimele kinnistatakse. Et seaduseandja tahe selge oleks, on need Eesti Apostliku õigeusu kirikule (liidule) antavad kinnisvarad üles loetud kinnistusnumbrite järgi nende varanduste asukohas. Esialgset eelnõu leidis üldkomisjon tarvilikuks täiendada sellega, et Eesti Apostliku õigeusu kirikule (liidule) antavaid kinnisvarasid võib viimane kasutada Usuühingute seaduse § 26-mas ettenähtud tingimustel.

399.

Üldkomisjoni

SELETUSKIRI

Eesti ja Nõukogude Sotsialistlike Vabariikide Liidu vahelisele piirivahejuhtumiste lahendamise kokkuleppele juurdeisatud protokollu muutmise protokollu kinnitamise seadusele.

Üldkomisjon ühineb Vabariigi Valitsuse seletuskirjas ettetoodud motiividega.

400.

Rahaasjanduse komisjoni ettepanek.

EESTI MAAPANGA 8% ÜMBERLAENUSTAMISE PANTKIRJADE VÄLJAANDMISE SEADUS.

I.

Pantkirjade väljaandmine.

§ 1. Eesti Maapangal on õigus põllumajanduslike lühiajaliste laenude ümberlaenustamiseks välja anda 8%-lisi ümberlaenustamise pantkirju kogusummas kuni 15 miljonit krooni. Need pantkirjad emiteeritakse kursiga 100 ja kuuluvad lunastamisele hiljemalt 1955. aasta lõpuks.

§ 2. Pantkirjad on nimetud, kuid neid võib soovi korral muuta ka nimelisteks. Pantkirjade nimeliseks tegemist ja nimeliste pantkirjade pealiskirjade muutmist üleandmisel teostab Eesti Maapank.

§ 3. Pantkirjade intresside maksutähtsuseks määratakse iga aasta 1. juuni ja 1. detsember.

§ 4. Pantkirjade kapital ja protsendid on kindlustatud käesoleva seaduse alusel antud laenu eest panditud kinnisvaradega Eesti Maapanga põhikirja kohaselt.

§ 5. Eesti Maapank võtab igal aastal liikvelt ära vähemalt nii suure nimisumma pantkirju, et see võrdub summaga, mis on võlgnikkudelt laekunud laenude tähtsajalise kustutusena ühes enne tähtaega tasutud laenude summaga. Pantkirjade liikvelt äravõtmine toimub loosimise või tagasiostmise teel.

§ 6. Loosimist toimetatakse kaks korda aastas — aprillikuu kahel viimasel nädalal ja oktoobrikuu kahel viimasel nädalal.

§ 7. Loositud pantkirjade numbrid avaldatakse Riigi Teatajas ühes tähtpäevaga, millal nende järgi lõpeb intresside tasumine.

§ 8. Loositud pantkirjad ostetakse välja Eesti Maapanga poolt pantkirjade nominaalväärtuses, aprillikuu loositud pantlehed alates järgnevast 1. juunist ja oktoobrikuu loositud pantkirjad alates järgnevast 1. detsembrist.

Protsentide tasumine loositud pantkirjadelt lõpeb loositud pantkirjade väljaostmise algtähtpäevaga.

§ 9. Väljamaksmiseks esitatud loositud, samuti ka tagasiostetud pantkirjadel peavad juures olema kõik kupongid, milliste tasumise tähtajad ees.

Puuduvate kupongide väärtus arvutatakse maha pantkirja väljamaksmisele kuuluvast summast.

§ 10. Loositud pantkirju ja tasumisele kuuluvaid kuponge võib pangale esitada väljaostmiseks kümne aasta jooksul, arvestes nende tasumisele kuulumise algtähtajast.

Kümne aasta jooksul Eesti Maapangale esitamata kupongide ja loositud pantkirjade väärtus langeb Eesti Maapangale.

§ 11. Pantkirju võetakse vastu kõigi riigiasutistega seotud lepingute ja riigiasutistele antud kohustuste kindlustamiseks. Pantkirjadesse võib paigutada ka vaestlaste, hoolekande ja omavalitsuse kapitale. Nendega võib tasuda ka Eesti Pangalt tema põhikirja § 82 alusel Pikalaenu Pangale üleantud laene, poolte kokkuleppel (Pikalaenu Panga põhikirja §§ 1 ja 41).

II.

Laenude väljaandmine.

§ 12. Põllupidajatele antakse nende lühiajaliste laenude tasumiseks Eesti Maa-

pangast laenusid käesoleva seaduse § 1 nimetatud pantkirjades. Laenud antakse kestusega kuni 20 aastat.

Laenud antakse kinnisvarade pantimisel kuni 60% nende väärtusest Eesti Maapanga hinde alusel.

Eesti Maapanga laen ühes samale kinnisvarale Eesti Maapanga võla ees ingrosseeritud võlgadega ei tohi ületada 60% kinnisvara hinnatud väärtusest Eesti Maapanga hinde alusel.

§ 13. Laen kinnistatakse panditud kinnisvarale Eesti Maapanga põhikirjas ettenähtud võlakohustuse alusel.

§ 14. Laenu tingimuste mittetäitmisel või laenu tähtjaliste maksete määratud ajal mittetasumisel peab Eesti Maapank asuma kogu võla sissenõudmisele. Võla sissenõudmine toimub Tsiviilkohtupidamise seaduses ettenähtud korras.

§ 15. Laenusid antakse tingimusel, et Eesti Maapangale esitatakse hiljemalt laenu määramise ajaks tõendus, et laenusoo- vija võlausaldaja on nõus võla tasumiseks vastu võtma ümberlaenustuse pantkirju nende nimiväärtuses või et laenusoo- vijal on võimalus pantkirjade teisel teel paigutamise- ga tasuda lühiajalist võlga, vastavalt panga poolt selleks väljaantud pantkirjade nominaalsummale. Tõenduses olgu tähenda- tud vastuvõetavate pantkirjade nominaal- summa.

§ 16. Lühiajaliste laenude tasumiseks võib anda § 12 nimetatud laenu ainult siis, kui tasutav võlg on tekkinud enne 1. au- gusti 1931. aastal.

§ 17. Laenult maksab laenusaja aas- tas 5,5% intresse, 0,5% administratsiooni- kuludeks ja kustutust vastavalt laenu kes- tusele.

§ 18. Laenu arvel antud pantkirjade intresside ja laenusajatele nende pantkir- jade arvel antud laenudelt võetavate int- resside vahe tasutakse Eesti Maapangale asunduskapitalist, milleks võetakse asun- duskapitali eelarvesse igal aastal selleks tarvilik summa, kuni pantkirjade lõpliku kustutamiseni.

§ 19. Laenu kindlustuseks panditavate kinnisvarade hindamisega seotud kulud kannab laenusaja, tasudes neid rahas, Eesti Maapanga nõuete kohaselt.

§ 20. Laenu tähtjaliste maksete tasu- mist võib Eesti Maapanga juhatus piken- dada erakordsetel juhtudel kuni ühe aas- tani, kuid mitte üle kahe tähtjamaksu.

§ 21. Pantkirjade väljaandmise korra, kupüürid, loosimise ning konvertimise korra, põllupidajatele antavate laenude alam-

määrad ja laenude kustutuse ning %% tasumise tähtjad määrab Vabariigi Valit- sus.

SELETUSKIRI.

Rahaasjanduse komisjon kustutas § 7. lõpposast lause, mis kohustas Eesti Maa- panka igakord ühes loositud pantkirjade numbritega avaldama Riigi Teatajas ka seni väljaostmata varemalt loositud pant- kirjade numbrid leides, et sarnase nõud- mise täitmise liiga kulukaks läheb. Arvati küllaldaseks, kui pank loositud pantkirjade numbritest teatamist toimetab samas kor- ras, kui see käsitamisele võetud Eesti Maa- panga põhikirjas ettenähtud loositud pant- kirjade kohta.

Teisi sisulisi parandusi komisjon pole teinud.

Komisjon esitab eelnõu Riigikogule vastuvõtmiseks.

401.

Väliskomisjoni

SELETUSKIRI

Eesti-Pärsia sõpruslepingu ja selle lõpp- protokollki kinnitamise seadusele.

Väliskomisjon, ühinedes valitsuse sele- tuskirjas toodud motiividega, esitab ülal- tähendatud seaduse muutmatult Riigikogule vastuvõtmiseks.

402.

Rahaasjanduse komisjoni laiendatud koosseisu ettepanek.

EESTI VABARIIGI 1931./32. a. KULUDE JA TULUDE LISAEELARVE NR. 1 ARVEL EELKREDIITIDE MÄÄRAMISE SEADUS NR. 1.

§ 1.

Määratakse 1931./32. a. lisaeelarve nr. 1 arvel eelkrediiti järgmiselt:

KULUD.

ERAKORRALISED KULUD.

Hariduse- ja sotsiaalministeerium.

Peatükk IV.

Tervishoiu- ja hoolekande- valitsus.

A. Keskasutus.

§ 6. Puuduskannatavate las- te toitmine ja varusta- mine ning nõrgajõuliste töötute toetamine

Kr. 150.000.—

Tervishoiu- ja hoolekan- devalitsuse keskasutis	Kr. 150.000.—
Tervishoiu- ja hoolekan- devalitsus	Kr. 150.000.—
Hariduse- ja sot- siaalministee- rium	Kr. 150.000.—

Teedeministeerium.

Peatükk II.

Maanteede ja ehituse osakond.	
§ 1. Mitmesuguste tööde kor- raldamine	Kr. 580.000.—
Maanteede ja ehituse osakond	Kr. 580.000.—
Teedeministee- rium	Kr. 580.000.—
Erakorralised ku- lud	Kr. 730.000.—
Kulud	Kr. 730.000.—

§ 2.

Eelmises paragrahvis nimetatud eelkre-
diit kaetakse riigi 1931./32. a. lisaeelarve
nr. 1 korras.

§ 3.

Käesolev seadus hakkab maksma aval-
damisega.

SELETUSKIRI.

Vabariigi Valitsuse ettepanekul suuren-
das rahaasjanduse komisjon Hariduse- ja
sotsiaalministeeriumi alal § 6 järgi nõutud
krediiti Kr. 75.000 võrra, missugune kre-
diidi suurendus on mõeldud nõrgajõuliste
töötute toetamiseks rukki või rukkijahu
näol, milleks ostetakse Majanduseministee-
riumi rukkitagavaradest 500 tonssi rukkid
à Kr. 150.—, s. o. 15 senti kilo.

Muus osas ühineb rahaasjanduse komis-
jon Vabariigi Valitsuse ettepanekuga ja
motiividega.

403.

Rahaasjanduse komisjoni
laiendatud koosseisu

SELETUSKIRI

riigi 1932./33. aasta kulude ja tulude eel-
arve arvel eelkrediitide avamise seadusele.

Rahaasjanduse komisjoni laiendatud
koosseis, ühinedes Vabariigi Valitsuse eel-
nõu seletuskirjas toodud motiividega, esi-
tab seaduseelnõu muutmata Riigikogule
vastuvõtmiseks.

404.

Rahaasjanduse komisjoni
laiendatud koosseisu

SELETUSKIRI

Eesti Vabariigi 1932./33., 1933./34. ja
1934./35. a. kulude ja tulude eelarvete ar-
vel lepingute sõlmimise seadusele.

Rahaasjanduse komisjoni laiendatud
koosseis, ühinedes Vabariigi Valitsuse eel-
nõu seletuskirjas toodud motiividega, esi-
tab seaduseelnõu muutmata Riigikogule
vastuvõtmiseks.

405.

Üldkomisjoni ettepanek.

EHITUSSEADUSE MUUTMISE JA TÄIENDAMISE SEADUS.

1. osa.

Ehitusseaduse (VSK XII k.) §§ 3, 161,
207, 209, 210, 216 ja 217 muudetakse
ning pannakse maksma järgmises redakt-
sioonis:

§ 3. Vabariigi Valitsus moodustab
Teedeministri poolt kokkuleppel Hariduse-
ja sotsiaalministriga esitatavatest silma-
paistvamatest arhitektidest ja kujutava
kunsti ala asjatundjatest Teedeministeeriu-
mi juurde viieliikmelise arhitektuurkomitee,
määrates liigete hulgast komitee esimehe
ja selle asetäitja. Komitee liikmed määra-
takse kolmeks aastaks ning Vabariigi Val-
itsus võib neid vabastada ka enne täht-
aega. Komitee liikmed ei oma riigiamet-
nikkudele vastavates seadustes ettenähtud
õigusi. Komitee otsused tehakse lihthääl-
teenamusega, kusjuures häälte poolenemi-
sel annab ülekaalu esimehe või tema ase-
täitja hääl. Komitee lähem tegevus ja as-
jaajamise kord määratakse Teedeministri
poolt antud kokukorraga. Komitee kulud
ja komitee liigete tasud määratakse Tee-
deministeeriumi eelarvest Vabariigi Valit-
suse poolt antud juhtnõrde alusel.

Arhitektuurkomitee läbivaatamisele ning
Teedeministeeriumi kinnitamisele kunsti-
sest seisukohast kuuluvad 1) avalikkudele
platsidele püstitavate mälestusehitiste, au-
sammaste ning teiste monumentide projek-
tid ja 2) avalikkude ehitiste (§ 161) projek-
tid. Tähendatud ehitiste projektid esi-
tatakse Teedeministeeriumile vastava lin-
na- või maavalitsuse kaudu ning viimased
avaldavad nende projektide suhtes oma
seisukoha, kas projekteeritud ehitis oma

kuju ja välimuse poolest on sünnis projekteeritud kohale ning ei halvasta selle ümbruskonna ilmet.

Teedeministril on aga õigus mõned liigid käesoleva paragrahvi teises lõikes tähendatud ehitistest vabastada arhitektuurikomitee läbivaatamisest ja Teedeministeeriumi kinnitamisest, pannes oma määrusega nende läbivaatamise ja kinnitamise kunstilisest seisukohast vastava omavalitsuse peale.

Linna-, alevi- või maavalitsusel on õigus hinnata kõiki teisi temale vastavate seaduste või määruste alusel kinnitamiseks esitatud ehitiste projekte ka selles, kas projekteeritud ehitis oma kuju ja välimuse poolest on sünnis projekteeritud kohale ja ei halvasta ümbruskonna ilmet, ning otsustada sellest seisukohast projekti kinnitamise või kinnitamata jätmise.

§ 161. Suurema arvu inimeste üheaegseks kogunemiseks või tarvitamiseks määratud avalikkude ehitiste ja nimelt: kirikute, palvemajade, koolimajade, teatrite, kontsertsaalide, tsirkuste, rahvamajade, seltsimajade, kinode, maneeshide, spordihoonete, avalikkude saunade, supelastiste, muuseumide, näitushoonete, tervishoiu- ning hoolekande asutiste projektid kuuluvad Teedeministeeriumi kinnitamisele.

Kõikide eelpooltähendatud ehitiste projektid esitatakse kinnitamiseks käesoleva seaduse § 3 teise lõike korras, kusjuures vastavad omavalitsused saavad koolimajade, tervishoiu ja hoolekande asutuste ning rahvamajade ja seltsimajade ehitisprojektid Hariduse- ja sotsiaalministeeriumi kaudu.

Linnades ja maakondades, kus ehitistalve selleks küllaldane, võib Teedeminister anda eelpooltähendatud ehitiste projektide kinnitamise üldiselt või teatud liiki ehitiste või üksikute ehitistüüpide alal omavalitsuste hooleks.

Teedeminister annab vajalikud määrused esimeses lõikes tähendatud ehitiste teostamise tehniliste nõuete, järelevalve teostamise ja nende ehitiste kasutamisele võtmise korra kohta.

§ 207. Seaduse kui ka volikogude poolt antavate ehitismääruste eeskirjade täpse täitmise järelevalve, samuti nende eeskirjade täitmata jätmises või rikkumises süüdlaste vastu kohtuliku süüdistuse algatamine on linna- ja alevivalitsuse ning politsei ülesanne.

Süüdlaste kohtuliku süüdistuse algatamise õigus kuulub ka Teedeministeeriumile.

§ 209. Juhul, kui ehitust teostatakse seaduse või määruse eeskirja või kinnita-

tud projekti vastaselt või maa-aladel, kus kinnitatud asulaehitusplaani järgi ehitamine ei ole lubatud või mis määratud teist liiki ehituste jaoks, nõustab kohus ehitise peremeest ehitise viima seaduse või määruse nõudega kooskõlla kohtu poolt määratavaks tahtajaks, milline ei või ületada kolme kuud, ja annab § 7¹ tähendatud ehitusvalve-asutistele vastaval juhul ka politseile, õiguse lammutada ehitist või selle vastavat osa ehitise peremehe arvel.

Eelmises lõikes nimetatud korraldused teeb kohus, kes arutab süüasja, või süüasja puudumisel või lõpetamisel — ehitise asukoha tsiviilkohus ehitusvalve-asutise nõude alusel.

Ehitusvalve-asutistel (§ 7¹) kui ka politseil on õigus — asja otsustamiseni kohtu poolt — seisma panna ehitustööd ja keelata ehituse kasutamist, kui ehitust teostatakse seaduse või määruse eeskirja vastaselt või maa-alal, kus kinnitatud asulaehitusplaani järgi ehitamine ei ole lubatud, või mis määratud teist liiki ehituste jaoks, või kui ehitus on vastolus kinnitatud projektiga, või kui ehituse teostamine viis ähvardab julgeolekut või rahva tervishoidu.

Juhul, mil ehituse teostamine ähvardab julgeolekut või rahva tervishoidu, võib valveasutis ja politsei — olenemata kohtuliku süüdistuse algatamisest — võtta tarvitusele ka teisi hädavajalikke abinõusid hädaohu kõrvaldamiseks ehitise peremehe arvel, kui viimane ise viivitab nende korralduste teostamisega.

Valveasutised võivad teha (§ 7¹) korraldusi hädaohu kõrvaldamiseks avalikku julgeolekut või rahva tervishoidu ähvardava ehituse juures pärast seda, kui on selle hädaohu kindlakstegemiseks kokku seatud akt valveasutise ehitus-eriteadlaste (§ 7¹) poolt, politsei esindaja juuresolekul.

Eelmistes lõigetes ettenähtud korraldusi riigi ehituste suhtes teeb vastava riigiasutise juhataja või Teedeministeerium.

Kui asjas on algatud kohtulik süüdistus, võib sama kohus enne asja sisulist arutamist seisma panna valveasutiste ja politsei korraldused, mis tehtud kolmanda ja neljanda lõike alusel.

§ 210. Juhtudel, mil ehitise korrashoiu puudulikkus ähvardab julgeolekut või rahva tervishoidu, võivad ehitusvalve-asutis ja politsei keelata ehitise kasutamise ja võtta tarvitusele ka teisi hädavajalikke korraldusi hädaohu kõrvaldamiseks ehitise peremehe arvel, kui viimane ise viivitab ehitise viimisega nõutavasse seisukorda. Sellejuures toimitakse § 209 neljanda kuni kuuenda lõike korras.

§ 216. Seaduse kui ka omavalitsuse volikogude poolt antavate ehitusmääruste eeskirjade täpse täitmise järelevalve, samuti nende eeskirjade täitmata jätmises või rikkumises süüdlaste vastu kohtuliku süüdistuse algatamine on maavalitsuse või politsei ülesanne.

Süüdlaste kohtuliku süüdistuse algatamise õigus kuulub ka Teedeministeeriumile.

§ 217. Käesoleva seaduse §§ 209—211 eeskirjad kohaldatakse ka väljaspool linnade ja alevite piire teostatavatele ehitustele, kusjuures maavalitsustele kuuluvad samad õigused, mis linna- ja alevivalitsustele.

II. osa.

Sama seadust täjendatakse § 7¹ järgmises redaktsioonis:

§ 7¹. Ehituste teostamise ja ehitiste seisukorra järelevalvet teostavad:

1) üldvalvet üleriigilises ulatuses — Teedeministeerium, kuivõrt vastavate seaduste põhjal nende ehituste järelevalve ei ole tehtud ülesandeks mõnele teisele ministeeriumile;

2) kohalikku valvet — linna-, alevi- ja maavalitsused vastava omavalitsuse piirides, kusjuures maavalitsustele jääb õigus panna ehitusvalve ülesandeid vastavate vallavalitsuste peale;

3) valvet üksiku ehitise ulatuses isikud, kes võtavad järelevalve enda peale kokkuleppel ehitise peremeestega.

Üld- ja kohalikud valveasutised palkavad ametisse ehitusvalve teostamiseks omal vastutusel iseseisva praktiseerimise ja tööde juhtimise õigusega ehituseriteadlasi; neil ametnikkudel ei ole lubatud oma järelevalve piirkonnas koostada erasikutele ehitusprojekte ega teostada vahenditu järelevalvet eraehitustel. Teedeministril on õigus lubada tema poolt määratud tähtajani sellest erandeid üksikute valveasutiste kohta.

III. osa.

Sama seaduse §§ 5¹, 8, 183 ja 208 kaotavad maksvuse.

SELETUSKIRI.

§ 3 kohta.

1. Paragrahv käsitab ehitiste järelevalvet kunstilisest seisukohast. Ta on jagatud nelja lõikesse. Neist käsitab 1. lõige järelevalve teostamise üleriiklikke organe ja asjaajamise korda; 2. lõige — esimeses lõikes tähendatud organite tegevuspiirkonda ning korda, kuidas vastavad projektid

neile esitatakse; 3. lõige — Teedeministri õigusi teha erandeid üleriiklistele organitele alluvusest ja 4. lõige — omavalitsuste õigust kunstilises suhtes seisukohta võtta kõikide ehitisprojektide kinnitamisel.

2. Arhitektuur-komitee luuakse Teedeministeeriumi juure. Tema liigete kandidaadid esitavad vastavate asjatundjate isikute hulgast Teede- ning Hariduse- ja sotsiaalminister. Ministrid esitavad kandidaate omal äranägemisel ning ei ole takistusi neid määrata ka ministeeriumide ametnikkude hulgast, kui nad vastavad paragrahvis ettenähtud kvalifikatsioonile. Komisjon pidas otstarbekohaseks, et komitee esimees määratakse komitee liigete hulgast. Kuna komitee asub Teedeministeeriumi juures, sünnib asjaajamine viimase kaudu. Komisjon pidas vajalikuks seaduses expressis verbis väljendada, et komitee liikmed, kui seesugused, ei oma riigiametnikkude õigusi. Muidugi käib see nende komitee liigete kohta, kes kutsutud väljaspoolt, kuna riigiametnikkude hulgast määratud isikud neid õigusi nii-kui-nii omavad. On otstarbekohane, et asjaajamise kord määratakse kodukorraga, siiski on vajalik otse väljendada, et kulud kantakse Teedeministeeriumi eelarvest, kuid Vabariigi Valitsus annab kulude suhtes juhtnöörid, muuseas tuleb juhtnöörides määrata ka komitee liigete päeva- ja sõidurahade suurus etc.

3. Teise lõike sissejuhatuses selgub, et komitee on nõuandev asutus, kuna projektid kinnitab lõplikult Teedeministeerium. Muidugi võidakse Teedeministeeriumi otsuste peale kaevata harilikus korras. On tarvitatud sõna „Teedeministeerium“, jättes ministeeriumi sisemiseks asjaks määrata, millise ametniku peale pannakse projektide kinnitamine. Kinnitamist ei saa aga olla ilma arhitektuurkomitee läbivaatamiseta. Kuna projektid kuuluvad arhitektuurkomiteele ainult „läbivaatamiseks“, on kinnitajal asutusel loomulikult võimalik kas osaliselt ehk täiel määral mitte ühendada komitee seisukohtadega.

4. Üldkomisjon piirdus Teedeministeeriumi kinnitamisele andmist ainult avalikkude ehitiste (§ 161) ning monumentide projektidega. Kuna ei saa pidada otstarbekohaseks, et projektide kinnitamine sünniks möödaminnes omavalitsustest, tulevad projektid esitada omavalitsuste kaudu, kel õigus projektide suhtes avaldada seisukohti mitte ainult ehitise enda kohta tehnilisest ja kunstilisest seisukohast, vaid ka sellest seisukohast, kas projekteeritud ehitis oma kuju ja välimuse poolest on sünnis projekteeritud kohale ja ei halvasta ümbrus-

konna ilmet. Loomulikult jääb omavalitsusel seaduse redaktsiooni järgi õigus avaldada omi seisukohti projekti suhtes kogu ulatuses, näit., kas ehitise kooskõlas linna plaaniga, kas ehitise otstarb sünnis projektieritud kohale j.n.e. Omavalitsuse seisukohad lähevad kinnitamisele arhitektuurkomitee kaudu Teedeministeeriumile, kel õigus neid projekte hinnata samuti kõigist lähtekohtadest. Tuleb eeldada, et ka omavalitsustel vajadus võib olla Teedeministeeriumi otsuste vastu protesteerida, milleks seadus ei tee takistusi.

5. Kuna ei ole mõtet seadust teha liiaks paindumatuks, on kolmanda lõikega Teedeministrile õigus antud lõikes tähendatud ehitiste projektide läbivaatamine kas üldiselt või üksikute liikide suhtes anda omavalitsuste hooleks. Teedeministril oleneb, millisele omavalitsusele ta need õigused annab. Teedeminister võib anda omavalitsustele selle õiguse ka üksikute ehitiste liikide projektide suhtes, näit. tõsteti komisjonis üles matusepaikadele ehitatavate monumentide küsimus. Seadus ei tee takistusi Teedeministrile nende läbivaatamist ja kinnitamist kunstilisest seisukohast teha omavalitsuste ülesandeks, kas kogu ulatuses või vähemate monumentide suhtes.

6. Et linna, alevi või mõne maakoha (näit. suvituskohad, muud kodumaa ilusamad kohad) ilu ei olene mitte ainult monumentide ja avalikkude ehitiste kunsti nõuetele vastavusest, pidas komisjon vajalikuks anda omavalitsustele õigus kunstilisest seisukohast kaaluda ja otsustada ka kõiki teisi ehitisi, mis kuuluvad vastavate seaduste (Ehitusseadus, linnaseadus, aleviseadus j. t.) alusel nende kinnitamisele. Kahtlemata laiendab see õigus märksa omavalitsuste seniseid õigusi ehitiste järelevalve alal. Nende projektide suhtes võrduvad omavalitsuste õigused täiel määral arhitektuurkomitee ja Teedeministeeriumi õigustele. Sellest lõikest ei saa välja jätta alevi sellepärast, et vastavad seadused mõnede ehitiste suhtes annavad kinnitamise õiguse ainult alevitele.

§ 35 kohta.

Selle paragrahvi muutmist vastavalt Vabariigi Valitsuse ettepanekule ei pidanud üldkomisjon vajalikuks. Tuleb meele pida, et käesolev muudatuste seadus on ajutise iseloomuga, kuna uus ehituseaduse eelnõu juba läbitöötamisel. Ajutise muudatuse seadusega võib lahendada ainult hädavajalikke, kiireid küsimusi, milleks komisjon ei pidanud § 35 muutmist. Ka on

paragrahvi muutmise vajadus Vabariigi Valitsuse poolt ettepanud kujul sisult küsitav.

§ 161 kohta.

1. Komisjon pidas vajalikuks paragrahvis anda avalikkude ehitiste lõpliku loetelu, mis kuuluvad Teedeministeeriumi kinnitamisele. Kõikide muude paragrahvi esimeses lõikes mitte tähendatud ehitiste projektid kinnitavad omavalitsused vastavate seaduste alusel. Paragrahvi kolmanda lõike alusel võib Teedeminister teha erandeid ka esimeses lõikes tähendatud ehitiste suhtes, andes nende kinnitamise harilikus korras linna- ja maavalitsuste hooleks. Aleviomavalitsustele vastava õiguse andmist komisjon ei poolda. Omavalitsustele võib Teedeminister anda kas kõikide avalikkude ehitiste projektide kinnitamise või ainult üksikute ehitistüüpide kinnitamise. Teedeministri õigust anda avalikkude ehitiste kinnitamist erandina üldreeglist omavalitsuste kinnitamisele, tuleb tõlgitseda selles mõttes, et siin Teedeministril see õigus on ka üksikute ehitiste suhtes, samuti mõne liigi suhtes üldse.

2. Nii kui § 3 alusel, nii tulevad ka § 161 teise lõike alusel saata projektid omavalitsuste kaudu, kel õigus avaldada omi seisukohti projekti suhtes kogu ulatuses (nii tehnilise kui ka kunstipärasuse seisukohast).

Tervishoiu- ja hoolekandeametite ehitusprojektide suhtes avaldab oma seisukoha samas korras ka veel Hariduse- ja sotsiaalministeerium.

§ 207 ja järgmiste kohta.

Neis paragrahvides ei ole tehtud sisulisi parandusi ning komisjon ühineb Vabariigi Valitsuse seletuskirjaga. Tehtud on vaid redaktsioonilisi parandusi.

406.

Redaktsiooni komisjoni
ETTEPANEK.

(Pealkiri vaata lisa nr. 405.)

Redaktsiooni komisjon paneb Riigikogule, ette, võtta vastu „Ehitusseaduse muutmise ja täiendamise seaduse“ lõplik redaktsioon Riigikogu poolt III lugemisel vastuvõetud kujul järgmistele muudatustega:

1. § 3 võtta vastu järgmiselt: „§ 3. Vabariigi Valitsus moodustab Teedeministeeriumi juurde viieliikmelise arhitektuurkomitee silmapaistvamaist arhitektidest ja kujutava kunsti asjatundjaist. Kandidaadid esitab Teedeminister, kokkuleppel Haridu-

se- ja sotsiaalministriga. Vabariigi Valitsus määrab liikmete hulgast komitee esimehe ja ta asetäitja. Komitee liikmed määratakse kolmeks aastaks, kuid Vabariigi Valitsus võib neid vabastada ka enne tähtaega. Komitee liikmed ei oma riigiteenijate õigusi. Komitee otsused tehakse lihthälteenamusega, kusjuures häälte poolklangemisel on otsustav esimehe või ta asetäitja hää. Komitee lähem tegevus ja asjaajamise kord määratakse Teedeministri poolt antud kodukorras. Komitee kulud ja komitee liikmete tasud määratakse Teedeministeriumi eelarvest Vabariigi Valitsuse juhtnõuade alusel.

Arhitektuurkomitee läbivaatamisele ning Teedeministeriumi kinnitamisele kunstilist seisukohast kuuluvad:

1) avalikkudele platsidele püstitatavate mälestusehitiste, ausammaste ning teiste monumentide projektid;

2) avalikkude ehitiste (§ 161) projektid.

Tähendatud ehitiste projektid esitatakse Teedeministeriumile vastava linna- või maavalitsuse kaudu, kes ühtlasi avaldavad nende projektide suhtes oma seisukoha, kas projekteeritud ehitis oma kujult ja välimuselt on sünnis projektis määratud kohale ning ei halvasta selle ümbruskonna ilmet.

Teedeministril on õigus arhitektuurkomitee läbivaatamisest ja Teedeministeriumi kinnitamisest vabastada mõned liigid käesoleva paragrahvi teises lõikes tähendatud ehitistest, pannes oma määrusega vastavale omavalitsusele nende läbivaatamise ja kinnitamise kunstilisest seisukohast.

Linna-, alevi- või maavalitsusel on õigus hinnata kõiki teisi temale vastavate seaduste või määruste alusel kinnitamiseks esitatud ehitiste projekte kunstilisest seisukohast ja samuti ka sellest seisukohast, kas projekteeritud ehitis oma kujult ja välimuselt on sünnis projektis määratud kohale ja ei halvasta ümbruskonna ilmet, ning lähtudes neist seisukohtadest otsustada projekti kinnitamise või kinnitamata jätmise.“

2. § 161, neljas lõige, teine rida: ehitiste teostamise, p. o. ehitiste püstitamise.

3. § 207 võtta vastu järgmiselt: „§ 207. Seaduse eeskirjade kui ka linna- ja alevivolikogude poolt antavate ehitismääruste eeskirjade täpse täitmise järelevalve, samuti nende eeskirjade täitmata jätmises või rikkumises süüdlaste vastu kohtuliku süüdistuse algatamine on linna- ja alevivalitsuse ning politsei ülesanne.

Ka Teedeministeriumil on õigus kohtuliku süüdistuse algatamiseks.“

4. § 209. algus võtta järgmiselt: „§ 209. Juhul, kui ehitatakse seaduse või määruse eeskirjade või...“

5. Sama paragrahvi kuues ja seitsmes rida võtta järgmiselt: „... kohtu poolt määratavaks tähtajaks, milline ei või ületada kolme kuud. Ühtlasi kohus annab § 71 tähendatud ehitusvalve-asutustele, vastaval...“

6. Sama paragrahvi teine lõige võtta järgmiselt: „Eelmises lõikes nimetatud korraldused teeb kohus, kes arutab süüteoasja. Süüteoasja puudumisel või lõpetamisel teeb need korraldused ehitise asukoha tsiviilkohus ehitusvalve-asutuse nõude alusel.“

7. Sama paragrahvi neljas lõige võtta järgmiselt: „Kui ehituse teostamine ähvardab julgeolekut või rahva tervishoidu, või ehitusvalve-asutus ja politsei — olenemata kohtuliku süüdistuse algatamisest — võtta tarvitusele ehitise peremehe arvel ka teisi hädavajalikke abinõusid hädaohu kõrvaldamiseks, kui peremees ise viivitab nende korralduste teostamisega.“

8. Sama paragrahvi viies lõige, esimene rida: Valveasutused, p. o. Ehitusvalveasutused.

9. Sama paragrahvi seitsmes lõige, viimne rida: ... mis tehtud kolmanda ja neljanda lõike alusel, p. o. mis tehtud käesoleva paragrahvi kolmanda ja neljanda lõike alusel.

10. § 210, viies rida: kui viimane ise viivitab, p. o. kui peremees viivitab.

11. § 216 algus võtta järgmiselt: „§ 216. Seaduse eeskirjade kui ka maavolikogude poolt antavate...“

12. Sama paragrahvi teine lõige võtta järgmiselt: „Ka Teedeministeriumil on õigus algatada kohtulikku süüdistust“.

13. § 217, teine rida: teostatavatele, p. o. püstitatavatele.

14. II osa. § 71, p. 3 võtta järgmiselt: „3) üksiku ehitise ulatuses — isikud, kes võtavad endale järelevalve kokkuleppel ehitise peremehega“.

15. Sama paragrahvi viimne rida võtta järgmiselt: „... teha sellest erandeid üksikute ehitusvalve-asutuste kohta“.

407.

Rahaasjanduse komisjoni ettepanek.

ELUSTAPALOOMADE JA LOOMALIHA ALALISE TURU KORRALDAMISE SEADUS.

§ 1. Elustapaloomade ja loomaliha alaliste turgude korraldamise õigus linnade

administratiivpiirides kuulub Põllutööministeeriumile, kes seda õigust võib teostada ise või linna-omavalitsuste või avalik-õiguslikul alusel teotsevate kutseesinduste kaudu.

Pärast alalise turu ellukütsumist ei ole elustapaloomade müük linna administratiivpiirides lubatud mujal kui alalisel turul. See eeskiri ei käi eksporttapamajadesse saadetavate sigade kohta.

Elustapaloomade all arvatakse seaduses veiseid, sigu ja lambaid, keda ostetakse tapmiseks. Loomaliha all arvatakse nimetatud loomade lihakehasid.

§ 2. Elustapaloomade ja loomaliha alaliste turgude korraldamine on lubatud linna administratiivpiires kohal, mis selleks linnaomavalitsuse poolt linna maa-alast või Põllutööministri ettepanekul Vabariigi Valitsuse poolt riigi maa-alast on määratud.

§ 3. Elustapaloomade ja loomaliha alalisel turul toimub elustapaloomade ja loomaliha müük kaalu ja headuse astme alusel. Loomaliha müüki võib toimetada mitte vähemal hulgal kui poole looma viisi.

Ostjad ja müüjad on kohustatud sellekohasele hindade noteerimise komisjonile teatama elustapaloomade eluskaalu või loomaliha kaalu kilogrammist makstava või saadava hinna.

§ 4. Elustapaloomade ja loomaliha alalisel turul on luba loomi ja loomaliha müüa igapähe kas isiklikult, oma esindajate või turukorraldajate poolt ametisse seatud maaklerite kaudu.

§ 5. Müügile toimetatud elustapaloomad ja loomaliha liigitatakse enne müüki headuse ja rammususe alusel liikidesse. Liigitamine toimub üleriigiliselt maksmapandud liigitustabeli alusel. Liigitamist toimetab turukorraldaja poolt selleks määratud isik. Üleriigilise liigitamistabeli määrab Põllutööminister.

§ 6. Müügil saadud tapaloomade eluskaalu ja loomaliha kilogrammi hinnad ühes vastava liigi nimetusega kuulutab hindade noteerimise komisjon avalikult välja kas ajakirjanduse või sellekohase eriväljaande kaudu.

§ 7. Hindade noteerimise komisjoni moodustab turu korraldaja.

§ 8. Maaklerid saavad tasu kuni 2½% iga nende kaasabil sõlmitud ostumüügitehingu hinnast. Tasu suuruse selle ülemmäära piirides määrab Põllutööminister.

§ 9. Müügile toimetatud loomade või loomaliha pealt võetakse turu korrashoiu kulude kattteks maksu, mille suuruse mää-

rab Põllutööminister turu korraldaja ettepanekul.

§ 10. Süüdlast selles, et ta rikkus käesolevat seadust ja selle põhjal antud sundmääruksi,

karistatakse:

arestiga mitte üle kolme kuu või rahatrahviga mitte üle 300 krooni.

Käesolevas seaduses ettenähtud süüteod alluvad rahukohtunikule ning nende süütegude kohta tuleb käsitada Uue Nuhtluse-seaduse üldosa.

§ 11. Loomade ja loomaliha liigitaja (§ 5) ja hindade noteerimise komisjoni (§ 7) liikmed vastutavad oma tegevuse eest riigiteenijatega ühistel alustel.

§ 12. Üksikasjalised määrused turu sisemise korralduse, loomalihaga kauplemise ja juurdeveo eeltingimuste, maaklerite, liigitajate ning hindade noteerimise komisni koosseisu ja ülesannete ning turupäevade arvu ja aja kohta annab Põllutööminister kokkuleppel Kohtu- ja siseministriga.

SELETUSKIRI.

Rahaasjanduse komisjon muutis käesoleva seaduse § 10-t redigeerides paragrahvi algul „Süüdlast selles, et ta rikkus...“ pro „Ostjaid ja müüjaid, kes on süüdi...“

Sama paragrahvi täiendati teise lõikega, mille järgi selles ettenähtud süüteod alluvad rahukohtunikule ja nende kohta kohaldatakse Uue Nuhtluse-seaduse üldosa.

Muus osas ühines rahaasjanduse komisjon Vabariigi Valitsuse ettepanekuga ja motiividega.

408.

Redaktsiooni komisjoni

ETTEPANEK.

(Pealkiri vaata lisa nr. 407.)

Redaktsiooni komisjon paneb Riigikogule ette, võtta vastu „Elustapaloomade ja loomaliha alalise turu korraldamise seaduse“ lõplik redaktsioon Riigikogu poolt III lugemisel vastuvõetud kujul järgmiste muudatustega:

1. § 1 kolmas lõige võtta järgmiselt: „Elustapaloomadeks käesoleva seaduse mõttes loetakse veiseid, sigu ja lambaid, keda ostetakse tapmiseks. Loomalihaks loetakse nimetatud loomade lihakehasid.“

2. § 2 võtta järgmiselt: „§ 2. Elustapaloomade ja loomaliha alaliste turgude korraldamine on lubatud linna administra-

tiivpiires kohal, mille selleks määratud linnaomavalitsus linna maa-alast või Põllutöeministri ettepanekul Vabariigi Valitsus riigi maa-alast.“

3. § 3 teine lõige võtta järgmiselt: „Ostjad ja müüjad on kohustatud sellekohasele hindade noteerimise komisjonile teatama hinna, mida makstakse või saadakse elustapaloomade kaalu või loomaliha kaalu kilogrammist.“

4. § 4 võtta järgmiselt: „§ 4. Elustapaloomade ja loomaliha alalistel turgudel on luba müüa elustapaloomi ja loomaliha igapähe kas isiklikult, oma esindajate või turukorraldaja poolt ametisse seatud maaklerite kaudu.“

Maaklerid vannutatakse kohtupalati poolt.“

5. § 6 võtta järgmiselt: „§ 6. Elustapaloomade ja loomaliha müügil saadud kilogrammihinnad ühes vastava liigi nimetusega kuulutab hindade noteerimise komisjon avalikult kas ajakirjanduses või selleskohas eriväljaandes.“

6. § 7 võtta järgmiselt: „§ 7. Turukorraldaja määrab hindade noteerimise komisjoni.“

7. § 9 algus võtta järgmiselt: „§ 9. Müügile toimetatud elustapaloomadelt või loomalihalt võetakse...“

8. § 10 teine lõige võtta järgmiselt: „Käesolevas seaduses ettenähtud süüteod alluvad rahukohtunikule ning nende süütegude asjus tuleb käsitada Uue nuhtluseseaduse üldosa.“

9. § 12 algus võtta järgmiselt: „§ 12. Üksikasjalised määrused turu sisetamise korralduse, elustapaloomadega ja loomalihaga kauplemise...“

409.

Üldkomisjoni ettepanek.

JÕUVANKRITE SEADUSE § 15 MUUTMISE SEADUS.

Jõuvankrite seaduse § 15 (RT 30 — 1929. a.) muudetakse ja pannakse maksma järgmises redaktsioonis:

§ 15. Kui ilmsiks tulevad § 14 p. 2 ettenähtud asjaolud, siis võib juhtimisloa väljaandja, ärakuulates politsei prefekti arvamise, ära võtta juhtimisloa kas ajutiselt või jäädavalt. On aga loomanik karistatud Rahukohtu nuhtluseseaduse § 128 põhjal või karistatud teist või rohkem korda kolme aasta kestel sõidumääruste rikkumise eest, siis võtab loaandja talt igal juhul loa ära vähemalt kaheks nädalaks.

Nuhtluseseaduse § 989 põhjal karistatud isikutelt võtab loaandja igal juhul loa ära jäädavalt.

SELETUSKIRI.

Vabariigi Valitsuse poolt esitatud Sõidumääruste rikkumise eest vastutuse raskendamise seaduseelnõust jättis üldkomisjon välja I ja II osa, mis käsitasid karistusmäärade suurendamist. Komisjon ei pidanud otstarbekohaseks muutma hakata Nuhtluseseadust ja Rahukohtu nuhtluseseadust üksikutes osades, kuna lähemal ajal maksma pannakse Kriminaalseadustik, mille §§ 230 ja 430 lahendavad küsimuse ja annavad võimaluse kõrgemaid karistusi määrata raskematel juhtudel, jättes sealjuures kohtule võimaluse süüdipehmenemiseks asjaoludel kergemate karistustega piirduda, ülemines üldosa järgi, näit. vangistuselt mitte üle aasta — arestile. Rahukohtu nuhtluseseaduse üldosa järgi tuleb aga vangistus määrata vähemalt seaduses ettenähtud alammääral. Eelnõus oli ette nähtud karistuse alammäärana haavade või tervisriikete tekitamise juhtudel ettevaatamata sõidu tagajärjel (§ 128 j. 2) kinnipidamine türmis alates kuuest kuust. Sama ränk oli ka Nuhtluseseaduse muudatuse järgi kavatses karistuse kõrgendamine 2—4 kuulise lihtvangistuse asemel vangistus mõnede iseäraliste õiguste kaotamisega 1 aastast 4 kuust kuni 2 aastani (§ 989³). Sama seaduse järgi on aga tapmiseks ettevalmistamine karistatav lihtvangistusega 8 kuust kuni 1 aasta 4 kuuni, meelega peksmise ja muude vägivalda tegudega tekitatud surmamise eest karistatakse lihtvangistusega 4 kuust kuni 8 kuuni ehk raskematel juhtudel vangistusega 8 kuust kuni 2 aastani. Kui valitsuse poolt esitatud eelnõu oleks vastu võetud, oleks karistus ettevaatamatus tagajärjel surma tekitamise eest kujunenud rängemaks, kui surma tekitamine teadlikkude süütegude läbi. Komisjonis ei suudetud valitsuse esindajate poolt tuua tõendusväiteid, et autoõnnetused on muutunud väga sagedasteks nähtusteks ja süüdi on pea alati autojuhtide ettevaatamatus, sõidumääruste rikkumine, või joobnudolek, nii kui seletuskirjas põhjendatakse. Vastupidi, statistilistest andmetest selgus, et isegi sõidumääruste vastu eksimiste arv ei ole suurenenud selle võrra, kui võrd on suurenenud autode arv. Õnnetuste arv üle riigi on võrdlemisi väike ja kui palju neist õnnetustest on autojuhtide ettevaatamatus tagajärjel aset leidnud, selle kohta andmeid ei esitatud. Ränkade karistusmääruste tarvitusele võtmiseks puu-

dub seega alus ka sisuliselt. Ühenduses sõidumääruste rikkumise eest vastutuse raskendamise, oli eelnõu järgi kavatsatud raskendada vastutust haavade või tervisriikete tekitamise korral ka Rahukohtu nuhtluseeaduse §§ 66, 72, 76, 106, 117, 118 j. 1, 119, 121, 122, 124—127 ette nähtud süütegude kordasaatmise eest, millel sõidumääruste rikkumisega midagi ühist ei ole ja seda õige tuntavalt: rahatrahviga karistamise võimalus ära jäetud ja aresti ülemääratõstetud kahekordseks (kahe kuuni). Komisjoni arvates tuleks aga vastupidi: vangistuskaristuste asemel, mis meil ülemääratõitnud vangimajad, otsida muid karistusabinõusid, mis ei nõuaks riigilt lisakulusid vangide ülespidamise näol.

Mis puutub käesolevas seaduseelnõus käsitatud küsimusse, siis arvas üldkomisjon, et siht, mida soovitakse saavutada, oleks kätte saadud eelnõu III osa maksmapanemise. Maksvasse korda toob see muudatuse, mille järgi juhtimis lubade väljaandjatele kohuseks tehakse teatud juhtudel luba ära võtta vähemalt kaheks nädalaks. On aga autojuhi ettevaatamatuse ehk sõidumääruste rikkumise tagajärjel tekitatud surm, tuleb luba ära võtta jäädavalt. Ära võtta jäädavalt luba igal tingimisel ka neil juhtudel, kus tekitatud ainult haav või tervisriike, ei pidanud komisjon õiglaseks. Teadmine, et loa äravõtmine ähvardab, sunnib autojuhte suuremale ettevaatusele, kui kartus mõne muu karistuse eest.

Kuna karistusmäärade muutmised välja jäeti, muutis komisjon ka eelnõu pealkirja, et seda kokkukõlastada sisuga.

410.

Riigikaitse komisjoni esitis.

OTSUS KAITSESEISUKORRA KESTUSE ASJAS.

Riigikogu otsustab:

Kinnitada Vabariigi Valitsuse 28. oktoobri 1931. a. otsus kaitse seisukorra kestuse asjas, mille järele neis kohtis, kus kaitse seisukord praegu veel ära kaotatud ei ole, määratakse maksvuse tähtajaks 1. november 1932. a.

SELETUSKIRI.

Riigikaitse komisjon, arutades Vabariigi Valitsuse esitatud kaitse seisukorra kestuse asjas, ühines valitsuse seisukohaga ja motiividega, kuid tegi ainult mõned re-

daktsioonilised parandused: 1. Vabariigi Valitsuse esitise pealkiri algab sõnaga „esitis“ komisjon arvas, et Riigikogu võtab seda vastu otsusena, ja sellepärast asetab pealkirjas sõna „esitis“ sõnaga „otsus“. 2. Kuna Vabariigi Valitsuse otsus 28. okt. 1931. a. juba on välja kuulutatud Riigi Teatajas (RT 87), siis ei tule seda Vabariigi Valitsuse otsust Riigikogu otsuse juures enam teistkorda korrata ega Riigi Teatajas teistkorda välja kuulutada. Nende parandustega esitab komisjon käesoleva otsuse kinnitamiseks.

411.

Eesti sotsialistliku tööliste partei Riigikogu rühma ettepanek.

KAITSEVÄELASTE JA NENDE PEREKONDADE PENSIONISEADUSE TÄIENDAMISE SEADUS.

Kaitseväelaste ja nende perekondade pensioniseadust (RT nr. 149 — 1924. a. sead. nr. 105) täiendatakse järgmiselt:

§ 10. 1. Kui pensioni väljaarvamisel arvesse võetakse ka veneaegne teenistus, siis ei või pension tõusta üle 144 krooni kuus.

Neile, kellele seni maksetud pensioni üle käesolevas paragrahvis määratud normi, hakatakse maksma 144 krooni kuus alates selle seaduse „Riigi Teatajas“ välja kuulutamisele järgnevast pensioni väljamaksu tähtajani.

SELETUSKIRI.

Eestis pole suudetud veel maksma panna üldist pensioniseadust, mille alla kuulaksid kõik palgatöölised ja -teenijad. Isegi rahvaväelastele on määratud võrdlemisi väikesed pensionid, 30—40 krooni kuus; veneaegsed pensionärid, kes Eesti vabariigis üht aastat pensioniõiguslises ametis pole teeninud, saavad pensioni 3 kuni 22 krooni kuus. Riigi- ja omavalitsuse teenijatel, kellele pensioni määramisel veneaegne teenistus arvesse võetakse, on pensioni ülemääraks 14.400 senti, kuna aga kaitseväelastele ja nende perekondade pensioniseaduses sarnane ülemäär puudub. Selle tagajärjel saab üks osa pensionäre liig suurt pensioni — 300—480 krooni kuus. Et ühtlustada kaitseväelaste pensioniseadust riigi- ja omavalitsuse teenijate pensioniseadusega, selleks ongi käesolev eelnõu esitatud.

Kuna pensionid maksetakse välja kolme kuu viisi ette, enam väljamakstud pensionide tagasinõudmine soovimatu, siis on käesoleva seaduse teine lõige tarvilik.

412.

Sotsiaalkomisjoni ettepanek.

KAITSEVÄELASTE JA NENDE PEREKONDADE PENSIONISEADUSE TÄIENDAMISE SEADUS.

Kaitseväelaste ja nende perekondade pensioniseadust (RT 149 — 1924, sead. nr. 105) täiendatakse järgmiselt:

§ 10. 1. Kui pensioni väljaarvamisel arvesse võetakse ka veneaegne teenistus, siis ei või pension tõusta üle 144 krooni kuus.

Neile, kellele seni maksetud pensioni üle käesolevas paragrahvis määratud normi, hakatakse maksta 144 krooni kuus, alates selle seaduse „Riigi Teatajas“ väljakuulutamisele järgnevast pensioni väljamaksu tähtajani.

SELETUSKIRI.

16. detsembril 1930 esitas Eesti sotsialistliku tööliste partei Riigikogu rühm Riigikogule Kaitseväelaste ja nende perekondade pensioniseaduse täiendamise seaduse, mis Riigikogu koosolekul 19. XII 30 anti läbivaatamiseks sotsiaalkomisjoni. Vahepeal on seaduseelnõus käsitletud küsimus leidnud lahenduse Riigikogu poolt 28. aprillil 1931. a. vastuvõetud kaitseväelaste ja nende perekondade pensionide vähendamise seadusega (RT 38 — 1931). Kuna seega käesolev seaduseelnõu on muutunud tarbetuks, paneb sotsiaalkomisjon ette käesolev seaduseelnõu tagasi lükata.

413.

Rkl-te J. Loosalu', A. Lauri ja R. Kuris'e ettepanek.

KARJAKASVATUSE EDENDAMISE JA VÕI HINDADE KINDLUSTAMISE FONDI SEADUS.

§ 1. Karjakasvatuse edendamiseks ja või hindade kindlustamiseks asutatakse Pikalaenu Panga juurde karjakasvatuse edendamise ja või hindade kindlustamise fond.

§ 2. Fondi maksetakse:

1. Teravilja ja jahu tollidena sissetulevad summad.

2. Riigi 1931/32—1936/37 a. eelarvetes kuni 10 senti eelmisel aastal eksporteeritud või kilogrammi kohta.

3. Piimasaaduste väljaveo erimaksust osa, mis kontrollimise kuludest üle jääb.

§ 3. Fondi iga-aastasist sissetulekuist kuni 10% läheb karjakasvatuse edendamiseks, ülejääv osa või turuhindade kindlustamiseks.

§ 4. Karjakasvatuse edendamiseks määratud fondi osa kasutamise eelarvete ja aruannete läbivaatamiseks moodustatakse Pikalaenu Panga juures erikomisjon Põllutöoministeriumi esindaja eesistumisel, mille koosseisu kuuluvad Majanduseministeriumi, Pikalaenu Panga ja nende põllumajandusliikude organisatsioonide esindajad, kelle osavõtu komisjoni tööd tunnistab soovitavaks Vabariigi Valitsus. Komisjoni poolt läbivaadatud eelarved ja aruanded kinnitab Vabariigi Valitsus Põllutöoministri ettepanekul.

§ 5. Või hindade kindlustamise kapitalist maksetakse ekspordivõi tootjatele lisatasu Vabariigi Valitsuse poolt määratud suuruses kui ekspordivõi hind langeb alla Vabariigi Valitsuse poolt määratud normi.

§ 6. Fondi valitsemisega ja fondi operatsioonidega ühenduses olevate kulude katteks maksetakse Pikalaenu Pangale fondi sissetulekutest tasu Vabariigi Valitsuse poolt määratud suuruses.

§ 7. Vabariigi Valitsusele antakse õigus maksta panna määrusi käesoleva seaduse teostamiseks.

SELETUSKIRI.

Piimakarja kasvatamine on vastuvaidlemata meie põllumajanduse tähtsam haru.

Esiteks on karjakasvatus meie põllumajanduse kõigi harude arenemise eeltingimuseks. Ühekülgsest väljaarendatud põllumajanduslikke loomakasvatusi meil seni ei ole, vaid karja on igalpool liialt vähe.

Teiseks on piimakarja kasvatus meie tähtsam sissetuleku, eriti välisvaluuta allikas, mille kuivamise hädaoht vähem on kui muil aladel. Piimakarja arendamiseks on soodsaid looduslikke eeldusi vähestes maades, mille hulka kuulub ka Eesti.

Kolmandaks. Kuna meil eksporttööstuse suureviisiliseks arendamiseks eeldused puuduvad, siis on intensiivne karjamajapidamine tähtsam ala, mis tõsiselt aitab vähendada tööpuudust. Karjamajapidamine on eriti kohane väiketaludele, millised on meil suures ülekaalus.

Neil põhjustel on karjakasvatus rahvamajanduse ala, mis igapidi soodustust väärrib.

Karjakasvatus ongi meil arenenud võrdlemisi kiiresti kuni viimase ajani. Nüüd aga on ilmunud nähtused, mis seda edu

ähvardavad halvata. Majanduslik kriis tööstusemaades on ajutiselt langetanud nende maade rahva ostujõudu. Söödaviilja hindade langus on odavamaks teinud piimasaaduste produktiooni arenenud karjakasvatuse maadel, kus toidetakse loomi väljastotetud jõutoiduga. Need asjaolud on välja kutsunud ka piimasaaduste hinna languse. Karjasaaduste hinnalangus on ühes teravilja, lina ja lihahindade langusega talupidajatele sünnitanud raskeid kahjusi. Nende pehmemdamiseks on antud Teravilja kaitseseadus, seakasvatuse edendamise ja peekoni hindade kindlustamise fondi seadus, ning pandud sisseveetav nisu ja oder tolli alla.

Meie seisame hädaohu ees praegu karjakasvatuse alal. Karjasaaduste hinna suur langus on toonud seisaku karjakasvatuse edenemises. Seda näib tõendavat seisak meie või ekspordi arenemises, mis viimasel ajal avalikuks tulnud, selle peale vaatamata, et eelmisel aastal saadi küllaldaselt karja söödaaineid. Et ära hoida kahjuliku seisakut karjapidamise arengus või koguni tagasiminekut, tuleb asuda ka selle ala kindlustamisele. Sama teed on käidud ka Lätis, kus on või hinna kindlustamine seadusandlikult korraldatud. Karjapidajale tuleb kindlustada, et tema töövaev oleks tasuv.

Kõik riigi tulud teravilja ja jahu tollidest tuleb anda karjapidamise soodustamiseks. Peale selle tuleks vastavalt fondile määrata summased riigi eelarve korras ja teatud protsent või müügihinnast sel ajal kui või hinnad on rahuldavad.

Eelnõu järgi asutatakse fond Pikalaenu Panga juurde. Eelnõu esitajate arvamise järgi oleks põllumajanduslikud fondid pidanud asuma Maapanga juures, kuid kuna Riigikogu maatulunduskapitali ja peekoni kindlustamise fondi on määranud Pikalaenu Panga juure, siis tuli sellega arvestada eelnõu kokkuseadmisel.

Riigi eelarvele ei tee see eelnõu ülesamata raskusi, kuna võimalik on summased vabaks saada kokkutõmbamiste teel vähem produktiivsetel aladel, kus viimasel ajal krediite on suurendatud.

414.

Rahaasjanduse komisjoni ettepanek.

KARJAKASVATUSE EDENDAMISE JA VÕI HINDADE KINDLUSTAMISE FONDI SEADUS.

§ 1. Karjakasvatuse edendamiseks ja või hindade kindlustamiseks asutatakse Pi-

kalaenu Panga juurde karjakasvatuse edendamise ja või hindade kindlustamise fond.

§ 2. Fondi maksetakse:

1. Teravilja ja jahu tollidena sissetulevad summad.

2. Riigi 1931/32—1936/37. a. eelarvetes kuni 10 senti eelmisel aastal eksporteeritud või kilogrammi kohta.

3. Piimasaaduste väljaveo erimaksust osa, mis kontrollimise kuludest üle jääb.

§ 3. Fondi iga-aastasist sissetulekuist kuni 10% läheb karjakasvatuse edendamiseks, ülejääv osa või turuhindade kindlustamiseks.

§ 4. Karjakasvatuse edendamiseks määratud fondi osa kasutamise eelarvete ja aruannete läbivaatamiseks moodustatakse Pikalaenu Panga juures erikomisjon Põlluministeeriumi esindaja eesistumisel, mille koosseisu kuuluvad Majanduseministeeriumi, Pikalaenu Panga ja nende põllumajanduslike organisatsioonide esindajad, kelle osavõtu komisjoni tööd tunnistab soovitavaks Vabariigi Valitsus. Komisjoni poolt läbivaadatud eelarved ja aruanded kinnitab Vabariigi Valitsus Põllutöministri ettepanekul.

§ 5. Või hindade kindlustamise kapitalist maksetakse ekspordivõi tootjatele lisatasu Vabariigi Valitsuse poolt määratud suuruses kui ekspordivõi hind langeb alla Vabariigi Valitsuse poolt määratud normi.

§ 6. Fondi valitsemisega ja fondi operatsioonidega ühenduses olevate kulude katteks maksetakse Pikalaenu Pangale fondi sissetulekutest tasu Vabariigi Valitsuse poolt määratud suuruses.

§ 7. Vabariigi Valitsusele antakse õigus maksma panna määrusi käesoleva seaduse teostamiseks.

SELETUSKIRI.

Käesoleva Rkl-te J. Loosalu, A. Laur'i ja R. Kuris'e poolt esitatud seaduseelnõu arutamisel seletas valitsuse esindaja komisjonis, et Vabariigi Valitsuse seisukoht käesoleva eelnõu kohta olevat eitav, sest riigikassa seisukord ei võimaldavat praegu uusi rahalisi kohustusi enese peale võtta.

Komisjon ühines Vabariigi Valitsuse seisukohaga ja esineb Riigikogule ettepanekuga, käesolev eelnõu tagasi lükata.

415.

Üldkomisjoni ettepanek.

KAUBALAEVAJUHI KUTSE OMANDAMISE SEADUSE §§ 4, 5 MÄRKUS 1 JA 8 MUUTMISE SEADUS.

Kaubalaevajuhhi kutse omandamise seaduse (RT 175/176 — 1925) § 4, § 5 mär-

kus 1 ja § 8 muudetakse ning pannakse maksma järgmises redaktsioonis:

§ 4. Isikud, kes soovivad õiendada ek-sami, esitavad komisjoni esimehele avalduse ja ühes ärakirjadega järgmised tunnistused:

- a) sünnitunnistuse,
- b) üldhariduse tunnistuse,
- c) merekooli vastava klassi lõputunnistuse või laevajuhi kutsediplomi,
- d) Meremeestekodu, merejõudude staabi või Eesti Vabariigi konsuli, või Meremeestekodu poolt kinnitatud vastava välisriigi asutise tunnistused meresõitude kohta.

Isikud, kes teises merekoolis õppinud või merekoolis üldse pole õppinud (ekster-nid), esitavad ühes avaldusega oma ametlikult tõestatud päevapildi.

§ 5.

Märkus 1. Meresõitude arvestamisel käiakse Merikoolide seaduse (RT 55 — 1931) § 20 järgi.

§ 8. Eesti Vabariigi kodanikud, kes õiendanud laevajuhi eksamid 31. okt. 1909. a. seaduse järgi ja ei ole veel omandanud vastavat diplomi, saavad viimase Hariduse- ja sotsiaalministeeriumi koolivalitsuselt, kui nende sõidud ameti- ja sõiduaja kestuse suhtes vastavad nimetatud seaduse nõuetele. Meresõitude liigitamise suhtes on nende isikute kohta maksivad Merikoolide seaduse § 20 nõuded.

Eesti Vabariigi kodanikkudele Vene Merekaubanduse seaduse põhjal enne 25. okt. 1917. a. (7. nov. 1917. a.) antud laevajuhidiplomid loetakse maksvaks.

SELETUSKIRI.

Üldkomisjon tegi seaduses ainult kaks redaktsioonilise iseloomuga parandust. Nimelt pealkirjas lisas üldkomisjon juurde paragrahvide numbrid, mis seadusega muudetakse; § 5-da märkus 1-sele lisas komisjon juurde „Riigi Teataja“ numbri. Muudes osades ühineb üldkomisjon Valitsuse motiividega ja esitab seaduse Riigikogule vastuvõtmiseks.

416.

Redaktsiooni komisjoni

ETTEPANEK.

(Pealkiri v. lisa nr. 415.)

Redaktsiooni komisjon paneb ette Riigikogule, võtta vastu „Kaubalaevajuhi kutse omandamise seaduse §§ 4, 5 märkus 1 ja 8 muutmise seaduse“ lõplik redaktsioon

Riigikogu poolt III lugemisel vastuvõetud kujul järgmiste muudatustega:

1. § 4 p. d võtta järgmiselt: „d) tunnistused, mis antud meresõitude kohta meremeestekodu, merejõudude staabi või Eesti Vabariigi konsuli või vastava välisriigi asutuse poolt, kusjuures välisriigi asutuste tunnistused peavad olema kinnitatud meremeestekodu poolt.“

2. § 8, kolmas rida: viimase, p. o. selle.

417.

Rahaasjanduse komisjoni ettepanek.

KAUPADE SISSEVEO KORRALDUSE SEADUS.

§ 1. Vabariigi Valitsusel on õigus maksma panna üksikute kaupade kohta riiklikku sisseveo ainuõigust.

§ 2. Sisseveo ainuõigust võib riik kasutada oma asutiste kaudu või võimaldades sisseveo õiguse kasutamist Vabariigi Valitsuse poolt määratavatel alustel omavalitsustele, eraisikutele ja eraasutustele.

§ 3. Sisseveo ainuõiguse alla kuuluvate kaupade sissevedu korraldab Majanduseministeerium.

§ 4. Süüdlast selles, et ta teadlikult esitas valetõendusi sisseveo ainuõiguse alla kuuluva kauba sisseveo loa saamiseks — karistatakse arestiga kuni 6 kuuni või rahaträhviga, mitte üle 3.000 krooni.

Sama karistuse alla langeb isik, kes süüdlane selles, et ta kauba sisseveol esitas teadlikult valetunnistuse kauba päritolu kohta.

Käesolevas paragrahvis ettenähtud karistustele kohaldatakse uue nuhtlusseaduse üldosa.

§ 5. Ainuõiguse lõpetamise otsustab Vabariigi Valitsus.

§ 6. Käesolev seadus hakkab maksma avaldamisega Riigi Teatajas.

SELETUSKIRI.

Rahaasjanduse komisjon üldiselt ühines Vabariigi Valitsuse ettepanekuga ja motiividega ning esitab käesoleva eelnõu Riigikogule vastuvõtmiseks.

Nagu Vabariigi Valitsuse esindaja seletustest komisjonis selgus, oleks sarnasel puhul, kui sisseveo kontingenteerimisel riik ise sisseveo ainuõigust ei teosta, sisseveo loa saamiseks õigustatud need kaubanduslikud ettevõtted, kellel vastav äritunnistus — arvestades nende äride senist läbikäiku vastaval alal.

Ka ei taha käesolev seadus riivata tööstusliikude ettevõtete seniseid õigusi oma tööstuse tarbeainete sisseveo alal.

Mis puutub sisseveo ainuõiguse alla kuuluvate kaupade sisseveo korraldamisse, siis oli valitsuse eelnõu kohaselt kavatsatud see õigus anda erinõukogule järgmises koosseisus: 1) Majanduseminister, 2) Välisminister, 3) Põllutööminister, 4) Teedeminister, 5) Eesti Panga President, 6) Pankade nõukogu esimees, 7) Kaubandus-tööstuskoja esimees, 8) Börse komitee esimees.

Komisjon ei leidnud otstarbekohaseks anda ainuõiguse teostamist segakomisjoni kätte, kellel oleks olnud küll lõplik otsustamise õigus, kuid kellel vastutust pole.

Komisjon asus seisukohale, et valitsus, kellele antud õigus ainuõigust maksmata panna, peab selle teostamise eest ka vastutust kandma. Sellepärast muutis komisjon eelnõu § 3 nõnda, et „sisseveo ainuõiguse alla kuuluvate kaupade sissevedu korraldab Majanduseministeerium.“

418.

Üldkomisjoni ettepanek.

KOHTUMAKSUDE JA -KULUDE SEADUSE MUUTMISE SEADUS.

I.

Tsiviilkohtupidamise seaduse §§ 186, 189, 190, 800 ja 801 muudetakse ja pannakse maksmata järgmises redaktsioonis:

§ 186. Kassatsioonikaebused on lubatud:

1) seaduse mõtte lausa rikkumise või ebaõige tõlgitsemise korral;

2) kohtupidamise kommete ja vormide rikkumise korral, mis sedavõrd tähtsad, et nende täitmatajätmise pärast ei või lugeda otsust kohtuotsuse jõuliseks;

3) seadusega rahukogule antud võimkonna või võimupiiride rikkumise korral.

Kassatsioonikaebusi ei lubata asjus, kus nõudehind ei ulata üle 100 krooni.

§ 189. Kohtuotsuste tühistamise palved esitatakse Riigikohtule ja antakse Rahukogu Esimehele.

Kohtuotsuste tühistamise palvete esitamisel kohaldatakse §§ 164, 164², 165—167 ja 170 apellatsioonikaebuste esitamise kohta ettenähtud eeskirju.

Kohtuotsuse tühistamise palve esitamisel Riigikohtule lisab Rahukogu juurde ära kirja oma otsusest.

§ 190. Rahukogu, kui teiseastme kohtuotsuse tühistamise palvele lisatakse juur-

de kõik dokumendid, millel palve põhjeneb ja kautsjon kohtulõivu suuruses taotletavalt või vaieldavalt summalt, kuid mitte alla 20 krooni. Kautsjoni puudumisel toimetatakse § 164³ järele. Kaebuse tagajärjeta jätmise korral läheb kautsjon riigi kasuks, kaebuse rahuldamise korral antakse kautsjon kaebajale tagasi. Kautsjoni maksimisest on vabastatud riigi- ja omavalitsusasutused, isikud, kellele antud vaesusõigus ja maksujõuetuks tunnistatud võlgnikud.

§ 800. Otsuse tühistamise palvele lisatakse juurde kõik dokumendid, millel palve põhjeneb, ja kautsjon 1% suuruses taotletavalt või vaieldavalt summalt, kuid mitte alla 50 krooni ja mitte üle 500 krooni. Kautsjoni puudumisel toimetatakse § 756 järele. Kaebuse tagajärjeta jätmise korral läheb kautsjon riigi kasuks, kaebuse rahuldamise korral antakse kautsjon kaebajale tagasi. Kautsjoni maksimisest on vabastatud riigi- ja omavalitsusasutused, prokurörid, isikud, kellele antud vaesusõigus, ja maksujõuetuks tunnistatud võlgnikud.

§ 801. Otsuste tühistamise palved esitatakse Riigikohtu tsiviilosakonnale. Otsuste tühistamise palvete esitamisel kohaldatakse apellatsioonikaebuste esitamise kohta ettenähtud eeskirju, mis sisalduvad §§ 744, 746, 755, 757—760, 762 ja 764. Nimetatud palved jäetakse palujale kuulutatud Kohtupalati määrusega käiguta. §§ 269 (p. 3), 756 (p. 1, 3) ja 800 ettenähtud juhtudel. Kohtuotsuse tühistamise palve esitamisel Riigikohtule lisab Kohtupalat juurde ära kirja oma otsusest.

II.

Kriminaalkohtupidamise seaduse §§ 177 ja 910 p. 2 muudetakse ja pannakse maksmata järgnevas redaktsioonis:

§ 177. Kaebusele rahu kohtunikud lõplikkude otsuste peale lisatakse juurde kautsjon 5 krooni suuruses ja rahukogude kui teiseastme kohtute lõplikkude otsuste peale 20 krooni suuruses. Ilma kautsjonita kaebust vastu ei võeta. Esitatakse kaebus kassatsioonikaebuse esitamise viimasel tähtpäeval, võidakse maksta kautsjon ka veel järgmisel tööpäeval; mittemaksmise korral saadetakse kaebus tagasi. Kaebuse tagajärjeta jätmisel läheb kautsjon riigi kasuks, kaebuse rahuldamisest antakse kautsjon kaebajale tagasi. Kautsjoni maksimisest on vabastatud riigi- ja omavalitsusasutused, vahiallolevad kohtualused, isikud, kellele antud vaesusõigus, ja maksujõuetuks tunnistatud võlgnikud.

§ 910 p. 2: kaebusele lisatakse juurde kautsjon 50 krooni suuruses, milleta kae-

bust vastu ei võeta. Esitatakse kaebus kassatsioonikaebuste esitamise viimasel tähtpäeval, siis võidakse maksta kautsjoni ka veel järgmisel tööpäeval; mittemaksmise korral saadetakse kaebus tagasi. Kaebuse tagajärjeta jätmise korral antakse kautsjon kaebajale tagasi. Kautsjoni maksmisest on vabastatud riigi- ja omavalitsuse asutused, vahiallolevad kohtualused, isikud, kellele antud vaesusõigus, ja maksujõuetuks tunnistatud võlgnikud.

III.

Administratiivkohtukorra §§ 36, 37 ja 38 muudetakse ja pannakse maksuma järgnevas redaktsioonis:

§ 36. Administratiivasjus võetakse kohtulõivu:

- 1) rahukohtunikule antava kaebuse pealt 3 kr.;
- 2) rahukogule antava kaebuse pealt 7 kr.;
- 3) Riigikohtule antava kaebuse pealt 10 kr.

Kohtulõiv hoitakse kohtudeposiidis rahas kuni asja lõpliku lahendamiseni. Kaebuse rahuldamisel kas täielikult või osaliselt antakse kohtulõiv kaebajale tagasi.

Isikud, kellele antud vaesusõigus, on kohtulõivust vabad.

Asjaajamise eest pooltele tasu ei määrata. Tõendiste kontrollimisega (Tshiv. kp. s. 499—565) seotud kulud kannab pool, kes nendele on saate teinud, ja kaotaja pool on kohustatud neid võitjale tasuma, kuivõrd see neid on kannud.

§ 37. Erasikud ja -asutised maksavad administratiivasjus tempelmaksu, kantseleimaksu ning tunnistajate ja asjatundjate tasu samal määral nagu tsiviilasjus ja revisjonikaebuse esitamise puhul revisjonimaksu:

a) rahukohtuniku otsuse peale antava revisjonikaebuse pealt 10 kr.

ja b) rahukogu otsuse peale antava revisjonikaebuse pealt 30 kr.

Kaebuse rahuldamisel, kas täielikult või osaliselt antakse revisjonimaks tagasi.

Isikud, kellele antud vaesusõigus, on maksudest vabad.

§ 38. Riigi- ja omavalitsusasutused on vabastatud tempelmaksust, kantseleimaksust, kohtulõivust ja revisjonimaksust, muud kohtukulud kannavad nad üldisel alusel.

SELETUSKIRI.

Üldkomisjon esitab „Kohtumaksude ja -kulude seaduse muutmise seaduse“ Riigi-

kogule tagasilükkamiseks järgmistel põhjustel:

1) Kavatsetav kassatsioonikaebuste esitamise võimaluse äravõtmine nõudeasjus, kus nõudehind ei ületa 100 krooni (praeguse 50 krooni asemel), kitsendab kodanikkude õigusi kohtuliku kaitse alal. Selle kitsenduse terav ots on sihitud kehvemate kodanikkude vastu, kelle rahaliselt alla 100 krooni hinnatavate asjade harutamisest kassatsiooni korras Riigikohtu esimees tahab Riigikohut täiesti vabastada. Üldkomisjon ei ühine selle arvamisega, et nõudmise rahaline hind see mõõdupuu peaks olema, millest väljamõnes asja tähtsust hinnata. Ennem võiks kõne alla tulla praeguse kitsenduse ärakaotamine ja kõigis tsiviilasjus kassatsioonikaebuste esitamise võimaldamine. Igatahes ei ole millegiga põhjendatud praegusel ajajärgul, kus saaduste hinnad langenud, rahaväärtus tõusnud ja selle puudumine isegi laialistes põllumeeste kihtides õige tuntav, tõsta 50 krooni pealt 100 krooni peale seda piiri, mis lubab kodanikkudel enda õiguste kaitseks tsiviilasjades Riigikohtu poole pöörata. Põhjemadama kaebuste esitamise väikesehinnalistes asjades hoiab ära juba nõuetava kassatsioonikautsjoni miinimum — 5 krooni, mis väiksemates asjades seega 10% nõudehinnast välja teeb, kuna suuremates asjades see mitmevõrra vähem.

2) Samuti raskendab kodanikkudele õigusliku kaitse leidmist kavatsetav kohtumaksude suurendamine ja administratiivasjades uute maksude sisseseadmine.

Eelnõuga kavatseti tõsta kassatsiooni-kautsjoni alammäära tsiviilasjus Rahukogude otsuste peale esitatavate kaebuste juures senise 5 krooni pealt 20 kroonini (4 kordseks ja 10% asemel nõude summast väiksemas asjus 40% peale), Kohtupalati otsuste peale esitavate kaebuste juures aga koguni 5 krooni pealt 50 kroonini, s. o. kümnekordseks.

Kriminaalasjades on kavatsetud tõsta kautsjoni määrad 2 krooni pealt 5 krooni peale, 10 krooni pealt 20 krooni peale ja 25 krooni pealt 50 krooni peale.

3) Täiesti vastuvõtmata on aga administratiivasjade pealt kohtulõivu võtmise sisseseadmine kautsjoni näol (3 kr., 7 kr. ja 10 kr. suuruses summas), mis kohtudeposiidis alal hoitakse kuni asja lõpliku lahenduseeni, samuti revisjoni maksu suurendamine. Asjaolu, et administratiivkaebused eriti suurel määral Riigikohut koormavad ja arvu poolest ületavad isegi tsiviilasjus antavad kaebused, on tingitud esiteks sellest, et meil maareformi teostamise,

maade korralduse ja muudel aladel rohkesti toimetusi tekkinud, mis lõpulikult administratiiv korras Riigikohtu poolt lahendatakse ja teiseks sellest, et administratiiv asutused seni ei ole suutnud asjade otsustamisel jõuda tasapinnani, mis kindlustaks kodanikkudele õiguslise kaitse ilma kohtu kontrollita.

4) Riigikohtu tegevuse aruannetest on näha, et administratiivosakond I astme kohtuna on rahuldanud kaebustest keskmiselt (1925—1929) 20,7% (1923. a. isegi 34,8%), II astme kohtuna aga keskmiselt 40% kaebustest (1927. a. koguni 47%).

See ületab tunduvalt II astme kohtu otsuste peale esitatud ja rahuldatud (keskmiselt 30,5%) kaebuste hulga. Mõlemad arvud aga tõendavad, et väide asjata pööramisest kassatsiooni kohtu poole, on põhjendamata. Rahuldatud kaebuste arv on võrdlemisi suur.

5) Et kohtud äärmiselt tööga koormatud ja töö hulk iga aastaga kasvab, see on õige. Kuid ühes sellega on tsiviilkohtud saanud riigile tuluallikaks, mis on lubamata ning ebaloomulik.

Kui arvamata jätta riigitulud 1930/31. a. pärandusmaksust (Kr. 487.740.—) ja kinnistuslõivust (Kr. 861.826.—), mida kohtuasutused sissenõuavad, ja arvestada ainult sissetulekutega, mis kodanikkudelt saadakse kohtuasutustes asjaajamise eest, siis kujuneb järgmine pilt 1930/31. a. tulude kohta:

Kohtulõivud ja revisjoni maks	Kr. 671.261.—
Akti lõivud	„ 7.794.—
Kantseleilõivud ja -maksud	„ 22.274.—
Kohtumaks	„ 71.496.—

K o k k u Kr. 772.825.—

Tempelmaksu on saadud

3.861.087. 1930. a. juurde tulnud adm. ja tsiviil-asjade arvu järele otsustades (Rahukohtunikkude juures 84.884 + 832, Rahukogude I astmes 7.311 + 433, Rahukogude II a. 6.090, Kohtupalatis 894 ja Riigikohtus 1145 + 1427), kokku 103.016 asja pealt keskmiselt 2 krooni igas asjas (à 25 s. iga avaldus, volitus, ärakiri, tunnistus ja à 10 s. iga lisa) Kr. 206.032.—

Kokku kohtute tulud Kr. 978.857.—

Kulud kohtute peale 1930/31 a. olid kokku Kr. 1.100.487. Arvates sellest pool osa koh-

tute kriminaal osakondade ülevalpidamiseks ja kriminaal-asjade otsustamiseks, mis riigile sissetulekut ei anna, jääb tsiviil- ja adm.-asjade otsustamisel riigile tekkinud kuludeks, ühesarvatud ka kinnistusjaoskondade ülevalpidamine

Kr. 550.243.—

Järjekult maksavad kodanikud, kes tsiviil- ja adm.-asjades pööravad kohtu poole, erilisi makse selle juures nii palju, et peale kohtute ülevalpidamise riik nende arvel veel üle 300.000 krooni aastas sissetulekuid saab.

Sarnases asja seisukorras ei või juttu olla sellest, et veelgi suurendada tsiviil- ja administratiivasjades võetavaid makse, eriti praegusel ajal, kus kodanikkude maksuvõime ilma selletagi üle koormatud.

6) Eelnõu on algatatud härra Riigikohtu esimehe poolt selleks, et Riigikohtu vabastada ühest osast tööst, selles lootuses, et kodanikkudel ei leidu tarvilikke summasid uute, kõrgendatud maksude tasumiseks. Kas selle läbi senised asjata alustatud protsessid ning kaebused ärajäävad, on küsitav. Asjade arv võib väheneda nende arvel, kes ei suuda tarvilikku kautsjoni sisse maksta, et aga just need oleksid asjata kohutkääjad, see ei ole veel tõendatud.

Kohtute vabastamiseks ülekoormatusest tuleb leida teistsuguseid abinõusid.

419.

Üldkomisjoni

SELETUSKIRI

kriminaalkohtupidamise seaduse § 33-a muutmise seadusele.

Üldkomisjon esitab käesoleva seaduseelnõu Riigikogule vastuvõtmiseks Vabariigi Valitsuse ettepaneku seletuskirjas toodud motiividel.

420.

Sotsiaalkomisjoni

SELETUSKIRI

kaheteistkümnenda rahvusvahelise töökonverentsi poolt vastuvõetud laeval veetavate suurte kolide kaalu tähendamise kohta käiva konventsiooni eelnõu kinnitamise seadusele.

Sotsiaalkomisjon ühinedes Vabariigi Valitsuse ettepanekuga ja motiividega esitab käesoleva seaduseelnõu Riigikogule vastuvõtmiseks.

421.

Rahaasjanduse komisjoni ettepanek.

MAAL ASUVATE KINNISVARADE KINNISVARAMAKSU SEADUSE § 4 MUUTMISE SEADUS.

Seaduse liikumata varanduste maksu kohta maal (RT 18/19 — 1920, 57 — 1930 ja 59 — 1931) § 4 muudetakse ja pannakse maksma järgmises redaktsioonis:

§ 4. Kinnisvaramaksu võetakse maadelt Väljaspool linnu ja aleveid asuvate kinnisvarade hindamise seaduse (RT 27 — 1923, 67 — 1924, 23 — 1927, 57 — 1930 ja 62 1930) põhjal hinnatud puhtakasu alusel.

Seal kus nimetatud seaduse järgi pole teostatud veel hindamisi, võetakse maksu 4. juuni 1901. a. Liivi kubermangu kinnisvarade hindamise seaduse (VSKK 1901. a. nr. 69, art. 1392) põhjal arvatud puhtakasu järgi. Väljaspool linnu ja aleveid asuvate kinnisvarade hindamise seaduse põhjal hindamisele kuuluvad üksikute maade valdused või nende osad, mis senini hindamata, maksustatakse kõlbuliku maa pindala järgi.

Kinnisvaramaksu võetakse hinnatud maadelt 21 senti puhtakasurublalt, senini hindamata maadelt — 50 senti põllu- ja metsamajanduslikult kasutatud maa hektaarilt.

Kui selgub, et kinnisvaramaksu määramise aluseks olnud hindamise ebaõiguse tõttu on tasutud maksu rohkem, kui ümberhinde alusel kuulus tasumisele 1931. a. ja järgnevatel aastatel eest, siis kantakse ülemäära tasutud maks maksukohuslase järgivate aastate maksu arvele või, kui ta järgnevatel aastatel ei kuulu maksustamisele selle maksuga — makstakse temale tagasi.

Saaremaal senini hindamata, kuid väljaspool linnu ja aleveid asuvate kinnisvarade hindamise seaduse alusel hindamisele kuuluvad üksikute maade valdused või nende osad maksustatakse alates 1. jaanuarist 1931. a. kuni nende maade uute hindamise andmete kindlakstegemiseni — 20. s. hektaarilt.

Nende maaüksuste pealt, milledelt 1931. a. kinnisvaramaks võrreldes 1930. a. maksuga suurenenud, võetakse 1931. a. maksu 1930. a. maksumäära suuruses. Peale selle vähendatakse seda maksusummat 20% võrra. Samuti vähendatakse 1931. a. maksu, milline võrdne 1930. a. maksule või alanenud võrreldes 1930. a. maksuga, 20% võrra.

On 1931. a. maks juba tasutud, siis kantakse ülemäära tasutud osa 1932. a. ja 1933. a. maksude arvele ühesuurustes osades mõlemil aastal.

Kui selgub, et katastriameti poolt läbi viidud hindamine, mis 1931. a. maksu väijaarvutamise aluseks oli, õigeaks osutub, siis kuulub 1930. a. ja 1931. a. maksuvahe tasumisele 1932. a. ja 1933. a. võrdsetes osades.

Samal alusel kuulub tasumisele maksuvahe, mis esialgse hindamise ebaõiguse tõttu 1931. a. vähem määratud.

Ülekandmistega seotud arvestused teostatakse vallavalitsuste poolt.

SELETUSKIRI.

7. V 1931. a. esitas Vabariigi Valitsus Riigikogule „Maal asuvate kinnisvarade kinnisvaramaksu muutmise seaduse, mille sihiks oli võimaldada Saaremaal hindamata maade maksustamisel kohaldada 1930. a. maksualuseid ja -määre.

Rahaasjanduse komisjonis seda ettepanekut arutades, leiti, et see on otstarbekohane, kuid ühtlasi avaldati soovi, et kinnisvaramaks maal tuleks üldiselt alandada silmas pidades, et 1931. a. kinnisvaramaks on uue hindamise andmete alusel, võrreldes 1930. a. maksuga, suurenenud ja et teisest küljest põllu- ja karjasaaduste hinnad on suuresti langenud.

Vastavalt komisjonis avaldatud soovidele esitas valitsus täiendava ettepaneku § 4 kohta, mis näeb ette 1931. a. kinnisvaramaksu alandamise 1930. a. maksu määranil, kelle 1931. a. kinnisvaramaks uue hindamise tagajärjel kõrgem, kui 1930. a. maks, ja peale selle veel kõigile maksjatele 1931. a. maksu alandamise 20% võrra. Selle ettepaneku kohta ütleb valitsuse seletuskiri järgmist: „Juba Majanduseministri härra M. Punga ettepanekul Vabariigi Valitsus avaldas nõusolekut, alandada kinnisvarademaksu maal kahe aasta kohta, nimelt 1931 ja 1932 a. Käesolev eelnõu näeb ette kinnisvarademaksu alandamise ainult 1931. a. kohta, kuid selle eest on peale 1931. a. maksu alandamise kuni 1930. a. maksumääranil ettenähtud veel üldine maksu alandamine 1931. a. eest 20% võrra. Alandamine on tingitud sellest, et 1931. a. kinnisvaramaks on uue hindamise andmete alusel, võrreldes 1930. a. maksuga suurenenud. Et praegusel raskel majanduslikul ajajärgul, kus põllu- ja karjasaaduste hinnad suuresti langenud, maksutasumine raskusi sünnitab, siis on vaja 1931. a. maksu alandada — esiteks, kus

1931. a. maks uue hindamise tagajärjel kõrgem, kui 1930. a. maks, kuni 1930. a. maksumäärani ja teiseks, kõigile maksjaile peale seda teha kergendus 1931. a. maksu alandamise näol 20% võrra. Saaremaal on palju hindamata maid, milliseid maksustatud kõlbuliku maa ha arvu alusel, kusjuures 1931. a. maks hindamata maade pealt võrreldes 1930. a. maksuga palju suurem on, sest 1930. a. oli maksumääraks 1 tiinu pealt kr. 0,20, kuna 1931. a. maks 1 ha pealt aga on ettenähtud Kr. 0,50, sealjuures on maapind Saaremaal, võrreldes marnemaaga, palju halvem.

Kui peale uue hindamise kontrollimist selgub, et hindamine oli õige (ei olnud liialdatud), siis tuleb 1931. a. tasumata maksuvahe (1931. a. ja 1930. a. maksumäärade vahe) ära tasuda 1932 ja 1933. a.a. jooksul võrdsetes osades ühes 1932 ja 1933. a.a. maksumääradega.

1931. a. maksu üldsumma maade pealt on võrreldes 1930. a. maksuga suurenenud Kr. 155.054.— võrra, mis teeb välja 10% 1930. a. maksust. Kui 1931. a. maksu vähendada 1930. a. maksumäärani ja peale seda veel alandada 20% võrra, siis väheneks 1931. a. tulu (kogu kinnisvarade maks maade pealt) Kr. 465.030.— võrra ehk 27,27%. Kuna 1931. a. maksu õiendamise tähtajad enamjagu juba möödunud ja umbes pool või ligemale pool 1931. a. maksust juba laekunud, siis tuleks, arvesse võttes 1931. a. maksu tasumiseks antud soodustust, rohkem tasutud maks arvepidamise teel üle kanda 1932. a. ja 1933. a. maksu arvele ette maksuna võrdsetes osades. Peale seda tuleb võtta arvesse, et need maksjad, kes seni 1931. a. maksu veel tasunud ei ole, maksavad käesoleva uue seaduse alusel 1931. a. maksu juba alandatud määral. Selle tõttu laekuks 1931/32. a. eelarve tulusid 13,65% ehk 58.000 kr. (riigi osa) võrra vähem ja 1932/33. a. ja 1933/34. a. eelarve tulusid 6,83% võrra ehk 29.000 kr. vähem.

Puudujäägi katmine erilisi raskusi ei peaks sünnitama, kuna 1931. a. maks on osalt juba praeguste maksumäärade alusel laekunud ja tasumata maksu alanemine (vähenemine) oleks riigi osa arvel ainult umbes 58.000 kr. See puudujääk tuleks arvesse võtta ja katta üldises puudujäägi katmise korras kulude vähendamise teel.

1932/33. ja 1933/34. a. eelarve tulud, nagu ülemal tähendatud, väheneksid 6,83% võrra ehk umbes 29.000 kr. kummagil aastal, milline puudujääk samuti tuleks ar-

vestamisele vastavate aastate eelarvetekokkuseadmisel.

Maavalitsuste osa kinnisvaramaksust on 2 korda suurem, kuni riigi osa, ja vallavalitsuste osa võrdne riigi osale, sellega oleks siis maavalitsuste puudujääk kaks korda suurem, kui riigi puudujääk tähendatud maksu arvel, ja vallavalitsuste puudujääk võrdneks riigi puudujäägile“.

Rahaasjanduse komisjon, ühinedes Vabariigi Valitsuse ettepanekutega ja põhjendustega, esitab käesoleva seaduseelnõu Riigikogule vastuvõtmiseks.

422.

Rahaasjanduse komisjoni ettepanek.

MAAL ASUVATE KINNISVARADE KINNISVARAMAKSU SEADUSE § 4 MUUTMISE SEADUS.

Seaduse liikumata varanduste maksu kohta maal (RT 18/19 — 1920, 57 — 1930 ja 59 — 1931) § 4 muudetakse ja pannakse maksma järgmises redaktsioonis.

§ 4. Kinnisvaramaksu võetakse maadelt Väljaspool linnu ja aleveid asuvate kinnisvarade hindamise seaduse (RT 27 — 1923, 67 — 1924, 23 — 1927, 57 — 1930 ja 62 — 1930) põhjal hinnatud puhtakasu alusel.

Seal kus nimetatud seaduse järgi pole teostatud veel hindamisi, võetakse maksu 4. juuni 1901. a. Liivi kubermangu kinnisvarade hindamise seaduse (VSKK 1901. a. nr. 69, art. 1392) põhjal arvutatud puhtakasu järgi. Väljaspool linnu ja aleveid asuvate kinnisvarade hindamise seaduse põhjal hindamisele kuuluvad üksikute maade valdused või nende osad, mis senini hindamata, maksustatakse kõlbuliku maa pindala järgi.

Kinnisvaramaksu võetakse hinnatud maadelt 21 senti puhtakasurubalt, senini hindamata maadelt — 50 senti põllu- ja metsamajanduslikult kasutatud maa hektarilt.

Kui selgub, et kinnisvaramaksu määramisel aluseks olnud hindamise ebaõiguse tõttu on tasutud maksu rohkem, kui ümberhinde alusel kuulus tasumisele 1931. a. ja järgnevate aastate eest, siis kantakse ülemäära tasutud maks maksukohuslase järgnevate aastate maksu arvele või, kui ta järgnevatel aastatel ei kuulu maksustamisele selle maksuga — makstakse temale tagasi.

Saaremaal senini hindamata, kuid väljaspool linnu ja aleveid asuvate kinnisva-

rade hindamise seaduse alusel hindamisele kuuluvad üksikute maade valdused või nende osad maksustatakse alates 1. jaanuarist 1931. a. kuni nende maade uute hindamise andmete kindlakstegemiseni — 20. s. hektaarilt.

Nende maaüksuste pealt, millel on 1931. ja 1932. a. a. kinnisvaramaks võrreldes 1930. a. maksuga suurenenud, võetakse 1931. ja 1932. a. a. maksu 1930. a. maksu määra suuruses. Peale selle vähendatakse 1931. a. maksusummat 20% võrra. Samuti vähendatakse 20% võrra 1931. a. maksu, milline alanenud võrreldes 1930. a. maksuga vähem, kui 10% või võrdne 1930. a. maksule.

On 1931. a. maks juba tasutud, siis kantakse ülemäära tasutud osa 1932. a. ja järgnevate aastate maksu arvele.

Kui selgub, et katastriametilt poolt läbi viidud hindamine, mis 1931. ja 1932. a. a. maksu väljaarvutamise aluseks oli, õigeks osutub, siis kuuluvad maksuvahed tasumisele võrdsetes osades järgmiselt: 1930. ja 1931. a. a. maksuvahe — 1933. ja 1934. aastatel, 1932. a. maksuvahe — 1935. ja 1936. aastatel.

Samal alusel kuulub tasumisele maksuvahe, mis esialgse hindamise ebaõigsuse tõttu 1931. ja 1932. a. a. vähem määratud.

Ülekandmistega seotud arvestused teostatakse vallavalitsuste poolt.

SELETUSKIRI.

15. detsembril 1931. a. andis Riigikogu rkl. L. Johanson'i ettepanekul eelnõu tagasi rahaasjanduse komisjonile kaalumiseks omavalitsuste eelarvete seisukohalt.

Komisjon kuulas ära eelnõu kohta Maaomavalitsuste Liidu esindaja arvamuse, kes seletas, et kinnisvaramaksu alandamine tooks omavalitsustele tõsiseid raskusi eriti jooksva eelarve-aastal, kuna omavalitsuste tulud kinnisvaramaksust väheneks maavalitsuste osas Kr. 220.000 ja vallavalitsuste osas — Kr. 110.000 võrra.

Sarnast suurt puudujääki ei suutvat maaomavalitsused kulude kärpimisega katta, vaid selleks peaks riik abi andma. Vabariigi Valitsuse esindaja esitas komisjonile järgmise kalkulatsiooni: omavalitsuste osa kinnisvaramaksust on — maavalitsustel Kr. 800.000 ja vallavalitsustel Kr. 400.000 aastas. Selle maksu 20% võrra vähendamise tagajärjel väheneks maavalitsuste osa Kr. 160.000 võrra, valdade osa — Kr. 80.000 võrra aastas. Kuna tänava-aastast kinnisvara maksu senini juba laekunud üle 50%, siis jaguneks maaomava-

litsuste ülalühendatud puudujäägi katmine kahe aasta peale. Seega oleks puudujääk keskmiselt Kr. 8.000 iga maavalitsuse ja Kr. 100 iga valla kohta. Valitsuse esindaja leidis, et sarnases ulatuses kinnisvaramaksu vähendusest tekkiva puudujäägi katmine ei võiks maaomavalitsustel ülejõu käia. Selleks võiks tarvitada metsahindade alandamise tagajärjel küttematerjali kulude alal tekkivaid krediidi ülejääke, millele liiksks tarviduse korral tuleks ka palkasid kärpida.

Eelmisi seletusi ära kuulunud komisjon otsustas esitada maal asuvate kinnisvarade maksu alandamise seaduse Riigikogule vastuvõtmiseks ühes järgmise soovivaldusega:

Riigikogu avaldab soovi, et Vabariigi Valitsus leiaks abinõusid valla- ja eriti maaomavalitsuste eelarvete võimalikkude puudujääkide katmiseks.

423.

Riigikogu liikmete J. Loosalu' ja G. Lorenz'i ettepanek.

MAAL ASUVATE KINNISVARADE KINNISVARAMAKSU SEADUSE TÄIENDAMISE SEADUS.

Seadus liikumata varanduste maksu kohta maal (RT 18/19 — 1920, 57 — 1930 ja 59 — 1931) § 4 muudetakse ning pannakse maksma järgmises redaktsioonis:

§ 4. Kinnisvaramaksu võetakse maadelt Väljaspool linnu ja aleveid asuvate kinnisvarade hindamise seaduse (RT 27 — 1923, 67 — 1924, 23 — 1927, 57 — 1930 ja 62 — 1930) põhjal hinnatud puhaskasu alusel.

Seal, kus nimetatud seaduse järgi pole hindamisi veel teostatud, võetakse maksu 4. juuni 1901. a. Liivi kubermangu kinnisvarade hindamise seaduse (VSKK 1901. a. nr. 69, art. 1392) põhjal arvatud puhaskasu järgi. Väljaspool linnu ja aleveid asuvate kinnisvarade hindamise seaduse põhjal hindamisele kuuluvad üksikute maade valdused või nende osad, mis senini hindamata, maksustatakse kõlbliku maa pindala järgi.

Kinnisvaramaksu võetakse: hinnatud maadelt 12 senti puhtakasurublalt, senini hindamata maadelt 30 senti põllu ja metsamajanduslikult kasutatud maa hektaarilt.

Saaremaal senini hindamata, kuid väljaspool linnu ja aleveid asuvate kinnisvarade hindamise seaduse alusel hindamisele

kuuluvatelt üksikute maade valdustelt või nende osadelt võetakse kinnisvaramaksu 12 senti hektaarilt alates 1. jaanuarist 1931.

Kui selgub, et kinnisvaramaksu määramise aluseks olnud hindede ebaõigsuse tõttu on tasutud maksu rohkem, kui ümberhinde alusel kuulus tasumisele 1931. a. ja järgnevate aastate eest, siis kantakse ülemäära tasutud maks maksukohuslase järgnevate aastate maksu arvele või kui ta järgnevatel aastatel ei kuulu maksustamisele selle maksuga, — makstakse temale tagasi.

SELETUSKIRI.

Eelmise valitsuse poolt esitatud riigi 1931/32. a. eelarve kava näitas, et kinnisvaramaksude üldsumma maal ei tõuse, kuna kalkuleeritud oli koguni eelmisest aastast vähem summa. Praeguse valitsuse ajal vastuvõetud eelarvest aga selgus, et maks uue hindamise alusel klassitatud maadel on tuntuvalt tõusnud. Kuna kinnisvaramaksu suurenemine tõstab maksukoormat ka omavalitsuse kasuks, samuti selle järgi määratakse teised kohustused ja maksud, siis toob see kaasa üldise maksukoorma suurenemise maal. See ei ole kuidagi lubatud praegu, kus põllumajandus eriti raskest kriisi üle elab põllusaaduste hindade languse tagajärjel.

Maksud maal peaksid alanema, aga mitte tõusma. Et ebaõiget seisukorda lahendada, esitati Põllumeeste, asunike ja väikemaapidajate koonduse Riigikogu rühma liikmete poolt Riigikogule vastuvõtmiseks maal asuvate kinnisvarade maksu alandamise seaduseelnõu juba Riigikogu möödunud istungjärgul. See ettepanek lükati aga Riigikogu enamuse poolt tagasi. Maksu alandamise ettepanek tehti ka Riigikogus vastava seaduse muutmise arutamise puhul, möödunud istungjärgul, kuid jällegi lükati tagasi koalitsiooni erakondade poolt. Viimasel ajal on aga talusaaduste hinnad veelgi langenud ja maksude alandamise tarvidus tunduvalt suurenenud. On täiesti lubamata jätta järgmiseks maksuaastaks maksud endisele kõrgusele. On vajalik ette võtta üldine maksude alandamine, eriti aga maal asuvate kinnisvarade maksu alal. Selleks on praegu õige aeg eriti seetõttu, et käsil on järgmise aasta eelarve koostamine.

Talumajanduse saaduste hindasid arvestades, oleks vaja kinnisvaramaks maal puhtakasurublalt 21 sendilt alandada 12 sendile ja seni hindamata maadelt 50 senti hektaarilt alandada 30 sendile.

Erilises olukorras on veel Saaremaa, kus

seni hindamata maade kohta hakkas maksimaalne üldine 50-sendiline maks hektaarilt. Saaremaa maad keskmiselt on aga hoopis vähem viljakad, kui mujal. Pealegi on Saaremaal suurem osa talumaadest tarvitusel karjamaadena ja kultiveerimata heinamaana, mistõttu 50-sendiline maks hektaarilt on liiga kõrge. Seepärast on tarvilik maal asuvate kinnisvarade kinnisvaramaksu Saaremaal vähendada 50 sendilt 12 sendile hektaari kohta seni hindamata maadelt. See vähendatud norm peaks maksma tagant järele ka 1931. maksuaasta kohta. Enammakstud summad tuleksid Saaremaal tagasi maksta käesoleva seaduse alusel.

424.

Üldkomisjoni ettepanek.

MAASEADUSEGA VÕORANDATUD MAADE PEALE KINNISTATUD HÜPOTEEKIDE KUSTUTAMISE SEADUS.

§ 1. Käesoleva seaduse jõusse astumisel loetakse kinnistusraamatutest kustunuks kõik Maaseadusega võorandatud ja Eesti Vabariigi nimele kinnistatud maade peale enne 25. okt. 1919. a. ingrosseeritud hüpoteegid. Kustutamise kohta kantakse ilma poolte avalduseta ja võladokumentide esitamiseta kinnistusregistrisse vastav märkus Kohtu- ja siseministri poolt kinnitatud vormi järgi.

Kinnistusjaoskonnad saavad Eesti Maapangale väljavõtteid kinnistusregistritest kustutatud hüpoteekide kohta hiljemalt kuue kuu jooksul, arvates käesoleva seaduse jõusse astumise päevast. Need väljavõtteid on vabad kõigist maksudest ja antakse välja tasuta.

§ 2. Kustutatud hüpoteekidega kindlustatud võlg tasutakse Eesti Maapanga poolt, kes toimib riigi esindajana, käesoleva seaduse §§ 3 ja 4 ettenähtud alustel.

§ 3. Eesti Maapank avaldab kuulutusega Riigi Teatajas kinnistusüksuste nimekirjad, millede peale ingrosseeritud hüpoteegid käesoleva seaduse § 1 põhjal kustunuks loetud ja kutsub võladokumentide pidajaid üles kuue kuu jooksul, arvates nimekirja avaldamise päevast, esitama vastavad dokumendid Eesti Maapangale väljamaksmiseks, hoiatusega, et esitamata dokumentide järgi saada tulevad summad maksetakse Tallinna-Haapsalu Rahukogu deposiiti, millega võlg tasutuks tunnustatakse ja et protsentide maksmine nende

järele lõpetatakse, arvates kuulutuses määratud tähtaja möödumise päevast.

Kuulutuse avaldamisega loetakse nimekirjas tähendatud kinnisvarade peale enne 25. okt. 1919. a. ingrosseeritud võlad ülesõelduks. Esitatud võla dokumentide järgi saada tulevad summad maksetakse välja § 4 ettenähtud korras ja alustel hiljemalt kahe kuu jooksul, arvates esitamise päevast. Summad esitamata võladokumentide järgi maksab Eesti Maapank Tallinna-Haapsalu Rahukogu deposiiti, kust need väljamaksetakse võladokumentide esitamisel kolme aasta jooksul, arvates deposiiti maksmise päevast. Summad, mis selle tähtaja jooksul väljavõtmata jäetud, lähevad riigi kasuks.

§ 4. Eesti Maapank, võrreldes esitatud dokumente kinnistusjaoskonnast saadud andmetega, teeb iga üksiku hüpoteegi järgi väljamaksmisele kuuluva summa kindlaks maksvate seaduste (RT 30/31 — 1919. a. avaldatud Määrus väljamaa rahade asjus, § 6) alusel ja tasub võla asunduskapitali summadest. Algvõlaga koos tasutakse ka maksmata võlaprotsendid, kui nende nõudmine ei ole aegunud BES § 3636 põhjal.

SELETUSKIRI.

Üldkomisjon pikendas eelnõu § 3 ettenähtud nõuete kustunuks lugemise tähtaega kuue kuu pealt kolme aastani. Pikemat tähtaega ei arvanud üldkomisjon tarvilikuks määrata, kuna juba 1925. aastast saati võlausaldajatel teada oli võõrandatud maid koormavate hüpoteekarvõlgade riigi kanda võtmine ja neil kogu selle aja jooksul võimalik oli Põllutöoministeeriumi kaudu võlgade tasumiseks tarvilikke summasid kätte saada.

Et eelnõus tähendatud võlgade kustutamise kord võimalikult vähe erineks üldisest korrast, leidis üldkomisjon tarvilikuks muuta § 3. ka selles osas, mis puutub esitamata võladokumentide järele saada tulevate summade sissemaksmissesse ja määras, et sarnased summad maksab Maapank Tallinna-Haapsalu Rahukogu deposiiti, kust need välja maksetakse võladokumentide esitamisel.

Muus osas ühineb üldkomisjon Vabariigi Valitsuse poolt esitatud eelnõuga ja seletuskirjas ettetoodud põhjendustega.

425.

Redaktsiooni komisjoni ETTEPANEK.

(Pealkiri vt. lisa nr. 424.)

Redaktsiooni komisjon paneb Riigikogule ette, võtta vastu „Maaseadusega võõrandatud maade peale kinnistatud hüpoteekide kustutamise seaduse“ lõplik redaktsioon Riigikogu poolt III lugemisel vastuvõetud kujul järgmistele muudatustega:

1. Pealkiri võtta järgmiselt: „Maaseadusega võõrandatud maadele kinnistatud hüpoteekide kustutamise seadus“.

2. § 1 teise lõike eelviimne sõna „välja“ kustutada.

3. § 2 võtta järgmiselt: „§ 2. Kustutatud hüpoteekidega kindlustatud võla tasub Eesti maapank, kes toimib riigi esindajana käesoleva seaduse §§ 3 ja 4 ettenähtud alustel.“

4. § 3 algus võtta järgmiselt: „§ 3. Eesti maapank avaldab kuulutusega Riigi Teatajas kinnistusüksuste nimekirjad, millele ingrosseeritud hüpoteegid loetakse kustutatuks käesoleva seaduse § 1 põhjal, ja kutsub võladokumentide pidajaid esitama kuue kuu jooksul, arvates...“

426.

Rkl.-te A. Lauri, Jakob Saare, A. Kornell'i ja G. Lorenz'i ettepanek.

MAAVALITSUSTE JA MAAVOLIKOGUDE KAOTAMISE SEADUS.

§ 1. Maavalitsused ja maavolikogud kaotatakse, arvates 1. aprillist 1933. Nende ülesanded lähevad üle valla- ja alevi-omavalitsustele ning valitsuseasutustele.

SELETUSKIRI.

Pikemat aega on päevakorral meie maavalitsuste reformi küsimused. Põhipaneva tähtsusega on, kas meie oma maa omavalitsused kujundame ühe- või mitmeastmelised. Seniste maavalitsuste olemasolu pole suutnud õigustada kaheastmelist maavalitsust. Sellepärast tuleks kindla süsteemi loomiseks maavalitsuste ja maavolikogude saatus lõplikult otsustada. Käesolev seaduseelnõu on raamiseadus, mis kindlaks määrab, et maavalitsused ja maavolikogud kaovad, arvates 1. aprillist 1933. Selleks ajaks peab lahendama eriseadus või Vabariigi Valitsuse elluviimise määrus seniste

maavalitsuste ülesannete täpse jaotuse valdade ja alevite ning valitsuseasutuste vahel. Küsimuse otsustamine raamiseadusega on vajalik sellepärast, et asja lahendamine muidu paigalt ei nihku. Tähtaeg 1. aprill 1933 on võetud eeldusel, et siis meil enam vajalik ei oleks kulukaid maavolikogu valimisi korraldada. Siis lõpeb ka maakondade eelarve aasta.

427.

Üldkomisjoni ettepanek.

MAKSUSTAMISKORRALDUSE SEADUS.

1. o s a.

Maksudevalitsuse ja maksukaebasutuste korraldus.

1. peatükk.

M a k s u d e v a l i t s u s.

§ 1. Maksudevalitsus teostab maksustamist maksudevalitsuse direktori üldisel juhtimisel, korraldusel ja järelevalvel maksu- ja tolliinspektorite kaudu.

§ 2. Maksu- ja tolliinspektorite asukohad, nende tegevuspiirkonnad või erialad määrab Majanduseminister ja avaldab Riigi Teatajas.

§ 3. Maksu- või tolliinspektori äraolekul ning juhtudel, kui inspektor seaduslikkudel põhjustel ei või võtta osa asjade arutamisest ja otsustamisest, täidab inspektori kohuseid tema juurde määratud abiinspektor või viimase puudumisel maksudevalitsuse direktori poolt selleks eriti määratud ametnik.

Muudel juhtudel võib inspektor panna maksudevalitsuse direktori nõusolekul maksustamise teostamise inspektori eest abiinspektori peale kas inspektori tegevuspiirkonna mõnes osas või üksikute maksude alal.

§ 4. Tollimaksude alal võib inspektor panna kaupade revideerimist ja tollimaksude määramist abiinspektorite asemel tollirevidentide peale, kui seda nõuab tolli laialdane tegevus.

Järelevalve teostamise korras võib maksudevalitsuse direktor volitada ka temale alluvaid ametnikke üksikutel juhtudel määrama tollimakse.

Ametnikud, kellele eelmiste lõigete põhjal on tehtud ülesandeks tollimaksude määramine, toimivad maksu määramisel inspektorile ettenähtud eeskirjade järgi.

§ 5. Ametnikkude määramisel maksustamise alal eriteadmisi nõudvatele ametikohtadele nõutakse neilt katsete õiendamist Majanduseministri poolt määratud kava järgi.

§ 6. Reisijate kraami ja Majanduseministri poolt eriti määratud kaupade läbilaskmist tollipiirist ja sellega ühenduses olevate tolli- ja muude maksude võtmist Majanduseminister võib kokkuleppel vastavate ministritega, panna ka teiste ametkondade asutuste ja ametnikkude peale. Nende ülesannete teostamisel nimetatud asutused ja ametnikud täidavad Majanduseministri ja maksudevalitsuse direktori korraldusi ühistel alustel vastavate tolliametnikkudega.

§ 7. Tulu- ja ärimaksude määramine ja vastulausete otsustamine nende maksude alal kuulub tulu- ja ärimaksu komisjonidele.

Iga maksuinspektori tegevuspiirkonnas asutatakse vähemalt üks ärimaksu ja üks tulumaksu komisjon.

Tulumaksu komisjone võib asutada kas eraldi linna või maa jaoks, või ühiselt linna ja maa jaoks. Vastavalt sellele kannavad komisjonid kas linna-, maa- või segakomisjoni nimetust.

Majanduseministril on õigus suurendada komisjonide arvu, kui seda nõuab töö rohkus.

§ 8. Ärimaksu komisjon koosneb esimehest ja kahest kaasistujast. Komisjoni esimeheks on maksuinspektor või § 3 ettenähtud juhtudel — abiinspektor või maksudevalitsuse direktori poolt selleks eriti nimetatud ametnik.

Kaasistujad kõigisse ärimaksu komisjonidesse ja nende asetäitjad nimetab kaubandus-tööstuskoda nende kodanikkude seast, kes vastavad Kaubandus-tööstuskoja seaduse § 10 ja § 17 teise lõike nõuetele, selle muudatusega ja täiendusega, et nad:

- 1) on vähemalt 30-aastat vanad;
- 2) pole karistatud käesoleva seaduse § 146 põhjal;
- 3) on elanud vähemalt 2 aastat vastavas maksuinspektori tegevuspiirkonnas.

§ 9. Tulumaksu komisjon koosneb esimehest ja kolmest kaasistujast. Komisjoni esimeheks on maksuinspektor või § 3 ettenähtud juhtudel — abiinspektor või maksudevalitsuse direktori poolt selleks eriti nimetatud ametnik.

Ühe kaasistuja ja ta asetäitja nii linna-, maa-, kui segakomisjonidesse määrab kaubandus-tööstuskoda kodanikkude seast, kes vastavad eelmise (8) paragrahvi

nõuetele ning kes maksavad tulumaksu äritulude alusel.

Teise kaasistuja ja ta asetäitja maavõi segakomisjonidesse määrab põllutöökojda kodanikkude seast, kellel on õigus võtta osa põllutöökoja valimistest ja kes vastavad § 8 teise lõike punktide 1—3 nõuetele ning maksavad tulumaksu põllupidamisest saadud tulude alusel.

Kolmanda kaasistuja ja ta asetäitja maakomisjonidesse valib vastav maavolikogu kodanikkude seast, kellel on hääleõigus Riigikogu valimistel ja kes vastavad § 8 teise lõike punktide 1—3 nõuetele ning maksavad tulumaksu kas palgatuludelt või vabakutselisest teenistusest saadud tuludelt.

Kolmanda kaasistuja segakomisjonidesse ja kaks kaasistujat linnakomisjonidesse valib selle linna volikogu, kus asub tulumaksu komisjon, kodanikkude seast, kellel on hääleõigus Riigikogu valimistel ja kes vastavad § 8 teise lõike punktides 1—3 nõuetele ning maksavad tulumaksu kas palgatuludelt, vabakutselisest teenistusest või kinnisvarade kasutamisest saadud tuludelt.

§ 10. Aruandvate ettevõtete tulu- ja ärimaksuga maksustamine pannakse ärimaksu komisjonide peale. Sel otstarbel täiendatakse ärimaksu komisjone kolmanda kaasistujaga, kelle ühes asetäitjaga määrab Majanduseminister ühistegeliste asutiste revisjoni liitude poolt esitatud kandidaatide hulgast, kellel on hääleõigus Riigikogu valimistel ja kes vastavad § 8 teise lõike punktides 1—3 tähendatud nõuetele.

§ 11. Kaasistujad maksukomisjonidesse (§ 7) nimetatakse üheks aastaks. Nad ei või olla ühtlasi maksupeakomitee liikmeiks. Kaasistujad peavad täitma oma kohuseid erapooletult, oma parema äratundmise ja teadmiste põhjal, ning kooskõlas seaduste ja määruste nõuetega. Enne ülesande täitmisele asumist annab kaasistuja või ta asetäitja allkirja komisjoni esimehe juures selle kohta, et ta kohustab hoidma saladuses kõiki temale teatavaks saanud andmeid.

§ 12. Kui kaasistuja või asetäitja korralikult ei täida oma ülesandeid või rikub seaduse või määruse nõudeid, vaatamata esimehe korduvatele hoiatevetele, siis on Majanduseministril õigus nõuda uue kaasistuja või asetäitja määramist. Ei määra selleks õigustatud asutus seatud tähtajal uut kaasistujat, siis määrab selle Majanduseminister § 8 või § 9 tähendatud tingimustele vastavate kodanikkude seast.

§ 13. Maksukomisjoni istungi aja ja päevakorra määrab komisjoni esimees ja

teatab sellest komisjoni kaasistujatele vähemalt 3 päeva enne istungpäeva.

Komisjon on otsusevõimeline, kui on koos:

1) kolmeliikmelises komisjonis — kõik liikmed;

2) neljaliikmelises komisjonis vähemalt 3 liiget, nende seas esimees või ta asetäitja.

Komisjon otsustab küsimusi lihthälte-enamusega. Hälte poolekslangemisel otsustab esimehe hääle. Komisjoni otsuse täitmine, millega pole nõus komisjoni esimees, jäetakse seisma ja asi saadetakse 7 päeva jooksul otsustamiseks maksupeakomiteele.

§ 14. Asjaajamine ja asjade ettekandmine maksukomisjonis on esimehe ülesanne.

§ 15. Maksukomisjoni kaasistujaile võib maksta päeva- ja sõiduraha Majanduseministri poolt kinnitatud määral ja korras.

§ 16. Vabariigi Valitsusel on õigus, Majanduseministri ettepanekul panna omavalitsuste peale üksikute riigimaksude vastuvõtmise. Selle ülesande täitmise kohta esitavad omavalitsused aruanded Majanduseministeeriumile viimase poolt määratud korras ja tähtaegadel.

§ 17. Majanduseministri esindajatel on õigus revideerida omavalitsuseasutustes riigimaksude vastuvõtmise kohta peetavaid raamatuid, kviitungeid ja muid dokumente ning riigimaksu summade kassaseisu. Omavalitsuse arvepidamises riigimaksude alal ilmsikstulnud puudustest, kui neid ei kõrvaldata revideerija nõudel, samuti ka ilmsikstulnud kuritegelistest asjaoludest, teatab revideerija omavalitsuse järelevalveasutusele.

Ettenähtud tähtajaks üleandmata riigimaksu summad ühes 12%-lise viivitushagaga nõutakse sisse vastavalt omavalitsuseasutuselt või peetakse kinni sellele omavalitsusele minevatest riigimaksu summadest.

2. peatükk.

K a e b e a s u t i s e d m a k s u d e a l a l.

§ 18. Majanduseministeeriumi juures asuvad:

1) tollipeakomitee — kaebuste otsustamiseks tollimaksude ja kaupade tollipiirist läbilaskmisel võetavate muude maksude alal;

2) maksupeakomitee — kaebuste otsustamiseks muude maksude ja trahviasjade alal.

§ 19. Tollipeakomitee koosneb esimehest, ühest alalisest liikmest, ühest Majanduseministeeriumi, ühest maksudevalitsuse ja ühest kaubandus-tööstuskoja esinajast.

Tollipeakomitee esimeheks on Majanduseministri abi; asetäitja temale määrab Majanduseminister.

Tollipeakomitee alalise liikme ja ta asetäitja määrab Majanduseminister kõrge- ma haridusega isikute seast, kes on omandanud erilise vilumuse tolliseaduste ja tollitariifi käsitlemiseks.

§ 20. Maksupeakomitee koosneb kahest alalisest ja ühest ajutisest liikmest.

Kaks alalist liiget määrab ametisse Vabariigi Valitsus õiguse või majanduseteadusliku haridusega isikute seast, kes on omandanud vilumuse maksuseaduste käsitlemiseks kohtu- või administratiivteenistuses ja kes on vähemalt 30 aastat vanad.

Ühe alalistest liikmetest määrab Vabariigi Valitsus maksupeakomitee esimeheks. Esimehe asetäitjaks on teine alaline liige.

§ 21. Ajutise liikmena kuuluvad maksupeakomitee koosseisu: ärimaksuasjade arutamisel ja otsustamisel — ärimaksu- maksjate esindaja, tulumaksuasjade arutamisel ja otsustamisel — tulumaksu- maksjate esindaja, kõigi muude asjade arutamisel ja otsustamisel — Majanduseministri esindaja.

Ärimaksu maksjate esindaja ja ta asetäitja nimetab Vabariigi Valitsus kaubandus-tööstuskoja poolt Majanduseministri kaudu esitatud neljast kandidaadist, kes vastavad § 8 ettenähtud tingimustele.

Tulumaksu maksjate esindaja ja ta asetäitja nimetab Vabariigi Valitsus kahest linnade- ja kahest maaomavalitsuste liidu poolt Majanduseministri kaudu esitatud kandidaadist, kes vastavad § 9 kolmanda või viienda lõike nõuetele.

Majanduseministri esindaja määrab Majanduseminister neist Majanduseministeeriumi kõrgematest ametnikkudest, kellel on õiguse- või majanduseteaduslik haridus.

Ajutised liikmed ja nende asetäitjad määratakse kaheks aastaks.

§ 22. Tolli- või maksupeakomitee tegevust juhib komitee esimees. Esimehe äraolekul, samuti juhul, kui esimees ei või seaduslikkudel põhjustel võtta osa komitee istungist, täidab ta kohuseid esimehe asetäitja.

§ 23. Tolli- või maksupeakomitee kutsub kokku komitee esimees, kes määrab kindlaks istungil arutusele tulevad asjad. Istung on otsusevõimeline, kui on koos: tollipeakomitees — vähemalt 3 liiget, nen-

de seas esimees või ta asetäitja, ja maksupeakomitees — kõik liikmed.

§ 24. Juhul, kui maksupeakomitee alaline liige ei saa võtta osa istungist, siis asendab teda Kohtu- ja siseministeeriumi kodifikatsiooni osakonna liige Kohtu- ja siseministri määramisel.

Kui ajutine liige ei saa võtta osa istungist, siis kutsutakse ta asemele asetäitja.

§ 25. Asjade ettekandjaks tollipeakomitees on alaline liige või kui ta ei saa võtta osa peakomitee istungist, — ta asetäitja.

Asjade ettekandjaks maksupeakomitees on üks komitee alalistest liikmetest.

Protokollipidajad komiteedes määratakse Majanduseministeeriumi ametnikkudest.

2. o s a.

Maksustamistoimetused.

1. peatükk.

Maksustamisasjade alluvus.

§ 26. Maksustamine tulumaksuga kuulub sellele tulumaksu komisjonile, kelle tegevusepiirkonnas maksukohuslane alaliselt elab.

Kui maksukohuslane on muutnud oma alalise elukohta maksustamise toimetamise kestvusel, siis kuulub maksustamine sellele komisjonile, kelle tegevusepiirkonnas oli maksukohuslase elukoht ajal, mis oli määratud maksustamistoimetuse alguks.

Kui maksukohuslasele pole Eestis alalist elukohta, siis kuulub maksustamine tulumaksuga sellele tulumaksu komisjonile, kelle tegevusepiirkonnas asub koht, kust on saadud tulu.

§ 27. Juriidilise isiku maksustamisel tulumaksuga loetakse ta alaliseks asukohaks § 26 esimese lõike kohaldamisel juriidilise isiku juhatuse asukoht või välismaiste juriidiliste isikute suhtes nende täisvolilise esindaja vastava seaduse põhjal teatatud elukoht.

§ 28. Kui maksustamine kuuluks mitmele komisjonile (§ 26) siis võib maksukohuslane valida, missugune neist komisjonidest teda maksustab.

Kui maksukohuslane ei kasuta valikuõigust määratud tähtajaks, siis on maksudevalitsuse direktoril õigus määrata komisjon, millele kuulub maksustamise teostamine.

§ 29. Äri- ja muude äritegevuse alusel võetavate maksudega maksustamine kuulub sellele ärimaksu komisjonile, kelle tegevu-

sepiirkonnas asub äriettevõtte, mis vastava seaduse järgi allub maksustamisele, kui võrd see ei järeldu teisiti § 32.

§ 30. Kinnisvaramaksu ja muude kinnisvarade alusel võetavate maksudega maksustamine kuulub sellele inspektorile, kelle tegevusepiirkonnas asub kinnisvara, kui Majanduseminister ei otsusta teisiti (§ 37).

§ 31. Aktsiisivalvele alluvate ettevõtete ja aktsiisimaksude tasumise järelevalve kuulub sellele inspektorile, kelle tegevusepiirkonnas asub ettevõtte.

§ 32. Kaupade läbilaskmine tollipiirist, samuti maksustamine tolli- ja teiste maksudega, mida võetakse kaupade läbilaskmisel tollipiirist, kui ka tollinõuete täitmise järelevalve kuulub sellele inspektorile, kelle tegevusepiirkonnas asuvad kaupade ja reisijate tollipiirist läbilaskmise kohad.

§ 33. Aktsiisi- ja tollimaksude tasumise järelevalvet väljaspool aktsiisivalvele alluvaid ettevõtteid ja tollivalvete alluvat piirkonda asuvate kaupade suhtes teostab iga inspektor oma tegevusepiirkonnas.

§ 34. Pärandusemaksu tasumise järelevalve, samuti seadustes ettenähtud juhtudel, pärandusemaksu määramine kuulub sellele inspektorile, kelle tegevusepiirkonnas oli pärandusejätja viimne elukoht.

Oli pärandusejätja viimne elukoht välismaal, siis kuulub maksustamine sellele inspektorile, kelle tegevusepiirkonnas asub pärandusevara.

Oli pärandusejätjal päranduse avane-mise momendil mitu elukohta või käesoleva paragrahvi teises lõikes ettenähtud juhul — pärandusevarad asuvad mitme inspektori tegevusepiirkonnas, siis määrab maksudevalitsuse direktor, kellele neist inspektoritest kuulub maksustamine.

§ 35. Kinnistumaksude tasumise järelevalvet teostab see inspektor, kelle tegevusepiirkonnas asub kinnisvara, mille kohta tehtud akt kuulub kinnistamisele.

§ 36. Tempelmaksu tasumise järelevalvet teostab iga maksu- või tolliinspektor oma tegevusepiirkonnas.

§ 37. Käesoleva seaduse § 2 täitmiseks on Majanduseministril õigus panna üksikute maksude määramise või võtmise kui ka üksikute maksude tasumise järelevalve kas terves riigis või teatud piirkonnas, tollimaksude alal — teatud kaupade läbilaskekohtadel, eriliste maksu- või tolliinspektorite peale, vabastades kohalikud inspektorid neist ülesannetest.

§ 38. Inspektorite või komisjonide vahel tekkinud vaidlused maksustamise ja järelevalve alluvuse küsimustes otsustab maksudevalitsuse direktor.

2. peatükk.

T a a n d a m i n e.

§ 39. Ametnik, maksu- või tollipeakomitee või maksukomisjoni liige peab taanduma:

1) asjas, mis puudutab teda ennast, ta abikaasat, sugulasi ülenevas või alanevas joones või sugulasi küljjoones kuni neljanda astmeni või hõimlasi kuni teise astmeni, samuti isikut, kelle teenistuses ta seisab;

2) asjas, mis puutub ta eestkostmisel või hooldamisel olevatesse isikutesse, ta kasulapsesse või kasuvanemasse;

3) asjas, milles ta oli või on asjaosalise seaduslik esindaja või volinik;

4) asjas, millest on huvitatud ta ise või isik, kelle volinikuks või esindajaks ta oli või on, või kes on temaga punktides 1 ja 2 nimetatud vahekorras;

5) asjas, mille järgi tema vastu on alatud distsiplinaar- või kriminaaltoimetus.

Eelmise lõike eeskirjad on maksvad niihästi maksustamisel kui ka sellega ühenduses seisvate asjade ettevalmistusel ja järelevalvel ning maksuasjus tõstetud kaebuste arutamisel ja otsustamisel. Taandumise järele valvab taandatava ülemus, peakomitees ja komisjonides — esimehed.

§ 40. Asjaosaline võib nõuda § 39 tähendatud põhjustel ametniku, maksu- või tollipeakomitee või maksukomisjoni liikme taandamist enne kui ametnik, peakomitee või komisjon võtab arutusele ta asja.

Hiljem võib asjaosaline nõuda taandamist ainult siis, kui taandamise põhjus tekib pärast eelmises lõikes määratud tähtaega.

Taandamist palujalt võidakse nõuda taandamise põhjuste tõestamist.

§ 41. Taanduva või taandatava ametniku, peakomitee või komisjoni liikme kohuseid täidab asetäitja. Kui asetäitjat ei ole või kui asetäitja samuti peab taanduma, siis teatatakse taandumisest asutusele, kellest oleneb taandunule asetäitja määramine.

3. peatükk.

M a k s u s t a m i s e t o i m e t a m i s e k o r d.

1. jagu.

Maksustamiseks vajalikkude andmete hankimine ja kontrollimine.

§ 42. Inspektorid on õigustatud nõudma kõigilt isikuilt või nende seaduslikkudelt esindajatelt tarvilikke teateid, nimetatud isikute maksukohusluse kindlakstege-miseks ja maksu määramiseks. Teateid

võib nõuda ka neilt, kelle maksukohustus on ainult arvatav.

Eelmises lõikes nimetatud isikute äraolekul võib nõuda teateid ka nende isikute esindajatelt, kuivõrd nõutavad teated puutuvad nende valitsemisel olevatesse varadesse ning tuludesse.

§ 43. Kui eelmises (42) paragrahvis tähendatud teadete andmiseks pole nähtud ette teisi tähtaegu eriseadustes, siis esitatakse teated 2 nädala jooksul, arvates nõude saamise päevast.

Teated antakse vormide järgi, kui need on pannud maksma maksudevalitsuse direktor.

§ 44. Perioodiliselt võetavate maksude alal võib Majanduseminister kohustada § 42 nimetatud isikuid esitama inspektoritele üldisi tähtajalisi teateid, mis on vajalikud nende isikute maksukohuluse, elukohtade, tuluallikate ja maksustamisaluste kindlakstegemiseks.

Eelmises lõikes ettenähtud nõuded teadete esitamiseks kuulutatakse Riigi Teatajas hiljemalt üks kuu enne teadete esitamiseks määratud tähtaega.

Samas korras määrab Majanduseminister, missuguseid üldisi teateid ja dokumente peavad esitama maksukohuslased aktsiisi- ja tollimaksude määramise otstarbel või kaupade tollipiirist läbilaskmisel.

§ 45. Inspektor võib nõuda ajal algatusel või maksukohuslase palvel riigi- ja omavalitsuseasutustelt, samuti muudelt asutustelt ja isikutelt kirjalikke teateid temale teadaolevate asjaolude kohta, mis tähtsad inspektori poolt nimetatud isikute või ettevõtete maksukohuluse ja maksustamisaluste kohta käivate andmete kontrollimiseks.

Krediidiasutustelt võib nõuda eelmises lõikes nimetatud teateid, kui need puutuvad nende asutuste klientidesse ja viimaste varadesse ning tuludesse, Majanduseministri erilisel loal, kuivõrd eriseadustest ei järeldu teisiti.

Teated tulevad anda 2 nädala jooksul, arvates nõude saamisest.

Teadete andja võib inspektori nõusolekul anda nõutud teateid ka suusõnal maksuasutuses. Suusõnaliste teadete kohta koostatakse protokoll, millele kirjutavad alla teadete andja ja inspektor või tema eest vastav ametnik.

§ 46. Perioodiliselt võetavate maksude alal võib Majanduseminister kohustada eelmise (45) paragrahvi esimeses lõikes tähendatud asutusi ja isikuid esitama inspektoritele üldisi tähtajalisi teateid neile teadaolevate asjaolude kohta, mis on vaja-

likud teiste isikute või ettevõtete maksukohuluse, elu- või asukoha ja tuluallikate kindlakstegemiseks või nende asjaolude kohta käivate andmete kontrollimiseks. Teadete esitamist võib nõuda maksmapandud teatelehtedel.

Eelmises lõikes ettenähtud nõuded teadete esitamiseks kuulutatakse Riigi Teatajas hiljemalt üks kuu enne teadete esitamiseks määratud tähtaega.

Krediidiasutistelt võib nõuda käesoleva paragrahvi esimeses lõikes nimetatud teateid ainult vastavate maksuseaduste põhjal.

Missuguseid teateid üldiselt võib nõuda kõrvalistelt isikutelt tolli- ja aktsiisimaksude alal, määratakse vastavates maksuseadustes.

§ 47. Eelmistes (45 ja 46) paragrahvides ettenähtud teadete andmisest võivad keelduda:

1) selle isiku abikaasa, kelle kohta teateid nõutakse, samuti ta ülenevad ja alanevad sugulased, eestkostevõi hoolealused ja küljjoones sugulased ning hõimlased kuni teise astmeni;

2) need, kes teenivad isiku juures, kelle kohta nõutakse teateid;

3) arstid ja advokaadid, kui nõutud teated on usaldatud neile nende kutseülesannete täitmisel;

4) vaimulikud, kui nõutud teated on usaldatud neile vaimulikkude ülesannete täitmisel.

Peale selle võivad keelduda teadete andmisest riigiteenijad, kui teadete andmine pole kooskõlas saladuste hoidmise kohusega, kui ka teised isikud, kui nõutud teadete avaldamine on keelatud neile seadusega.

§ 48. Maksuseaduste nõuete täitmise järelevalve teostamiseks, §§ 42 ja 44 nimetatud teadete kontrollimiseks ja muude maksustamiseks tarvilikkude teadete hankimiseks ning hindamiste toimetamiseks on inspektorid ja nende volitusel ka neile alluvad ametnikud õigustatud toimetama ülevaatusi kohapeal, samuti vaatlema äri- ja arveraamatuid ning dokumente kõigis kaubandus- ja tööstusettevõtetes, mis kuuluvad isikule, kelle asjas on vajalik ülevaatus. Ülevaatus juurde võib ülevaataja ametnik kui ka maksukohuslane kutsuda tunnistajaid.

Eelmises lõikes ettenähtud vaatlusi võib toimetada ka maksudevalitsuse direktor ja tema volitusel maksudevalitsuse ametnikud, kuivõrd see on tarvilik inspektorite ja nende ülesandel teotsevate ametnikkude tegevuse kontrollimiseks.

Paragrahvides 45 ja 46 ettenähtud teadete saamiseks, kui neid teateid ei esitata,

samuti esitatud teadete kontrollimiseks on inspektor ja tema volitused temale alluvad ametnikud õigustatud vaatlema äri- ja arveraamatuid ning maksustamiseks vajalikke dokumente ka neis kaubandus- ja tööstusettevõtetes.

§ 49. Kohalikke ülevaatusi, samuti äri- ja arveraamatute ning dokumentide vaatlusi toimetatakse kohapeal harilikkudel töö- või äritundidel. Kui revideeritavad raamatud pole vajalikud ettevõttele jooksuks tarvitamiseks, siis võidakse nõuda nende esitamist ametiruumes. Vaatluse toimetajail on õigus teha tarvilikke väljavõtteid ja ära kirju raamatutest ning dokumentidest lisandamiseks asjatoimetusele.

§ 50. Ülevaatusi kohta koostatakse protokoll ülevaatusi kohal ja otsekohe pärast ülevaatusi lõppu. Protokollis tähendatakse: ülevaatusi koht, aeg ja ese; ülevaataja, teiste juuresolnud ametnikkude, tunnistajate ja asjaosaliste nimed; ülevaatusi käik ja tulemused; asjaosaliste ja tunnistajate seletused.

Protokollile kirjutavad alla ülevaatusi toimetanud ametnik, asjaosalised ja tunnistajad.

§ 51. Maksudevalitsuse ametikohtade erilised õigused salakaubaveo ja aktsiiside tolliseaduste rikkumise vastu võitlemiseks, samuti aktsiisivalve alla kuuluvate äri- ning tööstusettevõtete järelevalve teostamiseks määratakse eriseadustes.

§ 52. Inspektor võib omal algatusel või asjaosalise palvel kutsuda asjatundjaid arvamuse avaldamiseks küsimustes, mille arutamine või hindamine nõuab erilisi teaduslikke, tehnilisi, majanduslikke või kunstilisi teadmisi, samuti ka äri- ja arveraamatute revideerimiseks.

Asjatundjaks olemine on avalik kohustus, millest võib loobuda ainult mõjuvaid põhjusil. Asjatundja ei ole kohustatud ilmuma ülesannete täitmiseks kohta, mis asub ta elukohast kaugemal kui 15 kilomeetrit.

Asjatundjaile makstakse tasu ja sõiduraha Majanduseministri poolt määratud normide järgi.

§ 53. Asjatundjale tuletatakse meelde enne ülesande täitmisele asumist, et ta on kohustatud täitma tema peale pandavat ülesannet erapooletult, õiglaselt ja kooskõlas seaduste ja määruste nõuetega ning hoidma saladuses kõik temale ülesande täitmisel teatavaks saanud andmed.

Äri- ja arveraamatute, dokumentide ja ladude vaatlusel on asjaosalisel õigus taandada asjatundjaid, kellele ta ei pea võimalikuks usaldada oma ärisaladusi, kui ta

näitab, et selleks umbusuks on tal mõjuvaid põhjusi.

Peale selle maksavad asjatundjate kohta ka §§ 39—41 eeskirjad.

§ 54. Inspektor hoolitseb selle eest, et maksukohusluse kindlakstegemiseks ja maksu määramiseks vajalikud andmed oleksid küllaldased.

Teadete hankimisel §§ 45—46 korras kogub inspektor peale riigikassa huvides tähtsate andmete ka neid andmeid, mis kõnelevad maksukohuslase kasuks, kuivõrt nende andmete olemasolu ja asukoht on temale teada ja kuivõrt nende esitamine pole võimalik maksukohuslasele endal.

§ 55. Kui maksukohuslane toetub asjaoludele, mida on võimalik teha kindlaks kohtu- või valitsuseasutustes olevate ametlikkude dokumentidega, siis nõuab inspektor sealt nimetatud akti või vastavad väljavõtted, või vaatleb neid kohapeal, või annab maksukohuslasele sellekohase tunnistuse teatise saamiseks.

Kui dokumendi väljanõudmine tekitab asjatoimetuses viivituse, mida maksustamise huvides ei või lubada, siis võib inspektor asja otsustada dokumenti välja nõudmata.

§ 56. Kui inspektor leiab, et mõne temale teadaoleva olulise asjaolu kohta, mis on tähtis maksukohuslase huvides, pole esitatud tõendusi, siis ta teatab sellest maksukohuslasele, määrates temale tähtsate tõenduste esitamiseks, kui tähtsate määramine ei tekita asjas viivitust.

§ 57. Peale tõenduste, mille esitamine on kohuslik maksukohuslasele, võib ta esitada ka teisi kirjalikke tõendusi, mis puutuvad maksukohusluse selgitamise ja maksu määramisse. Samuti võib ta paluda kuulata ära asjatundjaid (§ 52).

§ 58. Kui maksukohuslase poolt nimetatud tõendus pole seadusega kooskõlas või asjaolu, mida tõendus peab selgitama, ei ole oluline asja otsustamisel või on juba küllalt selge, siis inspektor kõrvaldab seaduse tõenduse.

§ 59. Tollimaksu määramisel kaupade läbilaskmise puhul tollipiirist ei kohaldata §§ 48—50.

2. jagu.

Maksustamine, maksustamisotsus, vastulaused.

§ 60. Maksu määramise otsustab inspektor kõigi kogutud andmete põhjal, võttes arvesse riigi kui ka maksukohuslase kasuks kõnelevaid asjaolusid.

§ 61. Kui ei lähe korda hankida maksu määramiseks vajalikke otseseid andmeid

või kui need pole usaldusväärsed, siis määrab inspektor maksu õiglase hindamise teel andmete põhjal, mida on läinud korda koguda, kasutades ühtlasi asjakohaseid võrdlusi teistes samalaadilistes asjades kindlakstehtud andmetega, samuti ka tarbekorral asjatundjate arvamusi.

§ 62. Maksu määramise kohta teeb inspektor maksustamisotsuse, milles märgitakse: otsuse tegija; otsuste tegemise kuupäev, maksustamisalus ja seadus, mille põhjal see alus on määratud kindlaks; maksumäär; maksu tasumise aeg ja kord; maksu tasumatajätmise tagajärjed; otsuse peale kaebamise kord.

Inspektor võib muuta maksustamisotsust kuni selle kätteandmiseni.

§ 63. Vastavates maksuseadustes määratakse juhud, mil maksu tasumise kohustuse tekkimiseks ei nõuta maksustamisotsust, või mil maksustamisotsus tehakse erikorras või mil maksustamisotsuse võib asendada üldise kuulutusena avaldatud nõue maksu tasumise kohta.

§ 64. Maksustamisotsuse peale võivad maksukohuslased ja isikud kes vastutavad maksu tasumise eest, esitada vastulauseid, paludes võtta maksustamisotsus ümberotsustamisele. Vastulaused esitatakse samale inspektorile, kes teinud maksustamisotsuse, kahe nädala jooksul, arvates otsuse saamise päevast, kui vastavas maksuseaduses pole nähtud ette teist tähtaega.

§ 65. Vastulaused kaupade tollitariifi alla määramise asjus esitatakse vastavale inspektorile, kuigi maksumäärajaks oli viimasele või maksuvalitsuse direktorile alluv ametnik. Vastulause esitamise tähtaeg on 7 päeva, arvates revideerimise või kontroll-revideerimise andmete kätteandmisest.

§ 66. Vastulaused peavad olema kirjalikud, neid võib anda ära kas isiklikult, kolmanda isiku kaudu või saata postiga. Viimasel juhul loetakse vastulause õigel ajal esitatuks, kui ta on antud postile hiljemalt tähtaja lõppemise päeval.

Vastulausel peab olema vastulausuja allkiri.

Vastulausest peab selguma, millise otsuse vastu vaidleb vastulausuja ja mida ta palub.

§ 67. Vastulause esitamine peatab otsuse täitmise kuni vastulause otsustamiseni. Kui vastulause otsustaja leiab, et otsuse täitmise viivitamine võib muuta küsitavaks või raskendada maksu sissenõudmist, siis on tal õigus nõuda maksu kindlustamist seaduses ettenähtud viisil.

§ 68. Vastulause otsustab inspektor, kelle otsuse peale vastulause on esitatud.

Vastulaused tollimaksude alal otsustab, arvatud välja järgnevas lõikes ettenähtud erandid, vastav inspektor, kuigi vastulause on esitatud otsuse peale, mille teinud temale alluv ametnik.

Kui tollimaksu määrajaks oli maksuvalitsuse direktori poolt järelevalve korras saadetud ametnik (§ 4), siis otsustab vastulause maksuvalitsuse direktor, kellele saadetakse edasi esitatud vastulause ühes asjasse puutuva materjaliga.

§ 69. Vastulausete kohta otsuste tegemisel kohaldatakse §§ 60—62 eeskirjad, kusjuures juhul, kui vastulauses on puudutatud ainult üksikuid otsuse osasid, ei võeta arutusele küsimusi, mida vastulause ei puuduta otse ega kaudselt.

Otsuse tegemisega vastulause kohta tühistub esialgne otsus ühes kõigi tagajärgedega, kuid selle otsuse täitmise kindlustamiseks rakendatud abinõud jäävad jõusse kuni uue korralduseni; need korraldused, vastavalt uuele otsusele, teeb inspektor viivitamata.

§ 70. Vastulausete esitamise ja otsustamise kord maksude alal, mille võtmine on muude valitsusasutuste ülesandeks, määratakse vastavates maksuseadustes. Kuivõrt nimetatud seadused ei määra teisiti, kohaldatakse käesoleva seaduse eeskirjad ka seesuguste vastulausete esitamisele ja otsustamisele.

§ 71. Kui maksude määramine ja vastulausete otsustamine kuulub komisjonidele, siis kohaldatakse sellele vastavalt §§ 60—69 eeskirjad.

3. osa.

K a e b u s e d.

1. peatükk.

Kaebuste esitamine.

§ 72. Kaebused vastulausete kohta tehud otsuste peale esitatakse:

1) tollimaksude ja kaupade tollipiirist läbilaskmisel võetavate muude maksude alal — tollipeakomiteele, ja

2) muude maksude ja trahviasjade alal — maksupeakomiteele.

Kaebuse esitamise tähtajaks on 2 nädalat, arvates kaevatava otsuse kätteandmise päevast.

Kaebused esitatakse sama inspektori kaudu, kelle otsuse peale kaevatakse.

Neid võib anda ära kas isiklikult, kolmanda isiku kaudu või saata postiga. Vi-

masel juhul loetakse kaebus õigel ajal esitatuks kui ta on antud postile hiljemalt tähtaja lõppemise päeval.

§ 73. Esialgse otsuse peale esitatud kaebus, ilma et sellele otsusele oleks lausunud vastu, loetakse vastulauseks.

§ 74. Kaebusi võivad esitada niihästi isikud, kelle vastulausete kohta otsus on tehtud, kui ka isikud, kes vastutavad maksu tasumise eest, kuigi nad pole esitanud vastulauset esialgse otsuse peale.

Kõik isikud, kes vastutavad ühe ja sama maksu eest, võivad ka pärast kaebuse tähtaega ühineda kaebusega, mille esitanud tähtajal üks neist. Kaebusega ühinejad loetakse kaebajaiks.

§ 75. Kaebused esitatakse kirjalikult.

Kaebuses märgitakse:

- 1) kaebaja nimi, perekonnanimi ja elukoht, kui see ei selgu asjatoimetusest;
- 2) kelle otsuse peale kaevatakse;
- 3) millise otsuse peale kaevatakse;
- 4) kas kaevatakse terve otsuse või selle üksikute osade peale, viimasel juhul — milliste osade peale;
- 5) mida kaebaja taotleb;
- 6) milliste asjaoludega ja seadustega ta põhjendab oma taotlusi.

Kaebusele lisandatakse tõendused, millele kaebus rajatud, kus tõendused asuvad mõnes ametiasutuses ja kaebaja ei saa neid esitada, siis tuleb nimetada, millised on need tõendused ja kus nad asuvad.

Kaebusi võib esitada ainult otsuse selle osa vastu, mille kohta oli antud vastulause.

§ 76. Kui kaebus ei vasta § 75 punktides 1—3 tähendatud nõuetele, siis inspektor teatab sellest kirjalikult kaebajale, panes ette kõrvaldada puudused 2 nädala jooksul, arvates teate saamise päevast, hoiatades, et vastasel korral jääb kaebusele käik andmata ja ta loetakse mitteesitatuks.

Kui kaebaja ei kõrvalda nimetatud puudusi tähtajaks, siis jäetakse kaebus edasi saatmata, lisandatakse maksustamistoimetusele ja loetakse mitteesitatuks, kuid see ei võta õigust esineda uue kaebusega kaebuse tähtaja jooksul.

§ 77. Inspektor esitab saadud kaebused vastavale peakomiteele maksudevalitsuse direktori kaudu, lisades juurde tarbekorral oma seletuse.

§ 78. Kaebuse esitamine ei peata maksustamisotsuse täitmist, kuid maksudevalitsuse direktor võib kaebaja palvel põhjendatud juhtudel peatada otsuse täitmise kuni kaebuse läbivaatamiseni, nõudes tarbekorral maksu kindlustamist seaduses ettenähtud viisil.

Pikendamisest keeldumise peale võib kaevata vastavale peakomiteele. Need kaebused tulevad esitada maksudevalitsuse direktori kaudu ühe nädala jooksul, arvates kaevatava otsuse saamise päevast.

§ 79. Juhul, kui inspektor: 1) keeldub arutamast asja, mis allub temale; või 2) keeldub uuendamast vastulause tähtaega; või 3) jätab andmata käigu kaebustele § 76 põhjal, — võib kaevata peakomiteele ühe nädala jooksul, arvates otsuse teadaandmisest.

2. peatükk.

Kaebuste arutamine maksu- ja tollipeakomiteedes.

§ 80. Kaebuse saabumisel peakomiteesse selgitab asja ettekandja (§ 25), kas esitatud andmed on küllaldased kaebuse otsustamiseks.

Asjade ettevalmistamiseks on peakomitee esimehel õigus:

- 1) nõuda maksudevalitsuselt ja inspektorilt seletusi kaebuse kohta, samuti täiendavate andmete kogumist;
- 2) koguda vajalikke andmeid teistelt riigi- ja omavalitsuseasutustelt või nende kaudu;
- 3) panna ette kaebajale anda täiendavaid seletusi.

§ 81. Pärast asja ettevalmistamist määrab peakomitee esimees kaebuse arutamisele peakomitee istungil. Istungi päevast teatatakse kirjalikult kaebajale ja maksudevalitsusele vähemalt 7 päeva enne istungit.

§ 82. Peakomitee istungid on kinnised. Neist võivad võtta osa ainult isikud, kelle kaebust arutatakse, ja nende volinikud, maksudevalitsuse esindajad ning peakomitee poolt asja selgitamiseks kutsutud isikud.

§ 83. Maksudevalitsuse esindajaiks peakomitees on maksudevalitsuse direktor või see inspektor, kellele alluvas asjas kaebus on esitatud. Nemad võivad saata peakomiteesse maksudevalitsuse esindajatena neile alluvaid ametnikke või volinikke üld- või eriettekirjutuste või -volituste põhjal.

§ 84. Kaebajail ja maksudevalitsuse esindajail on õigus peakomitee istungil esineda seletustega ja esitada täiendavaid tõendusi, silmas pidades alljärgnevate paragrahvide eeskirju.

§ 85. Kaebajad ja maksudevalitsuse esindajad peavad tooma esile kõik asjaolud, millele on rajatud nende taotlused ja vaidlused, ja esitama kõik neil olevad tõendused või nimetama tõendused, mida nad ei saa esitada.

§ 86. Suusõnalisel vaidlusel võivad pooled tuua esile asja selgituseks uusi väiteid. Uute asjaolude või tõenduste esiletoomise juhul lükkab peakomitee, vastaspoole põhjendatud palvel, asja arutamise edasi, määrates võimaluse korral kohe uue istungipäeva ja teatades sellest asjaosalistele.

§ 87. Kaebajate või maksudevalitsuse esindajate mitteilmumine ei takista asja arutamist ega otsustamist.

§ 88. Peakomitee võib omal algatusel või asjaosaliste palvel nõuda kolmandatelt isikutelt ja asutistelt kirjalikke seletusi § 45 ettenähtud alustel või kuulata üle tunnistajaid ja asjatundjaid peakomitee istungil.

Tunnistajatele ja asjatundjatele kohaldatakse vastavalt § 52 teise ja kolmanda lõike ning § 53 esimese ja kolmanda lõike eeskirjad.

Peakomitee võib omal algatusel või asjaosaliste palvel kutsuda asjatundjaid arvamuse avaldamiseks §§ 52 ja 53 ettenähtud alustel.

§ 89. Tõenduste kogumisel ei ole peakomitee piiratud asjaosaliste poolt esiletoodud tõendustega ja andmetega.

Tõenduste kogumisele ja vastuvõtmisele peakomiteede poolt kohaldatakse §§ 54 ja 55 eeskirjad.

§ 90. Peakomitee otsustab kaebuse kõigi olevate andmete põhjal.

Peakomitee teeb otsuse asjaosaliste ja kõrvaliste isikute juuresolekuta.

Otsused tehakse lihthäälteenamusega; häälte poolekslangemisel otsustab esimehe hääl.

§ 91. Peakomitee otsusele kirjutavad alla esimees ja liikmed ja otsus kuulutatakse peakomitee istungil.

Otsuses märgitakse:

- 1) istungi aasta ja kuupäev;
- 2) istungist osavõtnud peakomitee esimehe ja liikmete nimed;
- 3) asjaosaliste ja nende esindajate nimed;
- 4) otsuse sisu.

Asjades, mis nõuavad pikemat nõupidamist, võib peakomitee lükata edasi otsuse kuulutamise, määrates ära kuulutamise päeva.

Kuulutades otsuse seletab peakomitee esimese asjaosalistele ka kaebamise korra selle otsuse peale.

§ 92. Peakomitee motiveeritud otsus saadetakse ärakirjana kaebajale ja maksudevalitsusele ühe kuu jooksul pärast otsuse kuulutamist.

Maksustamistoimetust saadetakse tagasi maksudevalitsusele pärast otsuse jõusse astumist. Maksudevalitsusel on õigus tarbekorral võtta peakomiteest maksustamistoimetust ajutiseks kasutamiseks.

§ 93. Kui kaebuse otsustamine on mingist eelküsimisest, mille lahendamiseks on käimas toimetust mõnes teises kohtu- või valitsuseasutuses, siis võib peakomitee lükata edasi kaebuse otsustamise kuni eelküsimise otsustamiseni vastavas asutuses.

Inspektori otsuse täitmine peatatakse sel juhul kuni kaebuse otsustamiseni peakomitees, nõudes tarbekorral maksude kindlustamist seaduses ettenähtud viisil.

§ 94. Maksu- ja tollipeakomitee otsuste peale võib kaevata administratiivkohtu korras Riigikohtule ühe kuu jooksul, arvates motiveeritud otsuse saamise päevast. Kaebused esitatakse selle peakomitee kaudu, kelle otsuse peale kaevatakse.

Kaebusi võivad esitada: maksudevalitsuse direktor, isikud, kelle kaebuste kohta on tehtud peakomitee otsus, samuti ka isikud, kes vastutavad maksu tasumise eest, kuigi nad pole esitanud kaebust maksustamisotsuse peale.

Riigikohtule esitatavatele kaebustele kohaldatakse § 75 eeskirjad.

§ 95. Kaebused Riigikohtule ei peata kaevatud otsuse täitmist, kuid Riigikohus võib peatada kaebajate palvel kaevatud otsuse täitmise kuni kaebuse otsustamiseni.

Maksudevalitsuse direktori kaebuse puhul jäävad püsima kõik kindlustused maksu tasumise kohta. Samuti on maksudevalitsuse direktoril õigus nõuda kindlustust, kui maksu tasumine polnud senini kindlustatud.

§ 96. Kaebuste esitamine ja otsustamine maksude ja lõivude alal, mille määramine ja võtmine kuulub muudele valitsuseasutustele või kohtutele, toimub eeskätt vastavate maksuseaduste põhjal. Kuivõrd nimetatud seadused aga seda ei määra, kohaldatakse kaebustele ka nende maksude alal käesoleva seaduse eeskirjad.

§ 97. Juhul, kui peakomitee: 1) keeldub arutamast asja, mis temale allub, või 2) jätab käigu andmata sisulise otsuse peale esitatud kaebusele, või 3) keeldub uuendamast edasikaebe tähtaega, — võib kaevata Riigikohtule kahe nädala jooksul, arvates peakomitee sellekohase määruse teadaandmisest. Kaebused esitatakse peakomitee kaudu.

Viivituse peale peakomitee tegevuses võib kaevata igal ajal, kusjuures kaebused esitatakse Riigikohtule kas otsekohe või peakomitee kaudu.

4. o s a.

Maksuasjade ümberotsustamine ja maksustamine tagantjärele.

§ 98. Maksuasutus võib omal algatusel või asjaosaliste palvel parandada kirjutuse ja arvutuse vigu maksustamisotsustes ka pärast otsuste kätteandmist ja jõusseastumist, kuigi selle tagajärjel muutuks maksu määr.

§ 99. Maksustamisotsuste ümberotsustamist võib paluda juhtudel:

1) kui tulevad ilmsiks uued asjaolud, mil on oluline tähtsus otsuse kohta, samuti juhul, kui tuleb ilmsiks, et dokument, teade või muu tõendus, millele otsus rajatud, oli vale;

2) kui maksustamistoimetuse teostus maksukohuslase osavõtuta, põhjusel, et temale ei olnud teada maksustamistoimetusest.

§ 100. Maksustamise ümberotsustamist võivad paluda maksudevalitsus, maksukohuslane ja maksu eest vastutavad isikud.

§ 101. Maksukohuslane ei või paluda maksustamise ümberotsustamist uute asjaolude ilmsikstulekul siis, kui ta hariliku hoole juures oleks võinud selgitada need asjaolud ka esialgsel maksustamistoimetusel, eriti aga juhul, kui need asjaolud oleksid selgunud teadetest ja tõendustest, mille esitamist temalt nõuti, kuid mis ta jättis esitamata omal süül.

§ 102. Maksustamise ümberotsustamisele võtmise otsustavad:

1) tolli- või maksupeakomitee — kui ümberotsustamisele kuuluvad maksu- või tolliinspektorite või maksukomisjonide otsused, ja

2) Riigikohus — kui ümberotsustamisele kuuluvad tolli- ja maksupeakomitee otsused.

§ 103. Maksukohuslase ja maksude eest vastutavate isikute palved maksustamisotsuste ümberotsustamise kohta esitatakse selle asutuse kaudu, kelle otsuse ümberotsustamist palutakse. Viimane saadab palve ühes toimetusega ja oma seletusega edasi asja otsustajale.

§ 104. Ümberotsustamise ettepanekutes ja palvetes peab olema märgitud, misuguse otsuse või otsuse osa ümberotsustamist palutakse ja missugustel põhjustel. Ettepaneku või palve juures tulevad esitada kõik dokumendid, millele on rajatud palve või ettepanek, samuti ära kirjad ettepanekust või palvest ja lisadest vastaspoolte jaoks.

§ 105. Maksustamisotsuse ümberotsustamise ettepanekute ja palvete esitamise tähtaeg on 2 kuud, arvates päevast, mil ettepaneku-tegijale või palujale sai teatavaks uus asjaolu, millele on rajatud ümberotsustamise palve, või — päevast, mil isik, kes polnud votnud osa esialgsest toimetusest, sai teada maksustamisotsusest, võltsimise ja valetunnistuse korral aga — päevast, mil astus seadusjõusse kriminaalkohtu otsus, millega akt või tunnistus tunnistati valeks.

§ 106. Maksustamisotsust ei või otsustada ümber, kui selle tagajärjel maksumäär ei muutuks üldse või muutuks vähem kui 20 krooni võrra.

§ 107. Maksustamisotsuste ümberotsustamist, samuti maksustamisotsustes ilmsikstulnud vigade parandamist võib algatada või paluda: aktsiisi- ja tollimaksude alal — 3 aasta ja muude maksude alal — 5 aasta jooksul, arvates vastava maksustamisotsuse jõusse astumist.

§ 108. Maksustamisel vahelejäänud või ebaõigelt maksuvabaks loetud maksukohuslasi või maksustamiseesemeid võib asjaolude selgumisel võtta maksustamisele.

Tagantjärele maksustamine ei ole lubatud, kui maksustamistoimetuse alguseni on möödunud aktsiisi- ja tollimaksude alal — 3 aastat, muude maksude alal — 5 aastat, arvates päevast, mil seaduse järgi pidi algama maksustamistoimetuse.

5. o s a.

Maksude tasumine ja maksuvõlgade kustutamine.

1. peatükk.

M a k s u d e t a s u m i n e.

§ 109. Maksud tasutakse vastavates maksuseadustes ettenähtud tähtaegadel ja korras. Tähtajaks tasumata maksusummad loetakse maksuvõlakts ja nõutakse sisse administratiiv-sissenõudmise korras, kui need ületavad ühe krooni.

Maksuvõlalt nõutakse viivitusprotsente 1% kuus, arvates poolikud kuud terveteks. Kui maksusumma hiljem vähendatakse või kustutatakse, siis ei arvata ärajäetud või kustutatud summadel viivitusprotsente; kui aga viimased on nõutud sisse, siis makstakse need tagasi.

§ 110. Mitu ühist maksuvõlgnikku vastutavad maksu tasumise eest solidaarselt, kusjuures võlgnik, kes tasus kogu maksuvõla või rohkem sellest osast, mis langeks temale maksuvõla ühetaolisel jagamisel,

võib nõuda kaasvõlgnikkudelt vastavate osade tasumist.

§ 111. Kaasvõlgnik, kelle vastu on pöördud kogu maksunõudmine, võib paluda, et sissenõudmine jaotatakse võrdselt kõigi nende kaasvõlglaste vahel, kellel on Eesti Vabariigis vara või tulusid, ja et temalt nõutakse sisse eeskätt ainult see osa, mis võrdselt langeb igale maksujõulisele võlglasele. See ei vabasta aga kaasvõlgnikku, kes on tasunud oma osa, vastutusest kogu maksu eest, kui ei lähe korda nõuda sisse maksu teistelt võlgnikkudelt, välja arvatud juhud, kui sissenõudmine teistelt kaasvõlgnikkudelt on muutunud võimatuks sissenõudja raske hooletuse või lubamatu vastutuleku tõttu.

§ 112. Maksuvõla sissenõudmisele isikuil, kes vastutavad seaduse järgi maksu tasumise eest, asutakse siis, kui pole võimalik nõuda sisse võlga maksukohuslaselt eneselt.

§ 113. Kui maksu tasumise eest vastutajaid on mitu, siis võib nõuda kogu maksuvõlga igäühelt neist, kusjuures see, kelle vastu nõue on pöördud, võib vabaneeda võla tasumisest, kui ta juhatab kätte maksukohuslase enese vara või tulu Eesti Vabariigis, millest võimaldub nõuda sisse võlga. Samuti võib vastutaja kasutada § 111 ettenähtud kohustuse jagamise soodustust ning võla tasumise puhul nõuda tagasi kaasvastutajailt neile langevad osad § 110 alusel.

§ 114. Maksunõuded, mis pole eraldatud aegumisest vastavate maksuseadustega või mille aegumiseks pole eriseadustega määratud lühemat tähtaega, kustuvad, kui nende sissenõudmisele ei asuta 10 aasta jooksul, arvates päevast, mil võis asuda maksu sissenõudmisele.

Aegumise tähtajale arvutatakse juurde maksuvõla tasumise tähtaja pikenduseks antud aeg.

§ 115. Maksuvõla sissenõudmisele asumine katkestab aegumise.

Kui ei jätkata alatud sissenõudmist, siis algab aegumine uuesti sellest päevast, mil sissenõudja pidi võtma ette järjekorralise toimingu asjas. Uueft alanud aegumise tähtaeg on 10 aastat.

Maksuvõla osalisele sissenõudmisele asumine katkestab aegumise kogu võla suhtes.

§ 116. Aegumine katkeb, kui maksuvõlgnik tunnustab aegumise kestel mingil viisil oma võla tasumise kohustust.

§ 117. Juhul, kui maksuvõla sissenõudmine võiks hävitada võlgniku majapidamise või viia selle äärmisesse raskuses-

se, võib maksukohuslase või vastutaja palvel pikendada ja ajatada protsendita või ½%-ga kuus maksuvõla tasumise tähtaega kuni 5 aastani, kusjuures võib nõuda kindlustusi.

Pikendamist ja ajatamist võib otsustada: maksuinspektor, kui pikendatav võlasumma ei ületa 250 krooni, maksudevalitsuse direktor, kui pikendatav võlasumma ei ületa 2500 krooni, muudel juhtudel — Majanduseminister.

§ 118. Juhtudel, kui käesoleva seaduse järgi nõutakse maksunõude kindlustamist, kasutatakse kindlustustena neid vahendeid, mis on nähtud ette Administratiiv-sissenõudmise seaduses või Riigi töövõtete ja hangete seaduses tagatistrahvi nõuete kindlustamise alal.

2. peatükk.

Maksuvõlgade kustutamine.

§ 119. Maksuvõla ja viivituseprotsente, mille sissenõudmine on lootusetu, võib kustutada. Kustutamise võib otsustada maksudevalitsuse direktor, kui kustutatav summa ei ületa 500 krooni, muudel juhtudel — Majanduseminister.

§ 120. Juhul, kui maksuvõlgade ja viivituseprotsentide tasumine hävitaks võlgniku majapidamise või viiks ta äärmisse majanduslikku kitsikusse, võib Majanduseminister vähendada võlasummat, kui vähendatav või kustutatav summa ei ületa 500 krooni. Summade vähendamise või kustutamise, mis ületavad 500 krooni, otsustab Vabariigi Valitsus Majanduseministri ettepanekul.

§ 121. Kui keegi on tasunud rohkem maksu, kui ta oli kohustatud maksma seaduse järgi, või kui hilisemate otsustega vähendatakse tasutud maksusummat, siis kantakse ülemäära tasutud summa sama isiku teiste riigi maksu- või trahvivõlgade arvele.

§ 122. Ülemäära makstud summad, mida ei saa kanda eelmise (121) paragrahvi põhjal maksu- või trahvivõlgade arvele, makstakse maksjale tagasi, kui need ületavad ühe krooni.

§ 123. Ülemäära tasutud maksusummade tagasimaksmisi otsustavad:

1) inspektor, kui tagasimakstav summa ei ületa tolli alal 500 krooni, muude maksude alal 200 krooni;

2) maksudevalitsuse direktor, kui tagasimakstav summa ei ületa 2000 krooni;

3) Majanduseminister — muudel juhtudel.

6. osa.

Maksutrahvide määramise kord.

1. peatükk.

Maksuseaduste rikkumise jälgimine ja uurimine.

§ 124. Maksuseaduste rikkumiste jälgimist ja uurimist, kui vastavate trahvide määramine kuulub seaduste põhjal maksudevalitsuse ametikohtadele, teostavad maksudevalitsuse direktori üldisel järelevalvel maksu- ja tolliinspektorid. Jälgimise ja uurimise alluvuse määramisel kohaldatakse käesoleva seaduse 2. osa 1. peatüki (§§ 26—38) eeskirjad.

§ 125. Kõik riigi- ja omavalitsuseasutused on kohustatud teatama kohalikkudele maksuinspektoritele neile teatavaks saanud maksuseaduste rikkumisest, kui seda ei takista nende ametisaladuste hoidmise kohustus.

§ 126. Politseivõimud on kohustatud abistama maksuametnikke maksuseaduste rikkumiste jälgimisel, hoolitsema selle eest, et ei hävitataks seaduste rikkumise jälgi ja toimima juurdlusi kuni juurdlustoimetuse üleandmiseni maksuametnikkudele.

Eelmise lõike eeskirja täitmiseks on politseivõimud õigustatud iseseisvalt võtma ette ülevaatusi kohtadel, kuulama üle seaduste rikkujat ja teadeteandjat, võtma tarvitusele muid abinõusid maksuseaduste rikkumise avalikuks tegemiseks ning rikkumise jälgede varjamise takistamiseks.

§ 127. Politseivõimude poolt toimetatud juurdluse käik ja maksuseaduste rikkumise jälgede varjamise takistamiseks kasutatud abinõud kirjeldatakse täpselt protokollis. Protokoll saadetakse kohalikele maksuinspektorile.

§ 128. Maksuseaduste rikkumiste uurimisel on maksuinspektoritel või nende poolt volitatud ametnikel kõik need õigused, mis nähtud ette maksude määramiseks vajalikkude andmete hankimiseks ja kontrollimiseks, ülevaatusete ja järelevalve teostamiseks ja maksuseaduste rikkumise vastu võitlemiseks käesolevas seaduses või vastavates maksuseadustes.

§ 129. Maksuinspektoritel või nende poolt volitatud ametnikel on õigus võtta maksuasutuste korraldusse ülevaatusel leitud maksuseaduste rikkumise asitõendusi, kui ei osutu küllaldaseks nende kirjeldus protokollis.

§ 130. Ülevaatusete ja asjade maksuasutuste korraldusse võtmise kohta koostatakse protokoll igal võimalikul juhul ülevaatusete kohal ja otsekohe selle toimetuse

lõpul. Protokollis tähendatakse: ülevaatusete koht ja aeg; ülevaataja; juuresolevate ametnikkude, tunnistajate ja asjaosaliste nimed; ülevaatusete siht ja alus; ülevaatusete käik ja tulemused; asjaosaliste ja tunnistajate seletused; seaduste rikkumist tõendavad asjaolud; maksuasutuste korraldusse võetud asitõendused. Protokollile kirjutavad alla ülevaatusete toimetav ametnik, asjaosalised ja juuresolijad.

Keelduvad asjaosalised või juuresolijad alla kirjutamast, märgitakse see asjaolu protokollis.

Protokoll saadetakse trahvimäärajale.

2. peatükk.

Maksutrahvide määramise kord.

§ 131. Maksutrahvide määramisel maksavad trahvimäärajate kohta käesoleva seaduse 2. osa 2. peatüki (§§ 39—41) taandamist korraldavad eeskirjad.

§ 132. Maksutrahvide määramisel võetakse arvesse § 130 tähendatud protokollist või asjatoimetusest selguvad seaduse rikkumise asjaolud. Trahvimääraja võib nõuda enne trahvi määramist süüdlaselt täiendavaid kirjalikke või suusõnalisi seletusi seaduse rikkumise kohta. Seletuse nõudmine on kohuslik, kui süüdistataval pole olnud võimalik anda seletusi enne trahvi määramist.

Nende seletuste andmiseks on 7-päevaline tähtaeg, arvates seletuse nõudmise saamisest.

§ 133. Ei ole protokollis või asjatoimetuse andmed küllaldased seaduse rikkumise selgitamiseks, siis võib trahvimääraja koguda täiendavaid andmeid § 128 ettenähtud viisil.

§ 134. Maksutrahvi määramise kohta teeb trahvimääraja trahviotsuse, milles märgitakse: trahvimääraja; otsuse tegemise aeg; protokoll või asjatoimetuse, millest selgub seaduse rikkumine; seadus, mida rikutud ja mille põhjal trahvitakse; trahvimäär; trahvi tasumise kord ja aeg; trahvi tasumatajätmise tagajärjed; trahvi otsuse peale kaebamise kord.

Kuni otsuse teatamiseni trahvitule võib trahvimääraja muuta ja ümber otsustada tehtud otsuse. Trahviotsuste hilisema ümberotsustamise kohta maksavad käesoleva seaduse §§ 98—107 eeskirjad.

§ 135. Maksuseaduste rikkumise eest määratavaid trahve ei koostata.

Ühe ja sama seaduse rikkumise eest mitmele isikule määratud trahvi kogusumma tasumise eest vastutavad trahvitud so-

lidaarselt, kuid trahviotsusega võib määrata trahve igale trahvitavale eraldi ilma solidaarse vastutusega.

Kaastrahvitu, kes tasus trahvi kogusumma või rohkem sellest osast, mis langetas temale eraldi, võib nõuda teistelt trahvitutelt vastavate osade tasumist.

§ 136. Kui maksuseaduste rikkumise on pannud toime aruandvad ettevõtted, siis määratakse trahvid neile isikuile, kes vahetult juhivad ettevõtte tegevust.

Kui ei lähe korda trahvi sisse nõuda esimeses lõikes tähendatud isikuilt, siis nõutakse see sisse ettevõtte juhatuse liikmetelt.

Juhul, kui ei lähe korda nõuda sisse trahvi ettevõtte juhatuse liikmelt, siis nõutakse see sisse aruandvalt ettevõttelt endalt.

3. peatükk.

Vastulaused ja kaebused maksutrahviasjades.

§ 137. Trahviotsuste vastu võib esitada trahvimäärajale vastulauseid. Maksustamis- ja trahviotsuste vastu, mis avaldatud koos, võib esitada ühiseid vastulauseid.

Vastulausete esitamisele ja otsustamisele trahviasjades kohaldatakse käesoleva seaduse §§ 64, 66, 68 esimese lõike ja § 69 teise lõike eeskirjad.

§ 138. Trahviasjades vastulausete kohta tehtud otsuste peale võib kaevata maksupeakomiteele. Kaebused esitatakse 2 nädala jooksul, arvates kaevatava otsuse saamisest. Kaebuseid vastulausete kohta tehtud otsuste peale, mis avaldatud koos maksu määramise asjus vastulausete kohta tehtud otsustega, võib esitada koos kaebustega maksu määramise asjus. Kaebuste esitamisel kohaldatakse käesoleva seaduse §§ 75—77 ja 79, selle vahega, et kaebused esitatakse trahvimääraja kaudu ja et neis paragrahvides tähendatud inspektori asemel tuleb lugeda trahvimääraja.

§ 139. Kaebuste arutamisel maksupeakomitees kohaldatakse käesoleva seaduse §§ 80—93 eeskirjad.

§ 140. Maksupeakomitee otsuste peale trahviasjades võib kaevata Riigikohtule käesoleva seaduse §§ 94, 95 ja 97 ettenähtud korras. Kaebused trahviasjades võib esitada koos kaebustega maksu määramise asjus.

4. peatükk.

Trahvide sissenõudmine.

§ 141. Maksutrahvid nõutakse sisse administratiiv-sissenõudmiste korras.

Trahvide sissenõudmisele võib asuda:

1) kui ei esitata vastulauset — vastulause esitamise tähtaja möödumisel;

2) kui ei esitata kaebust vastulause kohta tehtud otsuse peale — kaebuse esitamise tähtaja möödumisel;

3) kui on esitatud kaebus maksupeakomiteele — pärast peakomitee otsuse teatamist.

§ 142. Maksutrahvide sissenõudmise aegumise kohta maksavad maksuvõlgade aegumise eeskirjad (§§ 114—116). Kui isik, kellele trahv määratud, sureb, kustutatakse trahvinõudmine.

§ 143. Maksutrahvide tasumistähtsade pikendamise ja ajatamise kohta maksavad maksuvõlgade tasumise pikendamise ja ajatamise eeskirjad (§ 117).

§ 144. Trahvitut palvel võib Majanduseminister vähendada määratud trahve kuni poole määrani, kui seaduserikkuja tunnistab üles ja selgitab oma teo enne selle ilmsikstulekut või kui seaduse rikkuja toiming äärmiselt raske majandusliku seisukorra järelduel.

Seda kergendust ei võimaldata neile:

1) kes on korduvalt rikkunud maksuseadusi;

2) kes on maksuseadusi rikkunud raamatute ja dokumentide võltsimise teel.

§ 145. Majanduseministri ettepanekul võib Vabariigi Valitsus vähendada määratud trahve ka muudel juhtudel või neid täiesti jätta ära.

7. o s a.

Maksustamiskorralduse seaduse rikkumise eest määratavad trahvid.

§ 146. Süüdlast, kes maksust kõrvalehoidmise otstarbel esitas maksuasutusele ebaõige aruande, bilansi, arve või muu kirjaliku tõenduse, tegi äriiraamatus ebaõige sissekande või jättis tegemata sissekande, trahvitakse:

rahatrahviga kuni 5 kordse varjatud maksusumma suuruses.

Peale selle nõutakse sisse varjatud maks.

§ 147. Süüdlast, kes:

1) ei esita määratud tähtjaks maksu-devalitsuse ametikohale nende poolt käesoleva seaduse põhjal nõutud üldisi, nimelisi või muid seadusekohaseid teateid;

2) ei esita vaatlemiseks raamatuid, arveid ja dokumente või ei esita õigel ajal; või

3) esitab temalt nõutud nimelistes või üldistes teadetes ebaõigeid andmeid või seletusi, trahvitakse:

rahatrahviga kuni 500 krooni.

§ 148. Paragrahvis 146 tähendatud seaduserikkumised aeguvad 5 aasta jooksul, § 147 tähendatud seaduserikkumised — 2 aasta jooksul, arvates seaduse rikkumise ajast.

§ 149. Trahvide määramine §§ 146 ja 147 põhjal kuulub sellele maksuinspektorile, kellele kuulus käesoleva seaduse § 124 põhjal nende seaduserikkumiste jälgimine ja uurimine.

8. o s a.

Üldised eeskirjad.

1. peatükk.

Kirjade kättetoimetamine.

§ 150. Inspektorite, peakomiteede, maksukomisjonide ja maksudevalitsuse direktori otsused, nõuded ja muud kirjad antakse kätte adressaatidele nende alalises elukohas, töökohas või ettevõtte asukohas, või kirja saatvas ametiasutuses, kui adressaat ilmub sinna.

§ 151. Kui kättetoimetaja ei leia adressaati ennast elukohas, ettevõttes või töökohas, siis võib jätta kirja ta täisealise kodukondse, ta ettevõtte valitseja, tööandja või töökoha juhataja kätte, kui need ei keeldu võtmast vastu kirja.

Kui kättetoimetaja ei leia ka ühtki eelmises lõikes tähendatud isikuist, siis võib ta jätta kirja samas elavale majavalitsejale või majahoidjale, kui need on nõus võtma vastu kirja.

Kirja jätmise eelmistes lõigetes nimetatud isikuile loetakse kirja kätteandmiseks adressaadile.

§ 152. Kui kirja kättetoimetaja ei leia adressaati § 150 tähendatud kohtades ning võimalik pole anda ära kirja § 151 tähendatud isikuile, siis ta jätab võimaluse korral adressaadile teate, kust viimane võib saada kätte kirja.

§ 153. Kui adressaadil ei ole elukohta, ettevõtet ega töökohta, siis võib anda kätte temale otsuseid igalpool, kus kättetoimetaja teda kohtab.

§ 154. Kui ei ole võimalik toimetada kätte kirja §§ 150—153 ettenähtud viisil, siis pannakse see avalikult välja kirjasaatja ametikoha ruumides ja loetakse kätteantuks pärast 2 nädala möödumist, arvates otsuse väljapanemise kuupäevast.

§ 155. Kirjade kättetoimetamine teostub postiasutuste, tarbekorral ka politsei või kohaliku vallavalitsuse kaudu.

§ 156. Kui asjaosalisel on maksuasja ajamiseks volinik, kelle elukoht on Eesti Vabariigi piires, siis saadetakse kirjad sel-

les asjas temale, kuid kirja saatja võib tarbekorral teatada sellest ka asjaosalisele endale.

Kirja kätteandmine volinikule eelmistes paragrahvides ettenähtud viisidel loetakse kätteandmiseks asjaosalisele.

§ 157. Kui mitu asjaosalist on esitanud ühise avalduse, siis loetakse kirjade vastuvõtuõiguseliseks igäüks allakirjutajaist, kui asjaosalised ei ole korraldanud teisiti avalduses.

§ 158. Isikud, kes võtavad vastu kirja, tõestavad vastuvõtmise oma allkirjaga ja märgivad ära kirja saamise kuupäeva.

Juhul, kui vastuvõtja keeldub andmast allkirja või ei saa seda teha muul põhjusel, siis märgib kätteandja selle asjaolu kätteandmislehel.

2. peatükk.

T ä h t a e g a d e u u e n d a m i n e.

§ 159. Asjaosaliste palvel võib inspektor uuendada temale esitatavate vastulausete ja maksu- ja tollipeakomiteed — neile esitatavate kaebuste möödalastud esitamistähtaegu.

Palved maksu- või tollipeakomiteele esitatavate kaebuste tähtaegade uuendamise kohta esitatakse inspektori kaudu.

§ 160. Tähtaegade uuendamine on lubatud juhtudel:

1) kui teate, tõenduse, palve, kaebuse või muu avalduse esitamine on viibinud mitte esitaja enda, vaid ametnikkude süü läbi, kelle ülesandeks oli avalduse kohaletoimetamine;

2) kui ametiasutuse kiri, mille peale pidi esitatama teade, tõendus, palve, kaebus või muu avaldus, polnud antud adressaadi enese, vaid teiste isikute kätte, ilma et need isikud oleksid õigustatud seaduse järgi võtma vastu seda kirja;

3) kui punktis 2 tähendatud kirjaga talitati § 154 ettenähtud viisil;

4) kui viivitus — teate, tõenduse, palve, kaebuse või muu avalduse esitamises — oli tingitud ettenägemata takistustest, mida vastav isik ei suutnud kõrvaldada.

§ 161. Tähtaegade uuendamise palved tulevad esitada kahe nädala jooksul, arvates tähtaja möödalaskmise teadasaamisest ja § 160 p. 4 ettenähtud juhtudel — kaebuse esitamise takistuse äralangemisest.

3. peatükk.

S e a d u s e m a k s v u s e u l a t u s j a e l l u v i i m i n e.

§ 162. Käesolev seadus maksab riigi heaks võetavate maksude ja lõivude suhtes,

kuivõrd ei tee sellest erandeid üksikud maksu- ja lõivuseadused.

§ 163. Käesolev seadus pannakse maksma eriseadusega.

SELETUSKIRI.

Maksustamiskorralduse seaduseelnõu esitas Vabariigi Valitsus Riigikogule 28. novembril 1930. Hiljem, maikuul 1931 võttis Vabariigi Valitsus eelnõu kohta täiendavalt seisukoha. Selle järele asus üldkomisjon eelnõu arutamisele.

Üldkomisjon on eelnõus teinud olulisi muudatusi. Osa muudatusi on komisjon ette võtnud Majanduseministeeriumi ettepanekul ja Vabariigi Valitsuse heakskiitmisel; osa muudatusi aga on komisjon teinud omal algatusel.

Üksikute paragrahvide kohta on üldkomisjonil seletada järgmist.

§ 2. Inspektorite peale võib panna maksustamise ülesandeid kas territoriaalse või eriala — üksikute maksude — põhimõtte alusel. Esimesel juhul kuuluks inspektorile maksustamistegevus oma tegevusepiirkonnas kõikide maksude alal. Teisel juhul kuuluks aga inspektorile maksustamistegevus ainult kindlaksmääratud maksu alal kas kogu vabariigi piires või mõnes selle osas. Üldkomisjon arvab, et Maksustamiskorralduse seaduse rakendamisel peaks inspektoritele ülesannete määramine teostuma üldiselt territoriaalse põhimõtte alusel. Siis oleks tegemist ainult ühe maksuasutusega, mis oma asukoha poolest kättesaadavam kodanikkudele.

Inspektorite ametisse seadmine erialade järgi võiks leida aset erandlikel juhtudel, kus seda tingib paratamata maksustamise iseloom. Sellekohaselt võiks eriinspektorid ametisse määrata, näit. maal asuvate kinnisvarade kinnisvaramaksu ja tollimaksude alal, samuti vast ka rahalistelt kapitalidelt võetavate maksude alal. Kinnisvaramaksu alal tingib maksustamistegevuse koondamist ühe inspektori kätte kogu vabariigis kataster, mida raske jaotada. Tollimaksude alal võib eriinspektori määrata siis, kui seda tingib tolli laialdane tegevus, nagu näit. Tallinnas. Juriidilistelt isikutelt võetavate maksude, samuti päranduse-, kinnistuse- ja tempelmaksu koondamist ühte keskkohata üldkomisjon ei poolda nii kodanikkude kui ka riigi huvide seisukohast ja selle tõttu ei võiks § 2 käsitamisel neid makse eraldada territoriaalselt teotsevate inspektorite võimkonnast.

§§ 3—4. Põhimõttelikult peaks kõik maksud vastavas inspektori tegevusepiir-

konnas määrama inspektor. Tegelikult on aga seda võimata teostada. Inspektoritele tuleksid sel puhul määrata kitsad tegevusepiirkonnad, mis kodanikkudele korterite vahetuse puhul tülikas, eriti linnades, ning teiselt poolt ei võimalda ka otstarbekohaselt kasutada inspektorite tööjõudu. Inspektorite tegevusepiirkonnad peaksid langema kokku linnade ja maakondade administratiiv-piiridega kas eraldi või koos. Sel juhul peaks olema inspektoril ka abilised, kes võivad teda asendada vajalikel juhtudel ning vajalikkude tööde sooritamisel. Nende abilistena näeb § 2 ette abiinspektoreid. Kuna inspektor kannab vastutust kiire, otstarbekohase ja täpse maksustamise teostamise eest, siis peab kuuluma ta võimkonda ka töö sisemine korraldamine ja oma abilistele ülesannete määramine. Sel otstarbel lubabki § 3 inspektoril määrata abiinspektoritele ülesandeid kas inspektori tegevusepiirkonna mõnes kindlas territoriaalses osas (näit. linnades linnajaod) või jälle üksikute maksude järgi. Otstarbekohase järelevalve teostamise huvides on sarnaste maksustamise ülesannete jaotamise puhul nõutud maksudevalitsuse direktori nõusolek.

Laialdane tegevus tolliasutustes tingib täiendavaid erandeid üldisest korrast. Tollimaksustamine eeldab kauba iseloomu õiget hindamist ja selle määramist vastava tollitariifi paragrahvi järgi, mida toimetatakse kauba revideerimise teel. Sarnast kaupade revideerimist ja sellest järgnevat tollimaksude määramist võib inspektorite ja abiinspektorite järelevalvel panna eriametnikkude tollirevidentide peale. Tollirevidendid teotsevad küll inspektorite nimel, kuid oma otstuses — revideerimisdokumentidel — märgivad nad ainult oma ametnimetuse.

§ 6. Selles paragrahvis loodud kord ei tohi muutuda tollikorralduses üldiseks, vaid see on mõeldud ainult piiriäärse liiklemise hõlbustamiseks. Samuti võib seda korda kasutada jõuvankrite rahvusvahelise liiklemise kergendamiseks. Reisijate kraami ja kauba läbilaskmine sarnastest tollipunktidest võib sündida ainult ulatuses mis tingitud eelpooltähendatud liiklemise nõuetest.

§ 7. Komisjonide arv ühe inspektori tegevuspiirkonnas peab vastama tegeliku töö nõuetele. Nende nõuete kohaselt määrab Majanduseminister kindlaks komisjonide arvu. Igal juhul peab komisjonide koosseis vastama aga §§ 8 ja 9 tingimustele.

§ 10. Inspektori tegevusepiirkonnas võib eraldada üks ärimaksu komisjon ainult

aruandvate ettevõtete maksustamiseks, kui seda nõuab töörohkus sel alal. Komisjoni koosseis peab vastama sellejuures aga §§ 8- ja 10 tingimustele.

§ 16. Paragrahv 16 õigustab Vabariigi Valitsust panna omavalitsuste peale riigimaksude vastuvõtmise. Vastuvõtmise all tuleb mõista neid toiminguid, mis otsekohe vajalikud summade vastuvõtmiseks, nagu nõudelehtede väljasaatmine, rahasummade vastuvõtmine kvittingite vastu, vastuvõetud summade arvestamine ja üleandmine riigitulude üldisesse vastuvõtukassasse — Eesti Panka, või mõnda riiklikku erikassasse — ning aruandmine vastuvõetud ja üleantud summade kohta. Toimingute ettevõtmist, mis iseloomult kannavad maksumääramise või maksude sunnisisenõudmise ilmet, ei või käesoleva seaduse põhjal panna omavalitsuste peale. Maksude määramisega seotud toiminguid saavad omavalitsused täita ainult siis, kui see tehtud neile kohuseks eriseadustega.

§ 17. Majanduseministri esindaja revideerimise õigus omavalitsuseasutuste revideerimisel piirdub toimingute alal, mida omavalitsused kohustatud ette võtma § 16 põhjal.

Revideerimistel ei täida Majanduseministri esindajad omavalitsuse üldise järelevalve ülesandeid. Selle tõttu ei ole neil õigust teha ka üldisi järeldusi revideerimisel selgunud puuduste ja kuritegeliste asjaolude kohta. Revideerijal jääks vaid õigus nõuda puuduste kõrvaldamist, kuid juhul, kui seda nõuet ei täideta määratud tähtajaks, samuti kui revideerimisel selguvad kuritegelised asjaolud, peab revideerija sellest teatama omavalitsuse järelevalve asutusele, kes viivitamata astub samme puuduste kõrvaldamiseks või kuritegeliste asjaolude ilmsikstulekul — süüdlaste vastutusele võtmiseks.

§ 21. Tulumaksujate esindaja määramisel maksupeakomiteesse tuleks arvestada sellega, et esindaja ja asetäitja saaksid määratud võimalikult nõnda, et esindaja oleks ühe liidu ja asetäitja teise liidu poolt esitatud kandidaatide hulgast.

§ 24. On mõeldavad juhud, kus üks maksupeakomitee liikmeist ei saa võtta osa istungist. Sarnasteks juhtudeks võivad olla haigus, perekonnaliikme raske haigus või surm, taandumine või mõni muu takistus. Nendel juhtudel asendab alalist liiget peakomitees Kohtu- ja siseministeeriumi kodifikatsiooni osakonna liige. Alalise liikme asendamisel ei ole kodifikatsiooni osakonna liikmel aga ettekandmise õigusi (§ 25).

Kodifikatsiooni osakonna liikme kutsumine maksupeakomitee istungile võib teostuda igal ajal, ka istungi kestvusel. Kutsub peakomitee esimees või tema asetäitja. Kutses esitatakse kas ministri kaudu või otsekohe vastavale kodifikatsiooni osakonna liikmele, kui tema määramine peakomitee istungile teada. Kohtu- ja siseministril tuleks määrata juba ette kindlaks, kes kodifikatsiooni osakonna liikmetest peaksid võtma osa vajalikkudel juhtudel maksupeakomiteede tööd ja missuguses järjekorras. Istungile ilmumine tuleb täita esijärjekorras kõigi teiste ametülesannete kõrval. Minister võib keelduda liiget saatmast vaid sel juhul, kui see riigi huvides edasilükkamatult möödapääsemata.

§ 37. Selle paragrahvi järgi on Majanduseministrile jäetud õigus teha vajalikke erandeid üldistest alluvusereeglitest. Juhtudel, kui Majanduseminister määrab § 2 täitmiseks ametisse erialalise inspektori, siis peab ta ka täpselt määrama, missugused ülesanded pannakse selle erialal teotseva inspektori peale, missuguses tegevusepiirkonnas on ta võim ja missugustest ülesannetest vabastatakse kohapealsed inspektorid. Sarnase inspektori tegevusse astumisest, tema ülesannetest ja asukohast tuleb kuulutada üldiseks teadmiseks Riigi Teatajas. Erialaliste inspektorite määramisel tuleb arvestada seisukohti, mis toodud § 2 juures.

§ 40. Selles paragrahvis toodud taandumise õigust ei tule tõlgitseda kitsendavalt. Paragrahv määrab küll, et asjaosaline võib nõuda ametniku, peakomitee või komisjoni liikme taandamist enne seda, kui ta asi võetakse ametniku, peakomitee või komisjoni poolt arutamisele, ning et hiljem võib nõuda taandamist siis, kui taandamise põhjus tekib hiljem, kuid sellejuures tuleb eeldada, et asjaosaline teab isikut, kellele kuulub tema asjaarutamine juba enne asja arutamisele võtmist. Saab asjaosaline teada asja arutava isiku või selgub asjaosalisele taandamise põhjus asja arutamise käigus, siis võib ta nõuda taandamist ka sel momendil, olgugi, et asi juba arutamisel, kuid siiski enne asja otsustamist. Loomulikult peab taandamise põhjus olema kaaluva tähtsusega ja tõestatud. Ei saa kuidagi lubada ainult põhjuste paljasõnalist väitmist, kui põhjus pole selge iseendast.

§ 42. Käesoleva paragrahvi põhjal võib nõuda teateid maksukohuslasilt või arvatavalt maksukohuslasilt, mis vajalikud nende eneste maksukohustuse kindlakstegemiseks või neile maksumääramiseks. Tea-

ted, mida nõutakse, peavad olema loogilises sidestuses nende nõudmise eeldustega (maksukohustuse kindlakstegemine ja maksu määramine). Nõudmised peavad olema kirjalikud ja nimelised.

§ 44. Käesolev paragrahv käib samuti maksukohuslaste eneste kohta. Selle paragrahvi põhjal nõutud teated on üldised, s. o. vastavat nõudmist ei esitata igale maksukohuslasele eraldi, nimeliselt, vaid avaldatakse üldiselt Riigi Teatajas ning teadete andmise kohustus puudutab kas kõiki maksukohuslasi või üksikuid liike neist. Sarnaste teadete nõudmise õigus on Majanduseministril ainult perioodiliste maksude ja tolli ning aktsiisimaksude alal. Viimaste maksude alal ulatub nõudmiste piir kaugemale, kuna siin võib nõuda nii teateid kui ka dokumente. Teiseks pole teadete sisu tolli ja aktsiisimaksude alal otsekoheselt piiratud, nagu perioodiliste maksude alal, kus neid teateid saab nõuda ainult maksukohuslase elukohta, tuluallikate ja maksustamisaluste kindlakstegemise otstarbel.

Maksustamisaluse all (basis of tax) tuleb mõista seda üksikasjalikku andmestikku, mis on aluseks täpse ja õiglase maksu määramisel. Kasuprotsendimaksu alal on näiteks maksustamisaluseks äri puhaskasu. See puhaskasu saavutatakse arvutamise teel läbimüügi summast, millest arvatakse maha seaduses lubatud kulud. Mõlemad komponendid — läbimüügi summa ja seaduses lubatud mahaarvamised — moodustavad andmed, mis on vajalikud maksustamisaluse — puhtakasu — kindlaksmääramiseks. Teadete nõudmise õigus ulatub sellega kõigi sarnaste andmete peale.

Perioodiliste maksude alal tuleb mõista kõiki neid makse, mida võetakse ühelt maksukohuslaselt järgnevalt aasta-aastasse, nagu näit. tulumaks, ärimaks, rahaliste kapitalide maks, kinnisvaramaks ja mõned muud. Pärandusemaks, kinnistusemaks, tempelmaks ja muud ühekordselt võetavad maksud ei kuulu perioodiliste maksude alla.

§ 45. Käesolev paragrahv korraldab nimeliste teadete nõudmist kolmandatelt isikutelt. Asjaolud, mille kohta võib nõuda teateid kolmandatelt isikutelt, on piiratud ainult teiste isikute maksukohusluse ja maksustamisaluste kohta käivate andmetega. Teadete nõudmise eelduseks on nõue, et nõutavad teated võivad olla teada asutusele või isikule, kellelt neid teateid võetakse.

Krediidiasutustelt võib nõuda neid teateid ainult Majanduseministri erilisel loal. Üldkomisjon jättis selle võimaluse seadusse eeldusel, et teadete nõudmine krediidasu-

rustelt sünniks ainult tõsise vajaduse puhul ja et ei muutuks üldiseks.

Teadete andjate kergendamiseks lubab seadus anda teateid ka suusõnal. Oma õiguslikkude järelduste poolest on teated, mis antud suusõnal ja protokollitud, täiesti võrdsed kirjalikult antud teadetele. Ebaõigete teadete andmine suusõnal toob samu järeldusi, mis kirjalikkudegi ebaõigete teadete andmine. Igal juhul saab maksustamisel võtta arvesse ainult neid suusõnalisi teateid, mis on protokollitud ja teadete andja poolt alla kirjutatud.

§ 60. Selle paragrahvi järgi peab maksumääramine sündima andmete põhjal. Andmed peavad selguma aktist. Andmete kogumine (§ 41) ja hindamine peab olema erapooletu. Andmed peavad olema selged ja põhjendatavad.

§ 61. Maksumääramist hindamise alusel võib toimetada vaid siis, kui ei lähe korda saada otseseid andmeid, või kui saadud andmed pole usaldusväärsed. Andmete ebausaldusväärsus peab olema põhjendatud ning näidatud aktis. Samuti peab olema näidatud aktis hindamise alused ja käik ning asjatundjate arvamused.

§ 74. Isikutele, kes vastutavad maksu tasumise eest, tuleb üldkomisjoni arvates võimaldada, ühineda kaebusega kuni asja otsustamiseni.

§ 79. Käesolevas paragrahvis on loetletud ainult need juhud, kus kaebajal puudub võimalus kaevata koos sisulise kaebusega. Juhtudel, kus viimane võimalus olemas, saab ka määruste üle, mis sisuliselt asja ei otsusta, kaevata koos kaebusega asja sisu kohta.

§ 84. Kaebaja ja maksuvalitsuse esindaja esinevad peakomitee pooltena. Nende õigused ja kohused seletuste andmises ja täiendavate tõenduste esitamises on täiesti võrdsed.

§§ 85—86. Pooled peavad esitama või nimetama kaebust põhjendavad tõendused hiljemalt esimesel istungil, kus arutatakse asja, vastasel juhul võiks kunstlikult protsessi venitada, mis ei ole lubatav. Tekib aga asja arutamise käigus tarve esitada täiendavaid tõendusi, siis on pooltel täielikult lubatud teha seda kuni asja otsustamiseni. Ei luba peakomitee neil kordadel enam esitada täiendavaid tõendusi, siis võib see olla pooltele aluseks kaebuse esitamiseks Riigikohtule. Peakomitee keeldumise põhjus tuleb märkida aktis. Osutuvad ühe poole poolt täiendavalt esiletoodud tõendused uuteks, siis on vastaspooltel õigus paluda asjaarutamise edasilükkamist, et tutvuneda nende tõendustega ning esita-

da omalt poolt vastuväiteid ning tõendus. Asjaarutamise edasilükkamine on mõeldav ikkagi ainult juhul, kui uut el esiletoodud tõendustel on oluline tähtsus järgneva otsuse tegemisel.

§ 90. Peakomitee võib käesoleva paragrahvi põhjal rahuldada kaebuse osaliselt või täielikult, või jätta rahuldamata, või tühistada kaevatud otsuse ja asja tagasi saata uueks otsustamiseks asutusele, kelle otsuse peale kaevatud peakomiteele.

§ 97. Käesolevas paragrahvis on märgitud ainult need juhud, mil on võimata kaevata peakomitee määruste peale koos kaebustega asja sisu kohta. Määruste peale, mis ei puuduta küll vahetult kaebuse sisu, kuid millele peale on võimalik kaevata koos kaebustega asja sisu kohta, võib esitada kaebusi viimatinimetatud korras.

Kuna käesolevas paragrahvis toodud tähtajad lähevad lahku üldisest edasikaebete tähtajast (§ 24), siis on tarvilik, et kõigis peakomitee otsustes ja määrustes selgelt märgitakse tähtaeg kaebuse esitamiseks otsuse või määruse peale.

§ 98. Käesoleva paragrahviga antud õigusi kirjutus- ja arvutusvigade parandamiseks ei või kasutada juhtudel, kui need vead on maksustamisalustes (vt. seletus § 44 juures) eneses ja asjaarutamine on sündinud vigusisaldavate maksustamisaluste põhjal. Vigade parandamine muudaks sel juhul maksustamisaluseid, mida ei saa teha muidu, kui seaduses ettenähtud asjaarutamise korras. Neil juhtudel tuleks sellepärast talitada korras, mis nähtud ette asjade ümberotsustamisele võtmise kohta.

§ 103. Riigikohtule esitatakse ümberotsustamisele võtmise palve esitatakse peakomitee kaudu ja kuna peakomitee on kohustatud selle palve edasi saatma ühes toimetusega ja oma seletustega, siis on peakomiteel õigus maksuasutustelt välja nõuda vastavaid toimetusi. Toimetuste väljanõudmised esitab peakomitee vahetult asutusele, kelle juures asub toimeetus ning see asutus peab täitma nõudmise viivitamata ja vahetult.

§ 104. Dokumentide lisamine ümberotsustamisele ettepanekule või palvele on nõuetav loomulikult ainult siis, kui palve või ettepanek on rajatud neile dokumentidele. Selguvad ümberotsustamisele võtmist õigustavad asjaolud aga muul teel — ilma et dokumendid oleksid vajalikud nende asjaolude tõendamiseks — siis on küllalt, kui need asjaolud kirjeldatakse palves või ettepanekus ja näidatakse alused, mis tõendavad või aitavad selgitada uute asja-

olude olemasolu. Nende andmete kontrollimisel võib peakomitee kasutada kõiki neid õigusi, mis kuuluvad temale käesoleva seaduse põhjal asjade ettevalmistamisel ja otsustamisel (§§ 80 ja 88).

§ 108. Käesolevas paragrahvis märgitud maksustamistoimetuse algmomenti ei määra käesolev seadus, vaid vastav maksuseadus. Näiteks tulumaksu juures tuleb lugeda maksustamistoimetuse alguseks tähtpäev, mil kodanik Tulumaksu seaduse § 41 põhjal on kohustatud sisse andma tuluteadaande, s. o. 1. veebruar tulusaamise aastale järgneval aastal, puhtakasu maksu juures — ärimaksuseaduse § 543 näidatud tähtpäevad, s. o. 1. märts ja 15. aprill — äriaastale järgneval aastal.

§ 109. Käesolevas paragrahvis tähendatud administratiiv-sissenõudmise korra all tuleb mõista seda korda, mida käsitletakse riigi administratiivsete (vastuvaidlemata) sissenõudmiste alal vastavate maksvate seaduste põhjal. Sellejuures määrab käesolev paragrahv, et sisse nõutakse ainult need maksuvõlad, mis ületavad 1 krooni. Alla 1 krooni olevad maksuvõlad jäetakse sisse nõudmata ja loetakse kustunuks ning arvepidamine nende suhtes lõpetatakse asutuse poolt, kes määras vastava maksu. § 119. ettenähtud kustutamiskorda pole tarvis võtta siin käsitlemisele.

§ 112. Käesolev paragrahv on seadusesse võetud vastutajate kaitseks. Selle tõttu ei või sissenõudja asutus valida omal äranägemisel, kelle vastu ta pöörab sissenõudmise. Sissenõudja asutus peab kõigepealt selgitama, kas on võimalik maksu sisse nõuda maksukohuslaselt endalt. Kui selgub, et see pole võimalik, siis on sissenõudja alles õigustatud pöörama sissenõudmisega vastutaja vastu. Sellejuures pole tarvilik, et maksukohuslase maksuvõime selgitamiseks oleks ette võetud tegelik sundsissenõudmine. Sellest on küllalt, kui sissenõudja selgitab maksukohuslase maksuvõime sundsissenõudmisele asumata ja selgitab selle ära aktis.

§ 114. Sissenõudmisele asumise momendi üle käesoleva paragrahvi mõttes tuleb otsustada riigi administratiivseid (vastuvaidlemata) sissenõudmisi korraldavate seaduste põhjal. Kui eelnimetatud seadused määravad, et maksimumääraja või muu asutus, kes valvab riigitulude laekumise üle, peab sissenõudmise algatamiseks esitama vastava nõudmise, ettepaneku või muu sarnase teate seaduse järgi sissenõudmist teostavale asutusele, siis tuleb sissenõudmisele asumise ajaks lugeda päeva, mil sarnane nõudmine, ettepanek või teade

jõudis sissenõudmist teostavasse asutusse või sissenõudja kätte.

§ 115. Käesoleva paragrahvi esimeses lõikes tähendatud sissenõudmisele asumise küsimust tuleb käsitleda samuti, nagu eelmise paragrahvi (§ 114) juures. (V. seletus § 114 juurde.)

Katkenud aegumise uuel algamise tähtaja määramisel tuleb samuti käsitleda seadust, mille järgi toimetatakse riigi administratiivseid (vastuvaidlemata) sissenõudmisi. Nimetatud seaduse põhjal tulevad teha kindlaks sissenõudja poolt ettevõetud järjekorralised toimingud ning nende tähtajad ja sellest teha vajalikke järeldusi aegumise uuestialgamise kohta.

§ 124. Maksutrahvide määramise korra (6) osa võttis üldkomisjon käesolevasse seadusesse teadmises, et maksustamise alal ei saa läbi ilma administratiivsete trahvidega. Enamiku maksusüütegude selgitamine on nii tihedalt seotud maksu enda selgitamisega, et on pea võimata eraldada neid kahte toimingut. Maksu varjamise puhul näit. tuleb selgitada kõige pealt õige maksumäär ja alles siis selgub sellega võrreldes, kas maksukohuslase teadaanne (Tulumaksu seaduse § 41, Ärimaksu seaduse § 453) oli ebaõige, kas sissekanded ärirahamatusse on jäetud tegemata (Käesoleva seaduse § 146), s. o. kas on maksu varjatud. Sellepärast on teatavate raskustega ühendatud maksusüütegude andmine kohtu otsustada, ilma, et ei argneks kohtus paralleelne töö maksuasutustega.

Muidugi on ka maksude alal üksikuid süütegusi, mille uurimine nõuab kohtulikku tegevust ning mille eest trahvide määramine peab kuuluma kohtutele. Need juhud on ette nähtud Nuhtlusseaduses.

Käesolevas osas (6) ettenähtud trahvide määramise kord ei käi kohtu poolt määratavate trahvide kohta. Ta käib ainult nende trahvide kohta, mille määramine kuulub maksuseaduste või käesoleva seaduse põhjal maksudevalitsuse ametikohadele.

§§ 146—147. Need paragrahvid sisaldavad käesoleva seaduse rikkumiste eest määratavaid trahve, millede määramine kuulub maksuasutustele. Sarnased administratiivsed trahvid on maksuseaduste käsitlemisel paratamatud juba kaalutlustel, mis ette on toodud seletuses § 124 juurde. Sellepärast ei tuleks ka kriminaalseadustiku maksmapanekul kodifitseerida neid trahvinorme kriminaalseadustikku. Küll tulevad asendada käesolevate normidega kõik need trahvinormid, mis on maksuseadustes sama iseloomuga. See oleks teostatav

vastavate maksuseaduste kohaldamisega käesolevale seadusele. Erilised administratiivsete trahvide normid jääksid maksmalahus käesolevatest normidest ainult seal, kus need normid vastava maksu eriiseloomu tõttu ei ole kohaldatavad käesolevatele normidele (näit. tempelmaks ja kinnistusmaks).

Selle juures tõuseb üles küsimus Kriminaalseadustiku (RT 56 — 1929) §§ 179 kuni 192 kohta, mis sisaldavad katkendlikult trahve üksikute otsekoheste maksude alalt. Kuna soovitavaks ei saa pidada käesolevas seaduses ettenähtud trahvinormide kodifitseerimist Kriminaalseadustikku, siis tuleksid Kriminaalseadustikus §§ 179—192 kustutada viimase seaduse maksmapaneku seadusega.

§ 148. Aegumise tähtaja alguseks § 146 tähendatud ebaõigete dokumentide esitamise teel toimitud süütegude suhtes tuleb arvata ebaõige aruande, bilansi, arve või muu tõenduse maksuasutusele esitamise päev. Raamatutesse ebaõigete sissekannete või sissekannete tegemata jätmise teel toimitud süütegude suhtes tuleb arvata aegumise alguse tähtajaks nende raamatute põhjal sündinud maksumääramise kuupäev, mis leiab väljendust vastavas maksustamisotsuses (§ 62) või vastava maksuseaduse põhjal kokkuseatud maksulehes (näit. Ärimaksu seaduse § 559).

§ 147 tähendatud süütegude suhtes tuleb arvata aegumise alguse tähtpäevaks teadete esitamise tähtpäev.

§§ 162—169. Käesolev seadus maksab üksikute maksude suhtes ainult siis kui ta on maksmata pandud eriseadusega (§ 163). Juhtudel, kui mingis maksuseaduses, mille suhtes on käesolev seadus maksmata pandud, leidub norme, mis käsitlevad käesolevas seaduses lahendatud küsimusi teisiti, siis tuleb eesõigus anda maksuseaduse, kui eriseaduse normile. Selle juures tuleb võtta arvesse, et juhul, kui maksuseadus käsitleb mingit küsimust kitsamalt käesolevast seadusest, siis tulevad käesoleva seaduse vastavad normid siiski käsitlemisele selle võrra, kuivõrt nad täiendavad maksuseaduse vastavat normi, ilma et sellest tekiks vastolu mõlema normi vahel.

428.

Üldkomisjoni ettepanek.

MAKSUSTAMISKORRALDUSE SEADUSE MAKSMAPANEMISE SEADUS.

I o s a.

Maksustamiskorralduse seaduse §§ 1—41, 80—97, 150—158, 162 ja käes-

oleva seaduse osad III—XII hakkavad maksma 1. veebruaril 1932.

Peale eelmises (1) lõikes nimetatud paragrahvide hakkavad maksma 1. veebruaril 1932:

1) tulu- ja ärimaksu suhtes — kõik ülejäänud Maksustamiskorralduse seadusest kohaldatavad paragrahvid;

2) tempelmaksu suhtes — §§ 121—145, 159—161;

3) pärandusemaksu suhtes — §§ 60 kuni 70, 72—79, 98—107, 109—113, 117—123, 159—161;

4) kinnistumaksu suhtes — §§ 45, 48 kolmas lõige, 49, 50, 60—79, 98—107, 117—118, 121—123 ja 159—161;

5) maal asuvate kinnisvarade kinnisvaramaksu suhtes — §§ 45, 60, 64, 66—70, 72—79, 98—123, 159—161.

II o s a.

1. veebruaril 1932 kaotavad maksvuse:

1) 24. mai 1899. a. maksuinspektorite ja nende abide kohta antud seadus (VSKK nr. 96 — 1899);

2) Otsekoheste maksude peakomitee seadus (RT 61/62 — 1920 ja RT 4 — 1921);

3) Iseäralise ärimaksu komitee seadus (RT 61/62 — 1920);

4) Riigi ärimaksu seaduse (VSK V köide 1914. a. väljaanne ühes hilisemate muudatustega) §§ 404—445, 499—504, 506 kuni 508, 557, 566 teine ja neljas lõige (1928. a. redaktsioon RT 44 — 1928), 576—578, 590, 592—601;

5) Riigi ärimaksuseaduse muutmise seadused 31. juulist 1917. a. (VSKK — 1917. a. art. 1844) ja 13. oktoobrist 1917. a. (VSKK art. 2052), ning 25. mai 1928. a. seaduse teise osa III (RT 44 — 1928);

6) Tulumaksu seaduse (RT 63/64 — 1920, RT 78 — 1922, RT 149 — 1924) §§ 24 p. 1—2 ühes tähendustega, 25, 26, 28, 30—39, 43, 47, 48, 50, 52—58, 60, 61, 71—75, 78, 79, 85—90;

7) Maal asuvate kinnisvarade kinnisvaramaksu seaduse (RT 18/19 — 1920 ja RT 57 — 1930) §§ 7, 8, 10, 11, 12, 13 ühes tähendusega, 14, 17, 18, 19, 30, 37;

8) Aktsiisiseaduse (VSK 1914. a. väljaanne) §§ 1—19, 24—25, 40—89;

9) Tolliseadustiku (RT 45/46 — 1923, RT 35 — 1926) §§ 1—6, 8—13, 15, 16, 20, 22—29, 31, 33—36, 45;

10) Tempelmaksuseaduse (RT 45 — 1928) § 21 p. 13 ja 14, §§ 22, 25 ja 26 p. 1;

11) Pärandusemaksu muutmise seaduse (RT 62 — 1931) § 9 esimene lõige.

III o s a.

Tulumaksuseaduse §§ 27 ja 83 muudetakse ja pannakse maksma järgmises redaktsioonis:

§ 27. Valla ja alevi tuluhindamise komisjonid koosnevad valla- või alevivanemast, kui esimehest, valla- või alevisekretärist ja valla- või alevivolikogu poolt maksumaksjate hulgast 1 aasta peale valitud 3 liikmest.

Komisjoni kutsub kokku esimees ja istang loetakse seaduslikuks, kui on koos peale esimehe vähemalt 2 liiget.

Asjaajamine komisjonis kuulub valla- või alevisekretärile.

§ 83. Paragrahvides 76 ja 77 ettenähtud trahvid määrab komisjon maksuinspektori ettepanekul.

IV o s a.

Maal asuvate kinnisvarade kinnisvaramaksu seaduse (RT 18/19 — 1920) § 15 muudetakse ja pannakse maksma järgmises redaktsioonis:

§ 15. Maksuasutistelt saadetud teadete põhjal seavad valla- ja alevivalitsused kokku maksumaksjate nimekirjad ja peavad sellekohaseid arveraamatuid.

V o s a.

Pärandusemaksu seaduse muutmise seaduse (RT 62 — 1931) § 2¹ lugeda: „Otsekoheste maksude peakomitee“ asemel „Maksupeakomitee“ ja § 19 panna maksma järgmises redaktsioonis:

§ 19. Kui pärijad või testamendi täitja pole esitanud kohtule § 11 ettenähtud tähtajal teadaannet pärandusetombu üle, siis kogub maksuinspektor ise tarvilikud teated ja määrab nende põhjal pärandusemaksu.

VI o s a.

Löivuseaduse (VSK V köide 1914. a. väljaanne) §§-des 268, 271 ja 275 lugeda „Kroonu palati“ asemel „maksuinspektor“.

VII o s a.

Tempelmaksu seaduse § 16 p. 1 ja § 21 p. 10 „otsekoheste maksude peavalitsus“ asemel lugeda „ametiasutuse asukoha järgi kohalik maksuinspektor“.

Sama seaduse § 21 p. 5 ettenähtud nimetuse „otsekoheste maksude peavalitsus“ asemele lugeda „kohtuasutuse asukoha järgi kohalik maksuinspektor“.

Sama seaduse § 8 p. 2, § 21 p.p. 4, 6, 8, 10, 11 ja 12 „otsekoheste maksude peavalitsus“ asemele lugeda „maksuinspektor“.

Sama seaduse § 7 p. 1-ses sõnad „või otsekoheste maksude peavalitsusele“ ja § 18 p. 3-das sõnad „otsekoheste maksude peavalitsuse poolt komandeeritud“ — kustutatakse.

VIII o s a.

Ärimaksu seaduse §§ 451 ja 591 muudetakse ja pannakse maksma järgmises redaktsioonis:

§ 451. Lisaärimaksu võetakse:

1) aktsiaseltsidelt ja muudelt avaliku aruandmise korrale alluvatelt ettevõtetelt, samuti ettevõtetelt, mis § 574 tähendatud: a) kapitalimaksu ja b) kasuprotsendimaksu näol,

2) muudelt maksuaastal tegutsevatelt või aasta keskel uuel avatud ettevõtetelt, mis pole vabastatud lisaärimaksu maksimisest, — puhtakasumaksu näol.

§ 591. Trahvide määramine riigi ärimaksu seaduse rikkumise eest kuulub:

põhiärimaksu alal — maksuinspektorile, lisaärimaksu alal — ärimaksukomisjonidele maksuinspektori ettepanekul.

IX o s a.

Otsekoheste maksude seaduse § 559 (sead. Nr. 66, RT 44 — 1923, § 14) täiendatakse uue esimese lõikega järgmises redaktsioonis:

„Ärimaksukomisjoni poolt kindlaksmääratud läbimüük, kasu ja puhtakasumaksu määr märgitakse maksulehes, mis peab vastama Maksustamiskorralduse seaduse § 62 nõuetele. Maksulehed saadetakse välja maksjatele hiljemalt 15. juuniks.

X o s a.

Kõik õigused ja kohused, mis üksikute maksuseaduste järele kuuluvad otsekoheste maksude peakomiteele ja tollikomiteele, lähevad üle vastavalt maksupeakomiteele ja tollipeakomiteele.

Kõik õigused ja kohused, mis üksikute maksuseaduste järele kuuluvad iseäralisele tulu- ja ärimaksu komiteele ja jaoskonna ärimaksu komisjonidele, lähevad üle ärimaksu komisjonidele. (Maksustamiskorralduse seaduse §§ 8 ja 10).

Kõik õigused ja kohused, mis aktsiisiseaduste järele kuuluvad aktsiisivalitsuse juhatajale ja aktsiisiringkonna juhatajale, lähevad üle vastavalt maksudevalitsuse direk-

torile ja inspektorile. Revidentide ja tehnikute õigused ja kohused lähevad üle vanemale inspektorile.

XI o s a.

Nuhtlusseaduse §§ 273¹ ja 1152² muudetakse ja pannakse maksma järgmises redaktsioonis:

§ 273¹. Süüdlast selles, et ta tahtlikult ei lasknud maksudevalitsuse direktorit, või maksu- või tolliinspektorit, või nende poolt volitatud ametnikku täita nende seadustega pealepandud kohustusi maksuseaduste nõuete täitmise järelevalve alal — karistatakse arestiga mitte üle 3 kuu või rahatrahviga mitte üle 300 krooni.

§ 1152². Riigiteenistuses mitteseisvat maksu- või tollipeakomitee, või maksukomisjoni liiget, samuti ka maksu- või tolliinspektori või maksu- või tollipeakomitee poolt ülekuulatud asjatundjat, kes süüdlane selles, et ta avaldas saladuses hoitavaid andmeid, eriti mis puutuvad maksukohustuste varanduslikku seisukorda, võlakohustesse, läbikäikudesse, kasudesse ja kahjudesse, kui need andmed said temale teatavaks tähendatud komitee või komisjoni liikme või asjatundja kohuste täitmisel, — karistatakse rahatrahviga mitte üle 1.000 krooni.

Kui sarnane üleastumine saadeti korda sihiga teha kahju selle isiku aule või krediidile, kelle kohta käisid avaldatud andmed, — siis karistatakse süüdlast vangistusega 4—8 kuuni.

XII o s a.

Nuhtlusseaduse § 943 täiendatakse teise täiendusega järgmises redaktsioonis:

Täiendus 2. Paragrahvi 943 määratud karistuste alla langeb süüdlane valetunnistuse andmises maksupeakomitees tunnistanajana või asjatundjana.

SELETUSKIRI.

I o s a.

Ehkki oleks väga soovitatav panna maksima Maksustamiskorralduse seadus täies ulatuses kõikide maksude suhtes, milline asjaolu suurelt kergendaks ja lihtsustaks asjaajamist maksustamise alal, on tegelikult siiski võimata teostada. Maksustamiskorralduse seaduse täieulatuslik maksmapanek nõuaks paljude maksude suhtes vastavate maksuseaduste eneste muutmist, mida ei suuda viia läbi Maksustamiskorralduse seaduse maksmapanekul. Käesoleva seadusega pannakse maksma Maksustamiskorralduse seadus ainult osaliselt.

Maksustamisaparaati korraldavate paragrahvide (1—41) maksmapanek on vajalik Vabariigi Valitsuse ja ministeeriumide korraldamise seaduse muutmise seaduse põhjal loodud ühendatud maksuaparaadi väljakujundamiseks. Eelnimetatud paragrahvide maksmapanek tingib peakomiteede tegevust korraldavate paragrahvide (80—97) maksmapaneku, kuna selle kohta puuduvad ühtlustatud normid senistes seadustes ning needki, mis olemas, on puudulikud. Samuti on otstarbekohane panna üldiselt maksma §§ 150—158, mis sisaldavad kirjade kättetoimetamise korra. Viimaseid norme leidub seni ainult üksikutes seadustes ning needki osutuvad katkendlikeks.

Ainsateks maksudeks, mille suhtes on võimalik suuremate muudatusteta Maksustamiskorralduse seaduse maksmapanek täies ulatuses, osutuvad tulu- ja ärimaks. Sellepärast pannakse maksma nende suhtes kõik kohaldatavad Maksustamiskorralduse seaduse paragrahvid.

Tempelmaksu, pärandusemaksu, kinnistumaksu ning maal asuvate kinnisvarade kinnisvara maksu suhtes pannakse maksma ainult need paragrahvid, mis täiendavad vajalikult ja ajakohaselt vastavates maksuseadustes toodud maksustamiskorda.

II o s a.

Käesoleva seaduse esimeses osas tähendatud Maksustamiskorralduse seaduse paragrahvide maksmapanekul osutub tarvilikuks kaotada need seadused või üksikute seaduste need paragrahvid, mis osutuksid vastolus olevaiks maksmapandud Maksustamiskorralduse seaduse paragrahvidega või jäävad sel puhul üleaurusteks.

III — XI o s a d.

Neis osades on muudetud üksikuid paragrahve maksivatest seadustest niivõrd, kui võrd seda tingib Maksustamiskorralduse seaduse maksmapanek.

XII o s a.

Käesolevas osas toodud nühtlusseaduse täiendus osutub tarvilikuks selle tõttu, et Maksustamiskorralduse seadusega loodud maksupeakomitee omab õiguse kuulata üle tunnistajaid ning asjatundjaid. Et tunnistajate ja asjatundjate tunnistused ja seletused omavad sageli suure tähtsuse nii maksukohuslase kui ka riigi huvides, siis on vajalik sanktsioon selleks, et sundida neid tunnistajaid ja asjatundjaid tunnistama õigust.

429.

Sotsiaalkomisjoni

ESITIS

**naiste töötamise kohta enne ja pärast sün-
nitamist käiva konventsiooni eelnõu asjas.**

Riigikogu otsustab:

võtta teadmiseks konventsiooni eelnõu naiste töötamise kohta enne ja pärast sün-
nitamist.

SELETUSKIRI.

Vabariigi Valitsus esitas 5. juunil 1931 Riigikogule teadmiseks esimese rahvusvahelise töökonverentsi poolt Washingtonis vastuvõetud naiste töötamise kohta enne ja pärast sünitamist käiva konventsiooni eel-
nõu.

Sotsiaalkomisjon asus Vabariigi Valit-
suse ettepaneku kohta eitavale seisukohale, leides, et konventsioon naiste töötamise kohta enne ja pärast sünitamist tuleb seadusega ellu viia, kuna selle järele on tarvidus ning takistused puuduvad. Kui kon-
ventsioon seadusega ellu viiakse, naised konventsioonis ettenähtud tööaladel 6 nädalat enne ja 6 nädalat pärast sünitamist tööst vabastatakse ning neile haigekassade poolt tolle aja kestel toetust makstakse, ei too see riigile uusi kulusid juurde ega tõsta haigekassa maksusid. 1929. a. andmetel oli Eestis 31 haigekassat, kellel liikmeid kokku 41.362, neist naised 15.449. Sünnitust juhte oli 1929. a. 393, see on iga 100 kindlustatu kohta 2,5. Haiguspäevade arv sünitamise korral 13.292, iga 100 kindlustatu kohta 86,0. Haiguse keskmine kestus 33,8 päeva.

Haigekassadel oli 1929. a. sissetulekuid 1921 tuhat krooni. Sellest läks sünitusa-
birahaks kõigest 21 tuhat krooni.

Praegu makstakse sünituse korral toetust 2 nädalat enne ja 4 nädalat pärast sünitamist (Tööst. töö sead. § 312).

Konventsiooni teostamine tõstaks sünitusa-
birahade kulude summa maksimum kahekordseks, see on, aluseks võttes 1929. a. andmeid, 42 tuhande kroonini, missugune tõus jagatult 31-le haigekassale, 1921-tuhandelise tulude kogusumma juures büdsetile mingeid raskusi ei too. Haigekassa maksu see ei suurenda.

Sünitustoetusraha maksmist konvent-
sioonis ettenähtud tähtaegadel on nõudnud asjahuvilised, eriti naistekongressid. Sellel on mitte ainult emakaitse, vaid just lastekaitse suhtes väga suur tähtsus. Seda tõendab statistika. Ühe Pariisi arsti uuri-

mus puudutab 872 sünnituse esijuhtu — neist 355 naist töötasid seistes kuni sünnitamiseni, nende emade laste keskmine kaal oli 2,92 kg; 219 naist töötasid sünnitamiseni istudes — lapse keskmine kaal oli 2,98 kg; 298 naist puhkasid 2—3 kuud enne sünnitamist — lapse keskmine kaal oli 3,28 kg. Itaalia naisarst Marinoti toob 1700 sünnitusjuhtu, mida ta uurinud ja tuleb otsusele, et on kindel vahekord ema puhkuse ajal enne sünnitamist ja vastsündinu kaalul. Kui ema töötas sünnitamiseni, oli lapse keskmine kaal 2.803 gr; kui ema puhkas kuni 30 päeva — oli lapse keskmine kaal 3.103 gr ja kui ema puhkas kuni 40 päeva — oli lapse keskmine kaal 3.269 gr. Vastsündinud lapse kaalul on suur tähtsus lapse tervisele ja eluvõimele esimestel eluaastatel. Küps vastsündinud laps kaalub 2900—3300 grammi.

Eesti statistika, mis käsitleb sündivust ja surevust, eriti ka laste ja imikute surevust, nõuab, et tuleb Eestis laste- ja emakaitset seadusandlikul teel korraldada. Sellele küsimusele pole mitte ainult vastavad kongressid ja kirjandus, vaid ka just teiste riikide sotsiaalseadusandlus juba aastakümneid tagasi enam-vähem väärilist tähelepanu pööranud.

Juba aastakümneid tagasi anti sotsiaalkindlustuse seaduse alusel toetust sünnitamise korral emale: Saksamaal 8 nädalat sunduslikult ja 6 nädalat fakultatiivselt, sellest 6 nädalat pärast sünnitamist, peale selle lapse toitmiseks toetust 12 nädalat pärast sünnitamist; Austrias 1917. a. seaduse järgi anti toetust 6 nädalat enne ja 6 nädalat pärast sünnitamist. Teistes riikides tagab seadus emale sünnitamise korral toetust: Tšehho-Slovakkias 1919. a. seadus 6 nädalat enne ja 6 nädalat pärast sünnitamist, Serbias 12 nädalat ja Lõuna-Slaavias 2 kuud enne ja 2 kuud pärast sünnitamist, Ungaris 6 nädalat enne ja 8 nädalat pärast sünnitamist, Norras 2 nädalat enne ja 6 nädalat pärast sünnitamist, Poolas 8—13 nädalat, Lätis 4 nädalat enne ja 8 nädalat pärast sünnitamist, Taanis sama aja jooksul kui haiguse puhul, Schweitsis vähemalt 6 nädalat, Nõukogude Venemaal 12—16 nädalat j.n.e.

Alljärgnev tabel näitab, kuidas on suhtunud teised riigid käesoleva konventsiooni eelnõusse.

„Rahvasteliidu rahvusvahelise tööorganisatsiooni üldkonverentsi poolt Washingtonis 1919. a. vastuvõetud konventsioon naiste töötamise kohta enne ja pärast sünnitamist.

1) Rahvasteliidu juures registreeritud ratifikatsioonid: Saksamaa, Bulgaaria, Chili, Cuba, Hispaania, Greeka, Ungari, Läti, Luxemburg, Rumeenia, Jugoslaavia — 11 riiki (41 riigist).

2) Vastav seadus antud pärast ratifitseerimist: Saksamaa, Bulgaaria, Chili, Hispaania, Greeka, Läti, Rumeenia — 7 riiki (41 riigist).

3) Vastava võimu poolt ratifitseerimine peetud soovitatavaks, kuid tegelikult teostamata. Argentiina, Brasiilia, Columbia, Prantsusemaa, Paraguay, Tšehhoslovakkia, Uruguay — 7 riiki (41 riigist).

4) Vastav seadus vastuvõtmisel või väljatöötamisel: Argentiina, Belgia, Brasiilia, Cuba, Soome, Rootsi, Tšehhoslovakkia — 7 riiki (41 riigist).

5) Seadused vastu võetud, kuid ei ole veel maksvusel: Hiina, Prantsusemaa, Ungari, Jaapan, Poola — 5 riiki (41 riigist).

6) Parlamendi poolt heaks kiidetud, kuid ratifitseerimata. Itaalia — 1 riik (41 riigist).

7) Seadused olemas enne ratifitseerimist: Luxemburg, Jugoslaavia — 2 riiki (41 riigist).“

Kõigil neil põhjustel paneb sotsiaalkomisjon ette Vabariigi Valitsuse ülaltoodud esitis konventsiooni eelnõu teadmiseks võtmise kohta tagasi lükata ja ühtlasi esitab Riigikogule vastuvõtmiseks järgmise soovivalduse.

„Riigikogu avaldab soovi, et Vabariigi Valitsus esitaks Riigikogule ratifitseerimiseks esimese rahvusvahelise töökonverentsi poolt Washingtonis vastuvõetud naiste töötamise kohta enne ja pärast sünnitamist käiva konventsiooni eelnõu või esitaks vastava seaduseelnõu selle konventsiooni elluviimiseks.“

430.

Rahaasjanduse komisjoni ettepanek.

PALKADE VÄHENDAMISE SEADUS.

§ 1. Riigiteenijate, koolinõunikude ja avalikkude õppeasutiste ning õigustega erakoolide õppejõudude ametikohad jaotatakse palkade vähendamise suhtes kahte elukalliduse raiooni ameti asukohtade järgi:

Esimesse raiooni arvatakse Tallinn ja Nõmme linn nende administratiivpiirides, teise — kogu muu maaala.

Välisesinduste ametikohad arvatakse esimesse raiooni.

§ 2. Riigiteenijate, koolinõnikkude ja avalikkude õppeasutiste ning õigustega erakoolide õppejõudude palgad vähendatakse arvates 1. jaanuarist 1932. a. kuupalga normide suuruse ja elukalliduse raioonide järgi protsendiliselte järgmiselt:

Palganormid koos Kr.	Palga vähenduse % elu- kalliduse raioonide järgi	
	I raionis	II raionis
500 ja kõrgemad	15	20
300 (incl.) kuni 500 (excl.)	10	15
260 „ „ 300 „	8	13
200 „ „ 260 „	6	11
170 „ „ 200 „	5	9
140 „ „ 170 „	4	8
120 „ „ 140 „	3	6
90 „ „ 120 „	2	4

Ülaltoodud tabelis tähendatud kuupalganormi all mõistetakse kohtunikkudel — kuupalk ilma riigiametnikkude ja -teenijate palgaseaduse muutmise seaduse (RT 79/80 — 1925) § 1 märkuses 1 ettenähtud kuupalga-kõrgendusteta, teistel riigiteenijatel — ilma teenistusvanuse tasuta. Samuti ei võeta kuupalganormi arvutamisel arvesse muid lisatasusid.

Avalikkude õppeasutiste ja õigustega erakoolide õppejõudude kuupalganormi all mõistetakse õppejõu poolt kuus õppe- ja kasvatustöö eest ühes või mitmes õppeasutises saadava tasu kogusummat.

Vähendatud palganormid koos ümmardatakse nii, et kuni 50 senti jäetakse ära ja 50 senti ning üle selle arvatakse terveks krooniks.

§ 3. Kaitseväelaste, Kaitseliidu ja Piirivalve teenistuses olevate ohvitseride ja kaitseväge ametnikkude kui ka kõigi ametnikkude ja teenijate, kelle palganormide määramine kuulub Vabariigi Valitsusele või muule riigiasutisele, — ettevõttele või eriotstarbelistele kapitalile, — palgad kuuluvad vähendamisele §§ 1 ja 2 ettenähtud määral ja alustel.

Riiklikkude ettevõtete, pankade ja eriotstarbeliste kapitalide ametnikkude ja teenijate palgade vähendamisest saadud kokkuhõid kantakse vahetult riigituludesse.

§ 4. Pensionikapitali heaks võetavate maksete, pensioni suuruse ja pensioni seaduste alusel määratavate toetuste kui ka perekonna abiraha määramine toimub vähendamata palgade alusel.

§ 5. Käesolev seadus hakkab maksma avaldamisega.

SELETUSKIRI.

Rahaasjanduse komisjon muutis valitsuse ettepanekul § 5-t nõnda, et käesolev seadus hakkab maksma avaldamisega, arvesse võttes, et seaduse maksmapanemine 1. jaanuarist 1932. a. ei võimaldaks seaduse elluviimiseks tarvilikke eeltöid teha. Ühenduses selle parandusega täiendas komisjon § 2-st, ära tähendades, et palgad vähendatakse arvates 1. jaanuarist 1932. a.

§ 3-s tegi komisjon redaktsioonilisi muudatusi, mille läbi rohkem esile tõstetakse selle paragrahvi deklaratiivne iseloom.

Muus osas ühines komisjon Vabariigi Valitsuse eelnõuga ja motiividega.

431.

Rahaasjanduse komisjoni SELETUSKIRI

patendimaksu tariifi muutmise seadusele.

Rahaasjanduse komisjon ühinedes Vabariigi Valitsuse seletuskirjas toodud motiividega esitab seaduseelnõu muutmata Riigikogule kinnitamiseks.

432.

Üldkomisjoni ettepanek.

RAADIOSAATE- VÕI -VASTUVÖTUSEADETE LOATA ÜLESSEADMISE JA KASUTAMISE KOHTA ANTUD KARISTUSEESKIRJADE MUUTMISE SEADUS.

I.

Rahukohtu nuhtlusseaduse § 101³ muudetakse ning pannakse maksma järgmises redaktsioonis:

§ 101³. Süüdlast selles, et ta loata seadis üles raadiosaateseade või kasutas säärast raadiosaateseadet, mille kasutamiseks puudub vastav luba, karistatakse rahatrahviga mitte üle 250 krooni.

Kui aga loata üles seati või kasutati säärast raadiosaateseadet, mis võimaldab isikutega ühendust väljaspool Eesti Vabariigi piire, siis karistatakse süüdlast vangistusega ühest kuust kuni ühe aastani või arestiga mitte üle kolme kuu.

Loata ülesseatud või kasutatud raadiosaateseade konfiskeeritakse.

Teises lõikes ettenähtud karistuse alla langeb ka süüdlane selles, et ta vastava loata pidas postituisid piiriäärsetes kohtades, kus on maksev kaitseisikord.

II.

Sama seadust täiendatakse § 101⁴ järgmises redaktsioonis:

§ 101⁴. Süüdlasest selles, et ta loata seadis üles raadio vastuvõtuseade või kasutamisoata pidajana kasutas raadiovastuvõtuseadet, karistatakse

rahatrahviga mitte üle 50 krooni.

Peale selle mõistetakse süüdlasest raadioringhäälingu pidaja kasuks raadiovastuvõtuseade kasutamismaks ühe aasta eest.

Süüdlasest, kellele mõistetakse karistus selle süüteo eest teist või rohkemat korda, konfiskeeritakse loata ülesseatud või kasutatud raadiovastuvõtuseade.

III.

Posti, telegraafi, telefoni ja raadioseaduse (RT 24 — 1930) § 82 kaotab maksuvuse.

SELETUSKIRI.

1. Üldkomisjon on käesolevas eelnõus teinud ühe paranduse, nimelt vähendanud § 101⁴-s sanktsiooni 100-krooniliselt rahatrahvilt 50 kroonile. Üldkomisjon leiab, et selles §-is tähendatud üleastumised tulevad lugeda kergete üleastumiste liiki, mille tõttu 100-krooniline rahatrahv tunduks ebaõiglane, eriti veel kui arvesse võtta: 1) et Tallinna ja Tartu ringhäälinguid ei saa pidada oma edasiande võime kui ka eeskava tõttu laitmatuks ning siin edaspidi vaja võtta ette veel suuri parandusi, 2) et lisakaristusena on ette nähtud korduval juhtudel vastuvõtteseadeid konfiskeerimine ning 3) et ringhäälingu maks tuleb üleastujal nii-kui-nii tasuda juba süüdimõistva otsuse tegemisega.

2. Üldkomisjon kaalus pikemalt küsimust, kas on õiglane karistada neid raadiokuulajaid, kes ei saa kuulda Tallinna resp. Tartu ringhäälingut. Siin tuleb silmaspidada järgmist: 1) raadiovastuvõtteseade ülesseadmiseks on vaja Posti, telegraafi ja raadioseaduse §§ 77 ja 82 alusel vastavat luba; 2) sama seaduse § 77 alusel võib Teedeminister nõuda ka raadiovastuvõtteseadeid kasutuse luba, nagu see ka maksvas Teedeministri määruses nähtud ette; 3) § 89 alusel määrab raadio kasutamise maksu Teedeminister. Järelikult tuleb oletada, et Teedeminister võib oma määrusega ka teatavate maa-alade suhtes, kus ei kuulda Tallinna või Tartu ringhäälingut, maksuma panna nii loa nõutamise kui ka maksumäärade suhtes teised normid, kui nende maa-alade suhtes, kus Eesti ringhäälingut kuulatakse.

Üldiselt on komisjon arvamusel, et Posti, telegraafi ja raadioseaduse § 89 j. t. alusel ringhäälingu maks määratakse Eesti ringhäälingu kasutamise eest, mille tõttu võib Teedeminister ka jätta ära ringhäälingu maksu neis kohtis ja nende aparatuuride pealt, millega ei saa kuulda Eesti ringhäälingut.

Ka ei saa kohus karistada „kasutamisoata“ pidamise eest neid raadiokuulajaid, kes saavad tõestada, et nemad ei kuule Eesti ringhäälingut, sest ta ei „kasuta“ siis seda ringhäälingut. On aga selge, et onus probandi lasub täiel määral kuulaja peal.

433.

Riigikaitse komisjoni
SELETUSKIRI

rahandusliku abiandmise konventsiooni kinnitamise seadusele.

Riigikaitse komisjon võttis ilma muutmiseta vastu „Rahandusliku abiandmise konventsiooni kinnitamise seaduse“ samadel motiividel, mis aluseks Vabariigi Valitsuse ettepanekule.

434.

Rahaasjanduse komisjoni ettepanek.

RAUDTEEDE SEADUSE § 7. MUUTMISE SEADUS.

Raudteede seaduse (RT 22 — 1931) § 7 p.p. 1, 5 ja 10 muudetakse ning pannakse maksuma ühes paragrahvi sissejuhatava osaga järgmises redaktsioonis:

§ 7. Reisijate ja kaupade vedu tasuta või alandatud hinnaga, peale seaduses või raudtee kontsessioonilepinguis ettenähtud juhtude, võib toimuda riiklikkudes ja ühiskondlikkudes huvides üksikutel juhtudel Vabariigi Valitsuse otsusel. Peale selle on Teedeministril õigus tema poolt antud määruste korras lubada tasuta sõitu raudteel:

1) raudteeteenistuses seisvaile isikuile ja nende perekondadele ning väljaspool raudteed riigiteenistuses seisvaile isikuile, kelle teenistus otseses ühenduses raudtee tegevusega. Perekondadele antavate maksumata sõidupiletite arv ei või tõusta üle 6 piletit aastas, millele lisaks võib anda tähtajalisi pileteid õpilastele kuni 20 a. vanaduseni alg-, kesk- ja kutsekoolis kui ka ametit õppimas käimiseks;

5) isikuile, kes raudteeteenistusega omandanud pensionisaamise õigused, ja nende perekonnaliikmeile kokku mitte üle

6 maksuta sõidupileti aastas, millele lisaks võib anda tähtajalisi pileteid õpilastele kuni 20 aasta vanaduseni alg-, kesk- ja kutsekoolides kui ka ametit õppimas käimiseks. Ülemaltähendatud 6 maksuta sõidupileti arvel võib anda pileteid pensionäri saatjale juhul, kui pensionär on tunnustatud alalist kõrvalabi vajavaks või kui kõrvalabi vajadus on hiljem kindlaks tehtud raudteevalitsuse arstliku ülevaatuse teel;

10) ajakirjanikkudele — iga vähemalt kuus korda nädalas ilmuva ajalehe toimetuse kohta üks tasuta sõidupilet. Tasuta sõidupiletit võivad kasutada ühest toimetusest mitte üle viie ajakirjaniku.

SELETUSKIRI.

Rahaasjanduse komisjon pidas tarvilikuks teha Vabariigi Valitsuse poolt esitatud seaduseelnõus järgmised muudatused ja täiendused.

1. Maksva Raudteede seaduse § 7 p. 1 järgi on Teedeministril õigus tema poolt antud määruste korras lubada tasuta sõitu raudteel väljaspool raudteed riigiteenistuses seisvaile isikuile, kelle teenistus otseses ühenduses raudtee tegevusega, samuti ka nende isikute perekonnaliikmeile. Rahaasjanduse komisjon arvas, et ülaltähendatud ametisikute perekonnaliikmeile tasuta sõidu andmine § 7 korras ei ole hädatarvilik ja kustutas § 7 p. 1-sest sõnad „kui ka nende perekonnaliikmeile.“

2. Rahaasjanduse komisjon arvas, et ei ole millegagi põhjendatud raudteel tasuta sõidu lubamine ajakirjanikkudele niisuguses ulatuses, nagu see ette nähtud maksva Raudteede seaduse § 7 p. 10-as, mille järgi iga vähemalt kolm korda nädalas ilmuva ajalehe toimetuse kohta võib anda üks tasuta sõidupilet. Komisjon kitsendas § 7 p. 10-at selles mõttes, et iga vähemalt kuus korda nädalas ilmuva ajalehe toimetuse kohta võib anda üks sõidupilet. Ühtlasi täiendas komisjon seda punkti maksvast seadusest sellega, et tasuta sõidupiletit võivad kasutada ühest toimetusest mitte üle viie ajakirjaniku.

435.

Rahaasjanduse komisjoni laiendatud koosseisu

SELETUSKIRI

raudtee tarbeteks krediidi määramise seadusele.

Rahaasjanduse komisjoni laiendatud koosseis ühinedes Vabariigi Valitsuse se-

letuskirjas toodud motiividega, esitab seaduseelnõu muutmata Riigikogule vastuvõtmiseks.

436.

Rahaasjanduse komisjoni

SELETUSKIRI

riigiasutuste koosseisude ja riigiteenijate palkade seaduse muutmise seadusele.

Rahaasjanduse komisjon ühinedes Vabariigi Valitsuse seletuskirjas toodud motiividega esitab seaduseelnõu Riigikogule muutmata vastuvõtmiseks.

437.

Redaktsiooni komisjoni

ETTEPANEK.

(Pealkiri vt. lisa nr. 436.)

Redaktsiooni komisjon paneb Riigikogule ette, võtta vastu „Riigiasutuste koosseisude ja riigiteenijate palkade seaduse muutmise seaduse“ lõplik redaktsioon Riigikogu poolt III lugemisel vastuvõetud kujul muudatusteta.

438.

Rahaasjanduse komisjoni laiendatud koosseisu

ESITIS

Riigi eelarve seaduse § 34 põhjal määratud eelkrediidi asjas.

Riigikogu otsustab:

Teadmiseks võtta Vabariigi Valitsuse 28. oktoobri 1931. a. otsus Teedeministriumile 1931/32. a. lisaelarve nr. 1 arvel Kr. 40.000.— suuruse eelkrediidi avamise asjus rahvusvaheliste maksude tasumiseks Postivalitsuse alal.

SELETUSKIRI.

Rahaasjanduse komisjoni laiendatud koosseis ühinedes Vabariigi Valitsuse seletuskirjas toodud motiividega esitab ülaltähendatud esitise muutmata Riigikogule kinnitamiseks.

439.

Rahaasjanduse komisjoni laiendatud koosseisu

ESITIS

Riigi eelarve seaduse § 34 põhjal Põllutöministriumile määratud eelkrediidi asjas.

Riigikogu otsustab:

Teadmiseks võtta Vabariigi Valitsuse 25. novembri 1931. a. otsus Põllutöminis-

teeriumile 1931/32. a. lisaelarve nr. 1 arvel Kr. 10.000.— suuruse eelkrediidi avamise asjus Põllutöökoja valimiskulude esialgseks katmiseks.

SELETUSKIRI.

Rahaasjanduse komisjoni laiendatud koosseis ühinedes Vabariigi Valitsuse seletuskirjas toodud motiividega esitab ülal-
tähendatud esitise muutmata Riigikogule kinnitamiseks.

440.

Rahaasjanduse komisjoni ettepanek.

RIIGIKOGU KANTSELEI KOOSSEISU MUUTMISE SEADUS.

§ 1. Kustutada Riigikogu kantselei koosseisust (RT. 26 — 1929 ja RT. 26 — 1930) ühe vanema kantselei-ametniku (ühtlasi kiirkirjutaja) koht, liik a, palk Kr. 120.—.

§ 2. Käesolev seadus hakkab maksma 1. aprillist 1932.

SELETUSKIRI.

Käesoleva eelnõuga vähendatakse vanemate kantseleiametnikkude (ühtlasi kiirkirjutajate) arvu kolmelt kahele.

Vähendamine on tingitud töö hooajalisest iseloomust, kuna Riigikogu koosolekute vaheaegul jätkub kahest vanemast kantseleiametnikust (kiirkirjutajast), koosolekute ajal aga ei jätku ühe, vähendatava, vanema kantseleiametniku (ühtlasi kiirkirjutaja) tööjõust. Sellepärast Riigikogu juhatus on otsustanud kaotada ühe määralise vanema kantseleiametniku (ühtlasi kiirkirjutaja) koha ja viia üle vastav krediit eelarves mitmesuguste tasude litera alla selleks, et Riigikogu koosolekute ajaks oleks võimalik palgata selle rahaga kolm ajutist kiirkirjutajat, makstes neile tasu tunniviisi.

441.

Rahaasjanduse komisjoni ettepanek.

RIIGIMÕISADE VALITSUSE PÕHIMÄÄRUS.

I o s a.

Ü l d e e s k i r j a d.

§ 1. Riigimõisade valitsuse ülesanne on riigimõisade valitsemine ning kasutamine ja põllumajanduse edendamisele kaasaaitamine.

§ 2. Riigimõisade valitsus on iseseisva juriidilise isiku õigustega riigiettevõtte. Tema juhatuse asukoht on Tallinnas. Riigimõisade valitsusel on oma pitsat Eesti Vabariigi vapiga ja pealkirjaga „Riigimõisade valitsus.“

§ 3. Oma majapidamises, sisemisel asjaajamisel ja kontrollimisel ta ei allu riigiasutiste kohta maksvatele seadustele, vaid toimib käesoleva põhimääruse ja selle alusel antud määruste põhjal.

Riigimõisade valitsuse kohtuasjadele kohaldatakse Tsiiviilkohtupidamise seaduse (V. S. K. XVI k. 1. j., 1914. a. v.) §§ 1282 — 1296 eeskirjad, kusjuures maksev on ka Tsiiviilkohtupidamise seaduse § 1289^a märkus.

§ 4. Riigimõisade valitsus on vaba riigi otsemaksudest. Samuti on tema tegevusse puutuv kirjavahetus vaba tempelmaksust. Muude riigi- ja omavalitsuste maksude kui ka koormatiste alal kõigi riigiasutiste jaoks ettenähtud soodustused maksavad ka riigimõisade valitsuse kohta.

2. o s a.

Riigimõisade valitsuse varad ja nende valitsemise alused.

§ 5. Riigimõisade valitsus võtab oma kasutamisele kõik Põllutööministeeriumi põllumajanduse osakonna korralduses olevad riigi mõisad ühes nende mõisade kasutamiseks määratud muu varaga ja kõigi päraldiste ja õiguste ning kohustustega, mis riigimõisade senise valitsemise alal on tekkinud, selles seisukorras, milles need osutuvad käesoleva põhimääruse maksamahkamise päevaks.

Lepingute ja igasuguste muude dokumentide üleandmine põllumajanduse osakonnalt riigimõisade valitsusele toimub ilma eriliste üleandepaalkirjadeta ja -aktideta, kusjuures üleandja ega ülevõtja ei ole kohustatud teatama lepingute, nõuete või kohustuste ülevõtmist vastaspooltele.

§ 6. Riigimõisade valitsus ei või võõrandada ega pantida eelmises paragrahvis (§ 5) nimetatud riigimõisade maid. Nende mõisade maade päraldiste ja muu vara pantimise ja võõrandamise tingimused määrab Põllutööminister.

Varade teistele isikutele kasutamisele andmise tingimused ja tähtaegade ülemäärad määrab Põllutööminister.

§ 7. Varade võõrandamisest ja kasutamisele andmisest saadud summad loetakse riigi mõisade valitsuse tuluks.

Hävinenud ja kõlbmatuks muutunud

varad kustutatakse arvelt riigimõisade ülemvalitseja (§ 14) korraldusel.

§ 8. Hangete teostamine ja varade müük toimub ülemvalitseja poolt vähem-, võistlus- või enampakkumistel või ilma nendeta, selle järgi, missugune viis nendest kasulikum ja otstarbekohasem.

Vähem- võistlus- ja enampakkumiste toimetamisele kohaldatakse vastavad riigiasutiste hangete ja tööettevõtete ja riigi vara müügi korra kohta käivad eeskirjad.

§ 9. Riigimõisade valitsuse kasutamisele antud riigimõisadest (§ 5) võidakse Vabariigi Valitsuse otsusel Põllutööministri ettepanekul eraldada maid, mis ei ole tarvilikud põllumajanduse edendamise otsarbel.

§ 10. Vabariigi Valitsuse otsusel on riigimõisade valitsus kohustatud võtma oma valitsemisele või kasutamisele ka teisi riigimaid ja varasid. Nende maade ja varade valitsemise ja kasutamise tingimused ja tähtajad määrab Vabariigi Valitsus.

§ 11. Riigimõisade valitsusele antakse tegevuskapitaliks riigi eelarve korras 250.000 krooni; edaspidiste summade määramine võib tarvidust mööda toimuda riigi eelarve korras.

§ 12. Riigimõisade valitsus võib teha Põllutööministri loal kuni kaheaastasi ja Vabariigi Valitsuse loal pikemaajalisi laenusid, kusjuures laenude kogusumma ülemmääraks nende tegemisel on 10% möödunud tegevusaasta brutto-sissetulekust.

§ 13. Riigimõisade valitsuse erikapitalide — peale nende, mis nimetatud § 29 — moodustamise otsustab Vabariigi Valitsus.

3. osa.

Riigimõisade valitsuse valitsemisorganid ja teenijad.

§ 14. Riigimõisade valitsuse valitsemisorganiteks on:

- 1) põllumajanduse osakonna direktor,
- 2) nõukogu ja
- 3) ülemvalitseja.

§ 15. Põllumajanduse osakonna direktor annab juhtnõore ülemvalitsejale, otsustab § 30 nimetatud määrustes märgitud tähtsamad küsimused ja teostab riigimõisade valitsuse teiste valitsemisorganite tegevuse järelevalvet.

§ 16. Riigimõisade valitsuse nõukokku kuuluvad vähemalt kolm, kuid mitte üle viie liikme, kes ametisse määratakse Põllutööministri ettepanekul Vabariigi Valit-

suse poolt, kusjuures ühe liikme esitamise kohta Põllutööminister lepib kokku Majanduseministriga. Nõukogu liikmed valivad endi keskel igaks aastaks esimehe ja selle asetäitja.

Iga aasta lahkub nõukogust üks kolmandik liikmetest, alguses loosi läbi, pärast ametivanuse järgi. Lahkunud liikmeid võib esitada uuesti ametisse kinnitamiseks.

Kui nõukogu liige kurjasti tarvitab riigimõisade valitsuse tegevuse alal saadud teateid või osa ei võta ilma mõjuva põhjusega kolmest järgnevast koosolekust, on Põllutööministril omal või nõukogu algatusel õigus esitada nimetatud liige Vabariigi Valitsusele ametist tagandamiseks.

Nõukogu liikmed ei oma riigiteenijate õigusi nõukogu liikmeks olemise alusel.

§ 17. Nõukogu koosolekuid peetakse tarviduse järgi.

Päevakord ja koosolekukutsed saadetakse nõukogu liikmetele ülemvalitseja poolt, vähemalt 3 päeva enne koosolekut. Samal tähtajal tuleb teatada nõukogu koosolekust ka Riigikontrolörile. Peale selle võib nõukogu esimees igal ajal erakorraliselt nõukogu kokku kutsuda, kui ta loeb selle tarvilikuks, teatades koosolekust vähemalt 3 päeva enne koosolekut riigimõisade ülemvalitsejale ja Riigikontrolörile.

Sõidu- ja päevarahad nõukogu liikmetele makstakse riigimõisade valitsuse summast Vabariigi Valitsuse poolt määratud normide järgi.

§ 18. Nõukogu koosolekud on otsusevõimelised, kui koos on vähemalt kolm liiget, nende hulgas esimees või tema asetäitja.

Otsused tehakse lihthäälteenamusega.

Häälte poolenemisel on otsustav koosoleku juhataja hääl.

Nõukogu koosolekutel on põllumajanduse osakonna direktoril ja ülemvalitsejal ning Riigikontrolöril või nende esindajatel sõnaõigus.

Nõukogu asjaajamist korraldab riigimõisade valitsuse kantslei.

§ 19. Nõukogu võimkonda kuulub:

- 1) igaaastase riigimõisade valitsuse tegevuskava ja kulude ning tulude eelarve läbivaatamine;
- 2) kinnisvara omandamise ja võõrandamise otsustamine;
- 3) paragrahvis 30 ettenähtud määrustes nimetatud tähtsamate ehitustööde kavade kinnitamine;
- 4) tehingute kinnitamine, kui tehingu summa ületab 15.000 krooni;

- 5) laenude tegemise, võlakohustuste ja kindlustuste väljaandmise küsimuste läbivaatamine;
- 6) aasta tegevuse, kui ka eelarve täitmise aruannete läbivaatamine;
- 7) muud küsimused, mis ülemvalitseja või põllumajanduse osakonna direktori poolt nõukogule läbivaatamiseks antakse.

§ 20. Nõukogu koosoleku kohta peetakse protokoll, millele kirjutavad alla kõik osavõtjad. Kui mõni nõukogu liige ei ole rahul enamiku poolt tehtud otsusega, siis võib ta samal koosolekul teatada, et ta jääb eriarvamusele, missuguse eriarvamuse ta peab esitama hiljemalt järgmisel päeval.

Nõukogu poolt otsustatud küsimused, mille kohta põllumajanduse osakonna direktor jääb eriarvamusele, esitab viimane 3 päeva jooksul Põllutööministrile lõplikuks otsustamiseks.

§ 21. Ülemvalitseja nimetatakse ametisse Põllutööministri poolt põllumajanduse osakonna direktori ettepanekul.

Ülemvalitseja, kinni pidades põllumajanduse osakonna direktori juhtnõõridest, juhib riigimõisade valitsuse tegevust, hooftisedes selle tegevuse otstarbekohasuse ja edukuse eest, valitseb riigimõisade valitsuse vara, sõlmib tema nimel lepinguid, küsides selleks vastavatel juhtudel (§ 19) nõukogu luba, esindab riigimõisade valitsust kohtu- ja teiste asutiste ning isikute ees.

Ülemvalitsejal võib olla asemik, kes määratakse ametisse samas korras nagu ülemvalitseja.

§ 22. Riigimõisade valitsuse ametnikkude ja teenijate koosseis ja palganormid määratakse riigimõisade valitsuse eelarves.

§ 23. Riigimõisade valitsuse pearaamatupidaja, tema asetäitja ning mõisade valitsejad määrab ametisse ja vabastab ametist põllumajanduse osakonna direktor ülemvalitseja ettepanekul.

Teised vajalikud ametnikud ja töölised määratakse ametisse ja palgatakse § 30 nimetatud määrustes ettenähtavas korras.

§ 24. Riigimõisade ülemvalitseja, tema asemik ja pearaamatupidaja loetakse riigi-ametnikkudeks; teised riigimõisade valitsuse eelarves nimetatud tööjõud, peale tööliste, loetakse vabapalgalisteks-riigiteenijateks.

Riigimõisade töölised saavad arstiabi, samuti toetust töövõimetuse ja vanaduse korral Vabariigi Valitsuse poolt kindlaksmääratud alustel.

4. osa.

Eelarve, aruanne ja puhaskasu jaotus.

§ 25. Riigimõisade valitsuse tegevusaasta algab 1. mail ja lõpeb 30. aprilliga.

§ 26. Ülemvalitseja seab kokku igal aastal eeloleva aasta tulude ja kulude eelarve, missugune pärast läbivaatamist nõukogu poolt esitatakse Põllutööministri kaudu hiljemalt 1. aprilliks Vabariigi Valitsusele kinnitamiseks; samal ajal saadetakse ärakiri eelarvest Riigikontrolöridele.

§ 27. Iga möödunud aruandeaasta kohta seab ülemvalitseja kokku põllumajandusliku arvepidamise kohaselt riigimõisade valitsuse tegevuse aruande ühes puhaskasujaotusega. Aruanne, pärast läbivaatamist nõukogu poolt, esitatakse Põllutööministri kaudu hiljemalt 1. oktoobriks Vabariigi Valitsusele kinnitamiseks. Samaks tähtjaks esitatakse aastaaruanne ühes tõendavate dokumentidega Riigikontrolöridele, kes teatab oma otsuse aruande kohta Vabariigi Valitsusele hiljemalt kahe kuu jooksul arvates selle kättesaamise päevast.

§ 28. Põllutööministril ja Riigikontrolöril on õigus määrata asjatundjaid ja revidente riigimõisade valitsuse üksikute tegevusharude kui ka kogu asjaajamise faktiliseks revideerimiseks ja kontrollimiseks.

Asjatundjate ja revidentide arvamused ja otsused teatatakse ülemvalitsejale, kes nende kohta avaldab oma seisukoha. Küsimused, missugustes Riigikontrolör ja ülemvalitseja asuvad lahkuminevatel seisukohtadel, esitatakse Põllutööministri kaudu Vabariigi Valitsusele otsustamiseks.

§ 29. Tegevuse puhaskasu määratakse aruande kinnitamisel järgmisteks otstarveteks:

- 1) tagavarakapitali — mitte alla 5%;
- 2) töövõimetute tööliste ja nende perekondade toetamise kapitali — mitte üle 10%;
- 3) ametnikkudele, teenijatele ja tööliste ergutusrahaks — kogusummas mitte üle 10% ja
- 4) ülejääv osa riigimõisade majapidamiste olukorra parandamiseks ning põllumajanduse edendamise otstarveteks ja riigi sissetulekuks.

Kui Vabariigi Valitsuse määramisel moodustatakse teisi, käesolevas paragrahvis nimetatata erikapitale, toimetatakse eraldamisi nendesse erikapitalidesse pärast punktides 1—3 nimetatud mahaarvutusi.

5. o s a.

L õ p p e e s k i r j a d.

§ 30. Põllutööministril on õigus anda määrusi käesoleva põhimääruse teostamiseks.

§ 31. Käesolev põhimäärus hakkab maksma 1-sest maist 1932. a.

SELETUSKIRI.

Rahaasjanduse komisjon tegi käesolevas eelnõus järgmised sisulised muudatused:

§ 19 p. 4 määrati nõukogu võimkonda tehingute kinnitamine, mille summa ületab Kr. 15.000 valitsuse eelnõus ettenähtud Kr. 30.000 asemel.

Arvesse võttes, et põhimääruse § 17 võimaldab nõukogu 3 päeva jooksul kokku kutsuda, ei võiks see ülemvalitseja võimupüri kitsendus ülepääsematuid raskusi riigimõisade juhtimisel tekitada.

§ 24-t täiendati lõikega, millega riigimõisade töölistele kindlustatakse arstiabi, samuti toetus töövõimetuse ja vanaduse korral Vabariigi Valitsuse poolt antavates erimäärustes määratavatel alustel.

Redaktsioonilistest parandustest olgu tähendatud §§ 15 ja 21 ümberpaigutamine ja § 14-s punktid järjestuse muutmise.

Muus osas ühines komisjoni Vabariigi Valitsuse ettepanekuga ja selle motiividega.

Komisjon esitab eelnõu Riigikogule vastuvõtmiseks.

442.**Redaktsiooni komisjoni
ETTEPANEK.**

(Pealkiri vt. lisa nr. 441.)

Redaktsiooni komisjon paneb ette Riigikogule, võtta vastu „Riigimõisade valitsuse põhimääruse“ lõplik redaktsioon Riigikogu poolt III lugemisel vastuvõetud kujul järgmiste muudatustega:

1. § 3 algus võtta järgmiselt: „§ 3. Oma majapidamises, sisemises asjaajamises ja kontrolli suhtes ta ei allu riigiasutuste kohta maksvatele seadustele, ...“

2. § 4 esimene rida: otsemaksudest, p. o. otsekohestest maksudest.

3. § 4 neljas rida: kõigi riigiasutiste jaoks, p. o. kõigile riigiasutustele.

4. § 5 teine lõige teine rida: kustutada sõna „ilma“.

5. § 8 esimene lõige võtta järgmiselt: „§ 8. Hangete teostamine ja varade müük

toimub ülemvalitseja poolt vähem-, võistlus- või enampakkumistel või vabalt, selle järgi, milline viis neist kasulikum ja otsustarbekohasem.“

6. § 8 teine lõige kolmas rida: ja, p. o. ning.

7. § 13 võtta järgmiselt: „§ 13. Riigimõisade valitsuse erikapitalide moodustamise, välja arvatud § 29 nimetatud, otsustab Vabariigi Valitsus.“

8. 3. osa pealkiri: valitsemisorganid, p. o. organid.

9. § 14 esimene rida: valitsemisorganiteks, p. o. organiteks.

10. § 16 kolmas ja neljas rida: kusjuures ühe liikme esitamise kohta Põllutööminister lepib kokku, p. o. kusjuures ühe esitamise suhtes Põllutööminister lepib kokku.

11. § 16 kolmas ja neljas lõige võtta järgmiselt: „Kui nõukogu liige tarvitab kurjasti riigimõisade valitsuse tegevusalal saadud teateid või mõjuva põhjusega ei võta osa kolmest üksteisele järgnevast koosolekust, on Põllutööministril omal või nõukogu algatusel õigus esineda Vabariigi Valitsusele ettepanekuga nimetatud liige ametist tagandada.“

Nõukogu liikmeid ei loeta riigiteenijaiks nõukogusse kuulumise põhjal.“

12. § 20 teine lõige võtta järgmiselt: „Põllumajanduse osakonna direktor esitab nõukogu poolt otsustatud küsimused, mille kohta ta jäänud eriarvamusele, 3 päeva jooksul Põllutööministrile lõplikuks otsustamiseks.“

13. § 21 teise lõike algus võtta järgmiselt: „Ülemvalitseja, talitades põllumajanduse osakonna direktori juhtnõõride kohaselt, juhib riigimõisade valitsuse tegevust, ...“

14. § 21 kolmas lõige esimene rida: asemik, p. o. asetäitja.

15. § 23 teine lõige võtta järgmiselt: „Teised vajalikud ametnikud ja töölised määratakse ametisse ja palgatakse § 30 põhjal antavais määrustes ettenähtud korras.“

16. § 24 algus võtta järgmiselt: „§ 24. Riigimõisade ülemvalitseja, ta asetäitja ja pearaamatupidaja on riigiametnikud;“.

17. § 24 teine lõige: kindlaksmääratud alustel, p. o. määratud alustel.

18. § 26 algus võtta järgmiselt: „§ 26. Ülemvalitseja koostab igal aastal järgneva aasta tulude ja kulude eelarve, mille nõukogu pärast läbivaatamist esitab Põllutööministri kaudu hiljemalt 1. aprilliks. ...“

19. § 27 eelviimane rida: selle kättesaamise päevast, p. o. aruande kättesaamise päevast.

20. § 28 teine lõige kolmas rida: misugustes, p. o. millistes.

21. § 29 punkt 3 järelt kustutada sõna „ja“ ja panna semikoolon.

443.

Rahaasjanduse komisjoni

SELETUSKIRI

riigi ärimaksu seaduse muutmise seadusele.

Rahaasjanduse komisjon ühinedes Vabariigi Valitsuse eelnõu seletuskirjas toodud motiividega esitab seaduseelnõu muutmata Riigikogule vastuvõtmiseks.

444.

Riigikogu koosseisu ja kodukorra komisjoni

ESITIS

Schmidt'i, Th. vahialla võtmise asjas.

Riigikogu, kuulates ära Kohtu- ja sise-ministri esitise 2. juulist 1931 sub nr. 701 Riigikogu liikme Theodor Schmidt'i vahialla võtmise asjas, otsustab:

Põhiseaduse § 49 teise lõike põhjal lükata edasi kuni Riigikogu IV koosseisu volituste lõpuni Riigikogu liikmele Theodor Schmidt'ile määratud kuuekuulise vangistuse ärakandmine.

SELETUSKIRI.

2. juulil s. a. pöördus Kohtu- ja sise-minister Riigikogu poole esitise sub nr. 701, milles palutakse Põhiseaduse § 49 põhjal Riigikogu nõusolekut Riigikogu liikme Theodor Schmidt'i vahialla võtmiseks Narva l jsk. rahukohtuniku otsuse 9. detsembrist 1929 täitmiseks. Eelnimetatud seadusejõusse astunud kohtuotsusega on Riigikogu liige Theodor Schmidt karistatud koostusel RNS §§ 29 ja 38 ja UNS § 532 p. 3 põhjal kuuekuulise vangistusega.

Koosseisu ja kodukorra komisjon, kaalunud küsimust ja leides, et Riigikogu liikme Theodor Schmidt'i poolt kordasaadetud süüteol ei ole häbistavat iseloomu, ka ei kuulu see säärase süütegude liiki, mille raskus oleks võrdne nendele tagajärgedele, mis on Riigikogu liikme vangistamisel Riigikogu loal, ja ühtlasi arvestades seda, et on lähedal Riigikogu IV koosseisu volituste lõpp, — otsustas panna ette Riigikogule,

lükata edasi kuni Riigikogu IV koosseisu volituste lõpuni Riigikogu liikme Theodor Schmidt'ile määratud karistuse ärakandmine.

445.

Sotsiaalkomisjoni

ESITIS

sunni- ehk sundusliku töö kohta käiva konventsiooni eelnõu asjas.

Riigikogu otsustab:

Võtta teadmiseks konventsiooni eelnõu sunni- ehk sundusliku töö kohta.

SELETUSKIRI.

Silmas pidades, et konventsiooni eelnõu sunni- ehk sundusliku töö kohta ei oma tähtsust Eesti kohta ja kuna seega ei ole põhjust selle konventsiooni ratifitseerimisega rutata, ühineb sotsiaalkomisjon Vabariigi Valitsuse esitise, võtta konventsiooni eelnõu teadmiseks.

446.

Üldkomisjoni ettepanek.

TARTU-VÖRU JA VILJANDI-PÄRNU RAHUKOGUDE RINGKONDADE MUUTMISE SEADUS.

§ 1. Vana-Suislepa, Uue-Suislepa, Kärstna ja Riidaja vallad viiakse üle Viljandi-Pärnu rahukogu ringkonnast Tartu-Võru rahukogu ringkonda.

§ 2. Käesolev seadus hakkab maksma 1. jaanuaril 1932.

SELETUSKIRI.

Kuna kavatsatud on rahukohtunik Tõrva määrata 1. jaanuarist 1932, siis muutis üldkomisjon valitsuse ettepanekut selles mõttes, et käesolev seadus hakkab maksma ka 1. jaanuarist 1932.

447.

Rahaasjanduse komisjoni

SELETUSKIRI

tollipõhitariifide seaduse täiendamise seadusele.

Rahaasjanduse komisjon ühinedes valitsuse eelnõu seletuskirjas toodud motiividega esitab seaduseelnõu muutmata Riigikogule vastuvõtmiseks.

448.

Redaktsiooni komisjoni
ETTEPANEK.

(Pealkiri vt. lisa nr. 447.)

Redaktsiooni komisjon paneb Riigikogule ette, võtta vastu „Tollipõhitariifide seaduse täiendamise seaduse“ lõplik redaktsioon Riigikogu poolt III lugemisel vastuvõetud kujul muudatusteta.

449.

Rahaasjanduse komisjoni ettepanek.
**TUBAKAMAKSU SEADUSE MUUTMISE
JA TÄIENDAMISE SEADUS.**

I.

Tubakamaksu seaduse (RT 65/66 — 1920 ja RT 59 — 1931) §§ 1, 2, 3, 6, 7, 8, 8¹, 16, 47—49, 61, 64, 65, 66, 76 ja 77 muudetakse ning pannakse maksma järgmises redaktsioonis:

§ 1. Tubakasaadustelt võetakse aktsiimaksu aktsiimaksu määrade seaduse alusel.

§ 2. Tubakasaadused on:

1) suitsetamistubak, mis on lõigatud toortubak ja määratud suitsetamiseks paberrossides, sigarettides või piibus,

2) nuuskutubak, mis on peeneks jahvatatud või hõõrutud toortubak ja määratud nuusutamiseks,

3) närimistubak, mis on kangideks, plaatideks või rullideks pressitud toortubak ja määratud närimiseks,

4) sigarid ja sigarillod, mis on valmistatud lõigatud toortubakast ja ümbritsetud tubaka lehega,

5) sigaretid, mis on valmistatud lõigatud toortubakast ja paberist kestades, ilma suuotsaga,

6) paberossid, mis on valmistatud lõigatud toortubakast ja paberist kestadest, suuotsaga. Suuotsa pikkus ei või ületada 40 millimeetrit.

Punktides 1—6 nimetatud saadused loetakse tubakasaadusteks ka sel korral, kui need on valmistatud tubaka aseainetest. Toortubakaks loetakse ka tubaka varred ja rootsud.

Majanduseministril on õigus määrata kindlaks tubakasaaduste liikide lähemad tunnused.

§ 3. Tubaka ümbertötamine ja tubakasaaduste valmistamine müügiks võib sündida ainult sellekohastes vabrikutes.

Tubakakasvatatajale lubatakse enda ja oma perekonna tarviduseks omakasvatatud tubakast valmistada saadusi masinateta.

Isikud, kes tubakat ei kasvata, võivad enda ja oma perekonna tarviduseks paberrosse ja sigarette valmistada ainult aktsiisiga maksustatud tubakast.

§ 6. Majanduseministril on õigus määrata tubakasaaduste pakkimisviisi ja pakistes sisalduvate saaduste hulka.

§ 7. Vabrikutest siseturule müügile lastavate tubakasaaduste pakistel peavad olema selgelt loetavalt trükitud järgmised pealkirjad:

1) saaduse liigi nimetus, nagu: tubak, sigaretid, paberossid j.n.e.;

2) sordi nimetus, nagu: I, II, III sort j.n.e.;

3) tubaka netto kaal ning paberosside, sigarettide, sigarite ja sigarillode arv pakises;

4) paberosside, sigarettide, sigarite ja sigarillode pakistel peab olema peale selle veel tähendatud 1000 tükis sisalduva tubaka kaal, sigarite ja sigarillode pakistel — 1 sigari või sigarillo kaal;

5) pakise müügihind;

6) pealkiri „Tubakasaadusi ei tohi müüa kallima hinnaga, kui pakisel tähendatud (Tub. sead. § 7)“;

7) vabriku nimi ja asukoht.

Välismaalt müügiks sisseveetud tubakasaaduste pakistel peavad olema vähemalt p.p. 1, 3, 5 ja 6 ettenähtud pealkirjad.

Majanduseministril on õigus teha erandeid p.p. 2 ja 4 kohaldamisest.

§ 8. § 7 nimetatud pealkirju võib ka siltidena tubakasaaduste pakistele kleepida, kusjuures maksumärk kleebitakse sel korral üle § 7 p.p. 5 ja 6 tähendatud pealkirjaga sildi äärde nii, et silti maksumärgi vigastamata võimata kõrvaldada.

§ 8¹. II ja III sordi tubak ning III sordi sigaretid ja paberossid pakitakse pakistesse, mis valmistatud lihtsast kodumaa paberist.

§ 16. Tubakavabriku avamiseks või sisseseadmiseks loetakse tubaka ümbertötamiseks või tubakasaaduste valmistamiseks ruumide sisseseadmine neis selleks otstarbeks tarvilikkude masinate või muude abinõude ülesseadmise teel.

Tubakalõikamise, sigarettide ja paberosside valmistamise masinate omandamiseks ja alalhoidmiseks, väljaarvatud tubakavabrikutele, on tarvilik maksudevalitsuse luba.

Tubakavabrikus ülesseatavatest masinatest peab vabriku omanik vähemalt üks

rädal enne ülesseadmist teatama maksudevalitsusele.

§ 47. Tubaka kadu ümbertöötamisel, hoidmisel ja veol ei tohi ületada kogusummas 4% aastas.

§ 48. Kao eest, mis üle lubatud määra, tasutakse aktsiisimaks 10 krooni kilogrammilt hiljemalt kahe nädala jooksul.

§ 49. Aktsiisimaksu ülenormi kaolt, mis ei ole tasutud määratud tähtjaks, nõutakse sisse riigi vastuvaidlemata sissenõude korras.

§ 61. Aktsiisimaksu tasumise tõenduseks tubakasaadused varustatakse maksumärkidega, milleks on panderollid või sellekohased märgid.

Käesoleva seaduse määrused, mis maksavad panderollide ja panderollimise kohta, on kohaldatavad samuti märkide ja nende kinnitamise kohta tubakasaaduste pakistele.

§ 64. Maksumärgid valmistatakse Majanduseministri korraldusel, kellel on õigus nõuda maksumärkide tembeldamist ja kirjutada ette tembeldamise viisi.

§ 65. Tubakasaadused pakitakse ja pakistele kinnitatakse maksumärgid nii, et saadusi võimata võtta välja pakisest maksumärgi või pakise vigastamata.

Käesoleva määruse vastaselt pakitud või maksumärgiga varustatud tubakasaadused loetakse korravastaselt pakituks.

§ 66. Tubakavabrikud võivad anda kauplejatele hinnaalandust mitte üle 10% tubakasaaduste müügihinnast ja kulutada reklaamile mitte üle 0,3% vabrikust aasta jooksul siseturule lastud tubakasaaduste koguväärtusest müügihindade järgi.

Kui 0,3% koguväärtusest ei ulata 1000 kroonini, võib tubakavabrik kulutada reklaamile kuni 1000 kroonini aastas.

§ 76. Kauplusega otseühenduses olevas ruumis on keelatud hoida maksumärgita või lahtiselt üle 100 grammi tubakat, üle 25 sigari või sigarillo ja üle 50 paberossi või sigareti.

§ 77. Üle 200 grammi tubakat, 100 sigari või sigarillo ja 250 paberossi või sigareti on lubatud kanda ja vedada ainult maksumärgiga kindlustatud pakistes.

II.

Sama seadust täiendatakse §§ 104 kuni 121 järgmises redaktsioonis:

IX. Süüteod.

§ 104. Süüdlast selles, et ta müügi otstarbel loata töötas ümber tubakat või valmistas tubakasaadusi, karistatakse:

vangimajaga mitte üle kuue kuu ja rahatrahviga mitte üle tuhande krooni.

Kui sarnane süütegu pandi toime loata sissesetatud tubakavabrikus, olgugi mitte müügi otstarbel, siis karistatakse süüdlast: vangimajaga mitte üle ühe aasta ja rahatrahviga mitte üle kolmetuhande krooni.

Loata valmistatud tubakasaadused, nende valmistamisel tarvitatud ained ja abinõud konfiskeeritakse.

Peale selle võib kohus süüdlaselt võtta õiguse tubakavabriku pidamiseks ja juhatamiseks ning tubakasaadustega kauplemiseks.

§ 105. Süüdlast selles, et ta loata seadis sisse tubakavabriku, karistatakse: rahatrahviga mitte üle tuhande krooni.

Kui niisuguses vabrikus leiti tubakat või maksumärkideta tubakasaadusi, siis karistatakse süüdlast:

vangimajaga mitte üle kuue kuu ja rahatrahviga mitte üle tuhande krooni.

Niisuguses vabrikus leitud tubak, maksumärkideta tubakasaadused ja valmistamise abinõud konfiskeeritakse.

Peale selle võib kohus süüdlaselt võtta õiguse tubakavabriku pidamiseks ja juhatamiseks ning tubakasaadustega kauplemiseks.

§ 106. Süüdlast selles, et ta sellekohase patendita tubakavabrikus töötas ümber tubakat, valmistas või laskis välja tubakavabrikust tubakasaadusi, karistatakse: rahatrahviga mitte üle kolmesaja krooni.

Peale selle suletakse tubakavabrik kuni sellekohase patendi lunastamiseni.

§ 107. Süüdlast selles, et ta sellekohase patendita müüs või äriruumis hoidis maksumärgiga tubakasaadusi, karistatakse: rahatrahviga mitte üle viiekümne krooni.

Sama karistuse alla langeb ka süüdlane loata või patendita tubakalao avamises.

§ 108. Süüdlast selles, et ta koduste abinõudega töötas ümber aktsiisiga maksustatud tubakasaadusi müügiks või elukutseliselt töötasu eest karistatakse:

rahatrahviga mitte üle viiesaja krooni.

Süüdlase juures leitud maksumärkideta tubak ja tubakasaadused konfiskeeritakse.

§ 109. Süüdlast selles, et ta tubakavabrikust laskis välja või väljalaskmiseks seadis valmis tubakat või tubakasaadusi: 1) maksumärgita või lahtiselt, 2) võltsitud

või kord juba tarvitatud, madalama liigilise või rikitud maksumärgiga, 3) kallima hinnaga kui pakisel tähendatud või müügi hinna märkimiseta, karistatakse:

rahatrahviga mitte üle viiesaja krooni.

Kui eelmises lõikes tähendatud süütegu pandi toime sihiga varjata tubakasaadusi aktsiisimaksust või kui süüdlane muul viisil hoidis kõrvale aktsiisimaksu maksmisest, siis karistatakse süüdlast:

vangimajaga mitte üle kuue kuu ja rahatrahviga mitte üle tuhande krooni.

Seadusevastaselt vabrikust väljalastud tubak ja tubakasaadused konfiskeeritakse.

Käesoleva paragrahvi teises lõikes ettenähtud süüteo puhul võib kohus süüdlaselt võtta õiguse tubakavabriku pidamiseks ja juhatamiseks ning tubakasaadustega kauplemiseks.

§ 110. Süüdlast selles, et ta hävitas või kõrvaldas käesoleva seaduse põhjal tubakavabrikus tubakasaaduste ja maksude arvestamiseks sisseseatud arveraamatu, karistatakse:

rahatrahviga mitte üle tuhande krooni.

Kui sarnane süütegu pandi toime sihiga varjata tubakasaadusi aktsiisimaksust, siis karistatakse süüdlast:

vangimajaga mitte üle kuue kuu ja rahatrahviga mitte üle tuhande krooni.

§ 111. Süüdlast selles, et ta:

1) tubakavabrikusse või -lattu võttis vastu tubakat ilma sellekohase veotunnisusega või kaaskirjata, seda arveraamatus arvestamata või sellest maksuametnikule teatamata jättes,

2) tubakavabrikus ei pidanud või pidas korravastaselt arveraamatut tubakasaaduste ja maksude arvestamiseks, kusjuures tekkis võimalus varjata tubakasaadusi aktsiisimaksust,

3) tubakavabrikust laskis välja III-b sordi tubakat lõike laieusega alla 2 millimeetri, karistatakse:

rahatrahviga mitte üle tuhande krooni.

§ 112. Süüdlast selles, et ta:

1) tegi järele tubakasaaduste maksumärgi,

2) kasusaamise sihiga võltsis tubakasaaduse pakisel müügihinda,

3) võltsis arveraamatut sihiga varjata tubakasaadusi maksust, karistatakse:

vangimajaga mitte üle ühe aasta.

Järeletehtud maksumärgid ja nendega

varustatud või võltsitud müügihinnaga tubakasaadused konfiskeeritakse.

Peale selle võetakse süüdlaselt õigus tubakavabriku pidamiseks ja juhatamiseks ning tubakasaadustega kauplemiseks.

§ 113. Süüdlast selles, et ta müüs või äriruumis hoidis tubakasaadusi võltsitud või kord juba tarvitusel olnud maksumärgiga, või madalama liigilise maksumärgiga, või võltsitud müügihinnaga, karistatakse:

rahatrahviga mitte üle viiekümne krooni.

Kui sarnane süütegu pandi toime tahtlikult, siis karistatakse süüdlast:

vangimajaga mitte üle kolme kuu ja rahatrahviga mitte üle viiesaja krooni.

Niisuguste maksumärkidega ja võltsitud müügihinnaga tubakasaadused konfiskeeritakse.

§ 114. Süüdlast selles, et ta:

1) müüs või äriruumis hoidis toortubakat või lahtiseid maksumärgita või müügihinnaga märkimiseta tubakasaadusi,

2) müüs tubakasaadusi kallima hinnaga kui pakisel tähendatud, karistatakse:

rahatrahviga mitte üle kahe saja krooni.

Niisugune toortubak või lahtised maksumärgita, või müügihinna märkimiseta tubakasaadused konfiskeeritakse.

§ 115. Paragrahvides 104, 105 teises lõikes, 109, 110 teises lõikes, 113 teises lõikes ja 114 ettenähtud süütegude puhul mõistetakse süüdlaselt peale süüteo eest määratud karistuse riigi kasuks välja kahekordne aktsiisimaks seadusevastaselt ümbertöötatud või valmistatud, vabrikust väljalastud või väljalaskmiseks valmis seatud, müüdüd või äriruumides hoitud või muul viisil aktsiisimaksust varjatud tubakalt ja tubakasaadustelt.

Kui ei lähe korda teha kindlaks tähendatud aktsiisimaksu, siis loetakse aktsiisimaksuks viisteistkümmend krooni igalt kilogrammilt tubakalt, igalt tuhandelt paberosilt ja sigaretilt ning igalt sajalt sigarilt ja sigarillolt.

§ 116. Süüdlast selles, et ta:

1) müügi või kasutamise otstarbel võttis ära maksumärke tubakasaadustelt, müüs, hoidis või omandas niisuguseid maksumärke,

2) müüs või andis edasi riigilt omandatud maksumärke või omandas maksumärke mitteseaduslikust müügikohast,

karistatakse:

rahatrahviga mitte üle kolmesaja krooni.

Kui käesoleva paragrahvi p. 1 tähendatud süütegu pandi toime tubakavabrikus või tubakavabriku omaniku või vastutava juhataja poolt, siis karistatakse süüdlast: vangimajaga mitte üle kolme kuu ja rahatrahviga mitte üle viiesaja krooni.

§ 117. Süüdlast selles, et ta:

1) müüs toortubakat isikule, kel selle ostmiseks polnud õigust,

2) ostis lehttubakat, ilma et tal selleks oleks õigus,

3) lisis juurde tubakasaadustele aseaineid ilma maksudevalitsuse loata või sellekohase pealkirjata pakisel,

4) maksudevalitsuse loata hoidis tubakalõikamise, paberossitoppimise või sigareti valmistamise masinat,

5) ei teatanud õigel ajal tubakavabrikusse ülesseatavast masinast,

6) laskis välja või seadis valmis väljalaskmiseks tubakavabrikust tubakasaadusi kaaluleksiga üle lubatud määra või ebaõige sisaldusega,

7) laskis välja tubakavabrikust tubakasaadusi käesoleva seaduse § 7 p.p. 1—4, 6 ja 7 ettenähtud pealkirjadeta või korravastaselt pakitult (§ 65),

8) teostas keelatud ühenduse tubakavabriku ja muu ruumi vahel,

9) ei täitnud käesoleva seaduse eeskirju tubakasaaduste pakkimise kohta lihtsast kodumaa paberist pakistesse,

10) andis üle seaduses lubatud määra: kauplejatele hinnaalandust tubakasaadustelt või kulutas tubakasaaduste reklaamile (§ 66),

karistatakse:

rahatrahviga mitte üle kolmesaja krooni.

Punktides 1, 2, 3, 4 ja 7 ettenähtud juhtudel konfiskeeritakse süüdlaselt toortubak, tubakalõikamise, paberossi ja sigareti valmistamise masinad ja pealkirjadeta või korravastaselt pakitud tubakasaadused.

§ 118. Süüdlast selles, et ta:

1) vedas, kandis või hoidis toortubakat sellekohase veotunnistuseta või ametliku kaaskirjata,

2) määratud ajaks ei andnud seaduse järele nõuetavaid teateid oma tubakaistandusest,

3) kasvatas tubakat segamini teiste taimedega,

4) müüs või kaupluses hoidis tubakasaadusi käesoleva seaduse § 7 punktides 1—4, 6 ja 7 ettenähtud pealkirjadeta või korravastaselt pakitult (§ 65),

5) hoidis kauplusega otseühenduses olevas eluruumis või vedas või kandis tu-

bakasaadusi lahtiselt suuremal hulgal kui see lubatud,

6) keeldus müümast tubakasaadusi pakisel tähendatud hinnaga,

7) andis ebaõigeid teateid vastavale võimule oma tubakaistanduse kohta (§ 20),

8) pidas korratult sellekohast arveramatut või ei esitanud nõuetavat arveramatut, aruannet, väljavõtet või dokumenti õigel ajal,

9) rikkus või ei täitnud käesoleva seaduse või selle põhjal antud määruste ja korralduste eeskirju, kui selle eest ei ole nähtud ette erilist karistust,

karistatakse:

rahatrahviga mitte üle viiekümne krooni.

Punktides 1, 4 ja 5 ettenähtud juhtudel konfiskeeritakse süüdlaselt toortubak, lah-tised või pealkirjadeta või korravastaselt pakitud tubakasaadused.

§ 119. Käesolevas seaduses ettenähtud süüteod peale § 112 ettenähtud süütegude, kui need aktsiisimaksu seaduse (VSK V k.) põhjal antakse kohtu otsustamisele, alluvad rahukohtunikule vaatamata karistuse suurusele.

§ 120. Käesoleva seaduse ning selle põhjal antud määruste ja korralduste rikkumise eest karistuste määramisel ja süüteoasjade lahendamisel kohaldatakse Aktsiisimaksu seaduse (VSK V k.) §§ 1138—1149, 1271—1273 ja 1275—1284) ja Uue nuhtlusseaduse üldosa.

§ 121. Sissetulnud rahatrahvidest antakse $\frac{1}{4}$ osa süüteo avalikuks tegijale ametnikule ja $\frac{1}{4}$ osa süüteo ülesandjale või kättejuhatajale, kui niisugune olemas; ülejäänud osa läheb riigi kasuks.

III.

Sama seaduse §§ 11, 12, 36, 67—74, 81, 82, 88 ja 93—102 kaotavad maksvuse.

IV.

Käesoleva seaduse §§ 8¹ ja 66 hakkavad maksma avaldamisega.

SELETUSKIRI.

Rahaasjanduse komisjon üldiselt ühines Vabariigi Valitsuse ettepanekuga ja motiividega. Valitsuse esindaja täiendavate ettepanekute põhjal tegi rahaasjanduse komisjon eelnõu I osas mõningaid redaktsioonilisi kui ka vähematähtsusega sisulisi parandusi.

Eelnõu II osa — Süüteod — andis rahaasjanduse komisjon juriidilisest seisukohast kaalumiseks üldkomisjoni. Üldkomis-

joni seisukohad selle eelnõu osa kohta on väljendatud ettepaneku seletuskirjas järgmiselt:

Rahaasjanduse komisjoni soovil seaduse teist osa läbi vaadates tegi üldkomisjon selles rea redaktsioonilisi parandusi, mida pole vaja eriti põhjendada. Tähtsamate parandustena loeb komisjon tarvilikuks ära märkida järgmisi:

§ 109-le andis komisjon uue redaktsiooni, mille järgi analoogiliselt § 110-le esimeses lõikes loetletud süüteod on karistatavad olenemata sellest, missuguse sihiga need süüteod korda saadatud. Teise lõike järgi aga langevad rängema karistuse alla süüteod, mis toime pandud aktsiisimaksust kõrvalehoidmise sihil.

§ 112 kaaludes leidis komisjon, et karistuse määr tuleb selles paragrahvis otsekoheselt ära näidata, kuna Nuhtlusseaduses on ette nähtud mitmesugused karistused dokumentide võltsimise eest. Komisjoni arvates oleks paragrahvis loetletud süütegude raskusele vastavaks karistusemääraks vangistus kuni ühe aastani. Punkt 4 aga tuleb sellest paragrahvist välja heita, kuna selles ettenähtud süütegu on juba karistatav Nuhtlusseaduse järgi ja ei ole põhjust käesoleva seadusega muuta selle süüteo sanktsiooni sel erilisel juhul, mida näeb ette käesolev seadus.

Rahatrahvi määramise kord, mis ette nähtud valitsuse eelnõu § 115-das, on meie kriminaalseadustele tundmata. Sellepärast andis üldkomisjon sellele paragrahvile uue redaktsiooni, mis vastab aktsiisiseaduste rikkumist karistavatele normidele. Peale kriminaalkaristuse mõistetakse selle redaktsiooni järgi süüdlaselt riigi kasuks välja kahekordne aktsiisimaks — fiskusele tehtud kahjude tasuna.

§ 117 tuleb käesolevast seadusest välja jätta, kuna selle teeb üleliigseks maksustamise korralduse seaduse maksmapanemise seaduses XI osas ettenähtud Nuhtlusseaduse § 273¹.

§ 120 komisjon täiendas märkusega, et käesolevas seaduses ettenähtud süütegude arutamisel käsitatakse Uue nuhtlusseaduse üldosa. Sellest järgneb, et Aktsiisiseaduse §§ 1138—1149 käsitamisel peab seal ette tulevate Nuhtlusseaduse §§-de asemel käsitama vastavaid Uue nuhtlusseaduse üldosa paragrahve.

Selguse pärast täiendas komisjon seaduse II osa uue paragrahviga: § 119, mis otsekohe ära määrab, et kõik käesolevas seaduses ettenähtud süüteod alluvad rahukohtunikule peale § 112 ettenähtud süüte-

gude, milliste juures võivad keerulised ekspertiisid vajalikkudeks osutada.“

Rahaasjanduse komisjon ühines üldkomisjoni seisukohtadega ja esitab eelnõu Riigikogule vastuvõtmiseks.

450.

Sotsiaalkomisjoni

ESITIS

töö kestvuse korraldamise kohta kaubanduses ja kontorites käiva konventsiooni eelnõu asjas.

Riigikogu otsustab:

võtta teadmiseks konventsiooni eelnõu töö kestvuse korraldamise kohta kaubanduses ja kontorites.

SELETUSKIRI.

8. oktoobril 1931 Vabariigi Valitsus esitas Riigikogule teadmiseks kaubanduses ja kontorites töö kestvuse korraldamise kohta käiva konventsiooni eelnõu, missugune konventsiooni eelnõu on vastu võetud Rahvasteliidu rahvusvahelise tööorganisatsiooni üldkonverentsi neljateistkümnendal istungjärgul Genfis juunikuul 1930. Sotsiaalkomisjon, arutades Vabariigi Valitsuse esitist, ühines sellega ja teeb Riigikogule ettepaneku, eelnimetatud konventsiooni eelnõu teadmiseks võtta.

451.

Üldkomisjoni ettepanek.

VALLASVARA ARESTI ALLA PANEMISE JA MÜÜGI ASJAS TSIVIILKOHTUPIDAMISE SEADUSE MUUTMISE JA TÄIENDAMISE SEADUS.

I.

Tsiviilkohtupidamise seaduse § 973 p. p. 8 ja 10, §§ 974 ja 1070 muudetakse ja pannakse maksma järgmises redaktsioonis:

§ 973 p. 8. Asjad, mis on vajalikud isiklikuks igapäevaseks tegevuseks võlgnikule enesele tema elukutse, teenistuse, käsitöö või tööstuse alal, või tema perekonnaliikmetele.

§ 973 p. 10. Põllumajapidamiseks hädatarvilik vallasvara järgmisel arvul: a) teravili iga hektari külitava põllumaa kohta 200 kilogrammi, arvates teravilja ailla külitava põllumaa normiks $\frac{4}{5}$ kogu põllupinnast; b) kartuli seemet iga hektari kartuli

alla mineva põllumaa kohta 32 kvintali, arvates kartuli alla mineva põllumaa suurusks $\frac{1}{5}$ kogu põllupinnast; c) põllumajapidamistes, mille põllumaa suurus on kuni 8 ha — 1 tööhobune, 2 veist, 2 siga, 1 ühehobuse ader, 1 kartuli ader, 1 vedruäke, 1 äke, 1 rull, 1 töövanker, 1 regi; d) põllumajapidamistes, mille põllumaa suurus 8—20 ha — 2 tööhobust, 4 veist, 3 siga, 1 kahehobuse ader või 2 ühehobuse atra, 1 kartuli ader, 1 vedruäke või kultivaator, 2 äket, 1 rull, 2 töövankrit ja 2 rege; e) põllumajapidamistes, mille põllumaa suurus ületab 20 ha — 3 tööhobust, 6 veist, 4 siga, 1 kahehobuse ader või 2 ühehobuse atra, 1 kartuli ader, 1 vedruäke või kultivaator, 3 äket, 1 rull, 3 töövankrit ja 2 rege.

§ 974. Muu vallasvara puudumisel põllumajapidamistes võib aresti alla pandud saada, välja arvatud eelmise (973) paragrahvi p. p. 9 ja 10 loetletud vallasvara:

- 1) põllutööriistad, masinad ja igasugused põllumajapidamises tarvilikud riistad.
- 2) töö- ja koduloomad,
- 3) teravilja ja teiste maasaaduste tagavarad, mis tarvilikud inimeste ja tööloomade toitmiseks kuni uue lõikuseni.

§ 1070. Uus enampakkumine määratakse ilma varanduse teistkordse hindamiseta ja toimetatakse esimese enampakkumise eeskirjade kohaselt selle vahega, et teine enampakkumine algab pooldest hinnatud hinnast.

II.

Tsiviilkohtupidamise seadust täiendatakse § 1070¹ järgmises redaktsioonis:

§ 1070¹. Juhul, kui varanduse teistkordne enampakkumine ei toimunud, on sissenõudjal õigus ühe kuu jooksul, arvates enampakkumise päevast, teatada kohtupristavile müümata jäänud varanduse enesele jätmisest poole hinnatud hinnaga.

Ühe kuu möödumisel annab kohtupristav vara sissenõudjale üle juhul, kui sissenõudja selleks soovi on avaldanud, vastasel korral aga vabastab vara aresti alt.

Kui sissenõudja oma sooviavalduse peale vaatamata ei ilmu kohtupristavi kutse peale viimase poolt määratud päeval kohtupristavilt vara vastu võtma, vabastatakse vara aresti alt.

SELETUSKIRI.

Vabariigi Valitsus esitas 16. nov. 1931. Riigikogule Tsiviilkohtupidamise seaduse § 973 muutmise seaduse, millest üldkomisjonis välja kujunes käesolev eelnõu.

Valitsuse eelnõu arutamisel leidis üldkomisjon, et mitte üksinda põllumajapidamistes tarvilik vallasvara ei tarvita kaitset oksjoni alt vabastamisega võlgade sissenõudmisel, vaid et samasugust kaitset tuleb anda ka käsitöölisele, neile kõige tarvilikumate käsitööriistade suhtes, et ei saaks, näiteks rätsepal masinat, kingsepal tööriistade kasti mõne krooni eest ära müüdnud ja sellega neilt ära võetud mitte üksinda võimalus võla tasumiseks, vaid isegi igasugune elatamisevõimalus. Et tähendatud küsimust lahendada, muudeti vastavalt sama paragrahvi punkt 8-dat.

§ 974 muudeti nõnda, et ta oleks kokkukõlas eelmise muudetud paragrahviaga.

Praegusel massilistel oksjonite ajajärgul on tulnud nähtus ilmsiks, et teatud vaheltkauplejad löövad kokku ja kokku rääkides pakutava hinna suhtes, ostavad naeruväärilise hinnaga väärtuslikka asju, ilma et sellest ka sissenõudja kasu saaks. Selle pahe kõrvaldamiseks muudeti Tsiviilkohtupidamise seaduse § 1070 nõnda, et teistkordsel oksjonil pakkumine algab pooldest hinnatud summast ja ostja mitteleidmisel võib sissenõudja viimase summa eest vara endale jätta.

452.

Rahaasjanduse komisjoni ettepanek.

MAKSUVAHENDITE LIIKUMISE KORRALDAMISE SEADUS.

§ 1. Maksuvahenditeks käesoleva seaduse mõttes loetakse sise- ja välismetalli ja paberraha, pangatähed, väärtpaberid, tsekid, vekslid ja maksukäsud.

Väärtmetallideks loetakse käesoleva seaduse mõttes kuld, hõbe ja plaatina igasugusel kujul ja puhtuses.

§ 2. Maksuvahendite liikumise korraldamiseks on Vabariigi Valitsusel õigus panna maksma kitsendavaid määrusi maksuvahendite ostu-müügi, nendes tehingute sõlmimise, nende hoidmise ning nende kui ka väärtmetallide väljaveo kohta.

§ 3. Vabariigi Valitsuse poolt maksuvahendite liikumise korraldamiseks antavate määruste täitmine nendes ette nähtud piirides pannakse Eesti Panga peale.

Eesti Pangal on õigus nõuda äriraamatute, dokumentide ja kirjavahetuse esitamist kõigilt asutustelt ja isikutelt maksuvahendite liikumise jälgimiseks.

Kaebused Eesti Panga otsuste peale esitatakse Riigikohtule administratiivkohtupidamise korras.

§ 4. Maksuvahendite liikumise korraldamiseks Vabariigi Valitsuse poolt maksmapandavate määruste vastased tehingud on tühised ja nende määruste vastu eksijaid, samuti ka valeandmete esitajaid, karistatakse rahatrahviga kuni 1.000 krooni või kinnipidamisega vangimajas kuni 1 aastani, või mõlemiga koos. Määrustevastase tehingu alusel saadud kui ka varjatud maksuvahendid ja väärtmetallid kuuluvad rekvireerimisele Tallinna börsil noteeritud, selle puudumisel Eesti Panga poolt määratud hinnaga.

Süüteod käesoleva seaduse alusel antud määruste rikkumises alluvad rahukohunikule.

§ 5. Käesolev seadus hakkab maksma tema avaldamiseks.

SELETUSKIRI.

Rahaasjanduse komisjon üldiselt ühines valitsuse ettepanekuga ja motiividega eeldusel, et selle seaduse põhjal ei takistata sisemaaliste maksuvahendite liikumist sise maal.

Redaktsioonilise parandusena on §§ 1 ja 2 järjekorras ümber paigutatud.

453.

Üldkomisjoni kaasaruandja A. Rei

ETTEPANEKUD

maksuvahendite liikumise korraldamise seaduse juurde.

1) Pealkiri võtta järgmiselt:

Välismaksuvahendite ja väärtmetallide liikumise korraldamise seadus.

2) § 1 vastu võtta järgmiselt:

§ 1. Välismaksuvahenditeks käesoleva seaduse mõttes loetakse välismaalised: metall- ja paberraha, pangatähed, väärt-paberid, tsekid, vekslid ja maksukäsud.

Väärtmetalliks käesoleva seaduse mõttes loetakse kuld, hõbe ja plaatina igasugusel kujul ja puhtuses.

3) § 2 vastu võtta järgmiselt:

§ 2. Välismaksuvahendite ja väärtmetallide liikumise korraldamiseks on Vabariigi Valitsusel õigus panna maksma kitsendavaid määrusi välismaksuvahendite ostu-müügi, nendes tehingute sõlmimise, nende hoidmise ning nende, kui ka väärtmetallide väljaveo kohta.

Ühe nädala jooksul, arvates käesolevas paragrahvis ettenähtud määruste väljakuu-

lutamisest esitab Vabariigi Valitsus need seaduseelnõuna Riigikogule vastuvõtmiseks.

4) § 3. asemel võtta vastu §§ 3—6 alljärgneval kujul:

§ 3. Vabariigi Valitsuse poolt välismaksuvahendite ja väärtmetallide liikumise korraldamiseks antavate määruste täitmine nendes ettenähtud piirides pannakse Eesti Panga peale.

§ 4. Välismaksuvahendite ostmist ja müümist on lubatud toimetada ainult Eesti Pangal ja tema poolt õigustatud krediit-asutistel.

§ 5. Eesti Pangal on õigus nõuda äri- raamatute, dokumentide ja kirjavahetuse esitamist kõigilt asutustelt ja isikutelt välismaksuvahendite ja väärtmetallide liikumise jälgimiseks.

§ 6. Kaebused Eesti Panga otsuste peale esitatakse kahe nädala jooksul arvates otsuse teadaandmisest Majanduseministrile, kes otsustab kaebuse kahe nädala jooksul. Majanduseministri otsuse peale võib kaebada Riigikohtule administratiiv kohtu korras kahe nädala jooksul, arvates Majanduseministri otsuse teadaandmisest, ning Riigikohus määrab kaebuse harutusele kahe nädala jooksul kaebuse kättesaamise päevast arvates.

5) § 4 asemel võtta vastu §§ 7 ja 8 järgmisel kujul:

§ 7. Välismaksuvahendite ja väärtmetallide liikumise korraldamiseks Vabariigi Valitsuse poolt maksmapandavate määruste vastu eksijaid, samuti ka valeandmete esitajaid, karistatakse rahatrahviga kuni 1.000 kroonini või kinnipidamisega vangimajas kuni 1 aastani, või mõlemiga koos.

Süüteod käesoleva seaduse alusel antud määruste rikkumises alluvad rahukohunikule. Kui rahukohunik leiab, et süüküsimuse otsustamine on ebaõigustatud poolt käesoleva seaduse § 6-nda põhjal esitatud kaebuse lahendamiseks, siis paneb ta kohtualuse palvel asitoimetuse seisma kuni tähendatud kaebuse lahendamiseni, teatades sellest Majanduseministeeriumile, kes kaebuse lahendamise teeb teatavaks rahukohunikule.

Käesolevas paragrahvis ettenähtud karistustele kohaldatakse Uue Nuhtlusseaduse üldosa.

§ 8. Eesti Pangal on õigus määrustevastaste tehingute alusel saadud kui ka varjatud maksuvahendeid ja väärtmetalle rekvireerida Tallinna börsil noteeritud hinnaga, selle puudumisel Eesti Panga poolt määratud hinnaga.

6) § 5 võtta § 9. järgmiselt:

§ 9. Käesolev seadus hakkab maksmata avaidamisega.

454.

Rahaasjanduse komisjoni ettepanek.

VÄLISMAKSUVAHENDITE LIIKUMISE SEADUS.

§ 1. Keelatud on, välja arvatud Eesti Pangal ja tema poolt õigustatud krediitiasutustel, välismaksuvahenditega kauplemine. Kauplemise all mõistetakse käesoleva seaduse mõttes välismaksuvahendite ostmist, müümist, vahetamist, pantimist, laenuks andmist ja laenuks võtmist, kui ka vahetalitust nendes tehingutes.

Eesti Pank võib antud õigusi igal ajal krediitiasutustelt tagasi võtta.

Eesti Pangal on õigus nõuda neilt krediitiasutustelt, keda tema õigustas välismaksuvahenditega kaupleva, perioodilisi aruandeid ettekirjutatud vormis.

§ 2. Välismaksuvahendite nõudmise rahuldamisel talitab Eesti Pank arvesse võttes üldmajanduslikku seisukorda.

Eesti Panga poolt õigustatud krediitiasutused talitavad tähendatud nõudmiste rahuldamisel täpselt Eesti Panga sellekohaste juhtnõuõride järgi.

§ 3. Välismaksuvahendite arvetel ülekandmine, saatmine ja viimine välismaale kui ka välismaalaste jaoks välismaksuvahendite muretsemine on lubatud ainult Eesti Panga nõusolekul.

Erandina sellest on lubatud väljasõidul Eesti Vabariigi piiridest ilma Eesti Panga loata kaasa võtta välismaksuvahendeid 50 krooni väärtuses.

Kõik isikud, kes Eestist välja sõidavad, peavad teada andma ja esitama tolli- ja piirivalveväimudele nende nõudmisel kaasas olevad välismaksuvahendid.

Tolli- ja piirivalveväimudel on õigus isikuid, kes Eestist välja sõidavad, läbi otsida, kui on põhjendatud kahtlus olemas, et neil on kaasas välismaksuvahendid üle lubatud normi.

Kui tolli- või piirivalveväimud leiavad isikutelt, kes Eestist välja sõidavad, välismaksuvahendid üle normi, mis nende poolt üles andmata ja esitamata jäänud, siis seavad nad selle kohta protokoll kokku ja saadavad selle protokoll kas ühes kinnipeetud välismaksuvahenditega või nende välismaksuvahendite Eesti Panka

hoiule andmise tõendustega kohalikule politseiasutusele rahukohtuniku juures süüdistuse tõstmiseks Välismaksuvahendite ja väärtmetallide liikumise korraldamise seaduse § 7 põhjal. Kui leitakse välismaksuvahendid postisaadetistest, siis talitatakse samuti.

Keelatud on raudteel, laevasõidu- auto- ja lennuettevõtetal ilma Eesti Panga kirjaliku loata võtta vastu välismaale saatmiseks välismaksuvahendeid.

Teedeministril on õigus kokkuleppel Eesti Pangaga postivalitsusele eeskirju anda välismaksuvahendite välismaale saatetavate summade piiramise kohta.

§ 4. Saates kaupad raudteel, laeval, autodel või lennueteel igas summas või postiteel väärtuses üle 100 krooni, on saatja kohustatud esitama Eesti Panga poolt ettekirjutatud vormis kaupade täpsed müügi- ja maksutingimused.

Need teadaanded esitatakse tolli- ja piirivalveväimudele, kes need registreerib ja Eesti Pangale kohe edasi saadab. Ilma eeltähendatud Eesti Pangale määratud teadaande esitamisetähtaegade keelatud kaupade vastu väljaveoks.

§ 5. Kaupade väljasaatjad on kohustatud väljaveost saadud välismaksuvahendid selles rahas, milles väljasaadetud kaupade eest maksmine järgneb, hiljemalt 7 päeva jooksul peale kättesaamist või nende arvele kandmist müüma Eesti Pangale või tema poolt õigustatud krediitiasutustele.

§ 6. Kaupade välismaale müümisel Eesti kroonides on kaupade väljasaatja kohustatud Eesti Panga sellekohasel nõudmisel müüma Eesti Pangale vastavalt kauba väärtusele kroonides välismaksuvahendeid.

§ 7. Keelatud on ilma Eesti Panga loata anda laene ja garantiisid laenude eest välisrahas isikutele, kelle elukoht välismaal, niisama ka võtta laene, samuti garantiisid laenude eest välisrahas.

§ 8. Krediitiasutustes välisrahas peetud jooksvatelt, hoiu ja konto-korrent arvetelt võib toimetada väljamaksusid välisrahas ainult Eesti Panga loal; loa puudumisel tulevad väljamaksused täita sise-maksuvahenditega Tallinna börsi päevakursside alusel, viimaste puudumisel Eesti Panga poolt määratud kurssidega.

§ 9. Käesolevas seaduses ette nähtud iubade nõutamisel Eesti Pangalt on loa-soovija kohustatud Eesti Pangale esitama kõik nõutud andmed ja tõendused täpselt, täielikult ja tõele vastavalt.

Eesti Pangalt või tema loaga ostetud või vabaks antud välismaksuvahendeid võib

kasutada ainuüksi selleks otstarbeks, milleks nad pangast saadud. Kui neid maksuvahendeid 14 päeva jooksul tähendatud otstarbeks ei ole kasutatud, tulevad need Eesti Pangale või tema poolt õigustatud krediitiasutustele tagasi müüa.

§ 10. Eesti Pank või tema poolt õigustatud krediitiasutused maksavad välismaksuvahendite eest Tallinna börsi päevakurside alusel. Börsil mittenoteeritavate välismaksuvahendite kursid ja väärtmetallide hinnad määrab Eesti Pank.

§ 11. Käesoleva seaduse vastu eksijaid karistatakse Välismaksuvahendite ja väärtmetallide liikumise korraldamise seaduse § 7 alusel ja korras ning § 8 ettenähtud tagajärgedega.

§ 12. Käesoleva seaduse elluviimisel on Majanduseministril õigus anda juhtnõore, tarbekorral kokkuleppel vastava ministriga.

§ 13. Käesolev seadus astub jõusse avaldamisega.

§ 14. Selle seaduse maksmata hakkamise eest kaotab maksuvuse Vabariigi Valitsuse poolt 19. novembril 1931. a. (RT. 96 — 1931) vastuvõetud määrus välismaksuvahendite liikumise kohta ühes sama määruse § 3 muutmise määrusega (RT. 107 — 1931).

SELETÜSKIRI.

Rahaasjanduse komisjon täiendas käesolevat seadust kahe uue paragrahviaga:

1) § 11. Karistuseparagrahvi sissevõtmise tarbe oli tingitud sellest, et välismaksuvahendite ja väärtmetallide liikumise korraldamise seaduses ei olnud karistusi ettenähtud seaduse vastu eksijate kohta, vaid ainult selle seaduse § 2 põhjal antud määruste vastu eksijate kohta, missugune määrus aga käesoleva seaduse jõusseastumisega maksuvuse kaotab.

2) § 14. See paragrahv näeb ette Vabariigi Valitsuse poolt maksmapandud määruste maksuvuse kaotamise tähtaega. Rahaasjanduse komisjon leidis vajalikuks seda paragrahvi seadusesse võtta põhjendusega, et need määrused on Vabariigi Valitsuse poolt antud erakorralisel viisil. Et võimalikkude protsesside puhuks selgust luua ja vastuvaielusi kõrvaldada, on vajalik, et juba seaduseandja — Riigikogu — selgelt väljendaks antud määruste maksuvuse kestvust.

§ 13. muudeti käesoleva seaduse maksmata hakkamise tähtaega „astub jõusse avaldamisega“ pro „astub jõusse 19. nov. 1931. a.“

Muus osas ühines rahaasjanduse komisjon valitsuse motiividega ja esitab seaduse Riigikogule vastuvõtmiseks.